

E. NYK

XIV Kustannus

OPASLEHTIÄ

SUOMEN MATKAILIJAYHDISTYS
HELSINKI, ALEKSANTERINKATU 7 a.

Kun tieolot jatkuvasti muuttuvat ja uusia teitä valmistuu joka vuosi, niin voi sattua, etteivät näissä opaslehdissä annetut tiedot enää seuraavina vuosina pidä täysin paikkaansa.

Suomen Matkailijayhdistys koettaa tarkoin seurata tieverkkomme kehitystä ja toivoo niin ollen voivansa aina antaa ajankohtaisia tietoja sekä teistä että niiden varsilla olevista nähtävyyksistä.

1) Tie on selostettu molempiin suuntiin. Lehden kumpikin puoli sisältää siis selostuksen samasta tienosasta, joka kuvataan lehden eri sivuilla eri suuntiin kuljettaessa.

2) Lehden alkukappaleessa annetaan lyhyesti tiedot tien laadusta, ympäröivästä luonnosta ja asutuksesta.

3) Lehden vasemmassa reunassa olevat luvut osoittavat juoksu-kilometrejä selostettavan tienosan lähtökohdasta lukien sen päätekohtaan saakka. Lehden oikeassa reunassa olevat luvut taas osoittavat tienosalle sattuvan, selostuksessa mainitun huomattavan paikkakunnan välimatkaa.

4) Tekstissä olevat luvut (esim. 0,7 tai 6,1) osoittavat juoksu-kilometrejä edellämainitusta huomattavasta paikkakunnasta lukien. Vinoviivojen väliin merkityt luvut (esim. /0,7/ tai /6,1/) taas osoittavat matkaa selostettavalta tieltä mainittuun paikkaan.

5) Lyhennykset „oik.” ja „vas.” tarkoittavat tien oikeaa tai vasempaa puolta kulkusuuntaan katsoen. Päätiestä haarautuvat sivutiet on merkitty sulkuihin. Ilmansuuntia tarkoittavissa merkinnöissä on käytetty virallisia lyhennyksiä: IE=itä-etelä, LP=länsi-pohjoinen jne.

6) Lehdissä mainitut erikoisen huomattavat nähtävyydet on merkitty erilaisilla kirjasimilla:

- a) RAASEPORIN LINNA.
- b) Orimattilan kirkko.
- c) Mäntsälän kartano.

Julkaisija on tietoinen siitä, että näihin opaslehtiin on jäänyt virheitä ja puutteellisuuksia. Toivottavaa olisi, että lehtien käyttäjät ilmoittaisivat havaitsemistaan virheistä Suomen Matkailijayhdistykselle, jotta ne voitaisiin korjata lehtien myöhemmissä painoksissa. Tämän lehtiön lopussa on valmis lomake virheiden ja puutteellisuuksien ilmoittamista varten.

SUOMEN MATKAILIJAYHDISTYS.

1) The...
2) The...
3) The...
4) The...
5) The...
6) The...
7) The...
8) The...
9) The...
10) The...

1) KAZAKHSTAN
2) KAZAKHSTAN
3) KAZAKHSTAN

1) The...
2) The...
3) The...
4) The...
5) The...
6) The...
7) The...
8) The...
9) The...
10) The...

1) KAZAKHSTAN
2) KAZAKHSTAN
3) KAZAKHSTAN

Helsinki—Tuusula, 28,0 km.

Helsingistä pohjoiseen johtava pääliikenneväylä, päällystettyä viertotietä ja uusittua leveää valtatieta. Esikaupunkeja, vanhoja reheviä viljelmiä, vaihtelevaa metsämaastoa.

- 0 HELSINKI, rautatieasema. Ajetaan I suuntaan Kaisaniemenkatua, Siltasaarenkatua ja Hämeentietä, jolta käännetään vas. Mäkelänselälle. 4,7 oik. kaupungin lastenkoti. 5,2 oik. Kumpulan suuri puutarhasiirtola, vas. Käpylän ravirata palloilukenttineen. Edelleen 5,9
- 5,9 Käpylän kaupunginosa. Jatketaan suoraan. (Kaupunginosan kaunis pääkatu kääntyy oik.). 0,9 silta pohjoiseen menevän pääradan yli. 3,1 Pakinkylän esikaupunki. 6,5 silta Vantaan joen yli. Ennen siltaa Tuomarinkylän kartanon (omistaa Helsingin kaupunki) laajoja viljelyksiä. Edelleen 7,2
- 13,1 Siltamäen tienhaara. Jatketaan viertotietä. (Oik. yhtyy tiehen Malmilta /3,3/ tuleva valtatie). Oik. Keravan joki. (0,8 vas. tie Hankkijan omistamaan Tammiston kartanoon, joka on huomattava viljelyskasvien jalostuslaitos). Oik. metsikön keskellä Helsingin pit. kirkko. Peltoja 1,4
- 14,5 Helsingin pitäjän kk. Viertotie jatkuu suoraan. (Oik. tie kirkon kautta Tikkurilan as:lle ja kylään /4,3/, vas. Elannon omistaman Backaksen tilan /1,5/ kautta Vantaan tienhaaraan Nurmijärven tielle /7,5/). (Kirkko keskiaikainen, rakennettu harmaasta kivistä luultavasti 1494. Sisustus tulipalon jälkeen uusittu 1893. Alttaritaulu tuntemattoman taiteilijan kopio Leonardo da Vincin taulusta »Pyhä Ehtoollinen»). (2,7 vas. tie Seutulan kylään /9,5/). 3,8 Helsingin pitäjän hautausmaa. 5,0 viertotie päättyy. 6,8 Ruotsinkylään kuuluva taloryhmä. Kaunista mäntymetsää 8,5
- 23,0 Ruotsinkylän tienristeys. (Oik. tie Korson as:lle ja tiheästi asuttuun kylään /4,0/, vas. Ruotsinkylään /2,0/). Metsämaaston ja kylän halki. — 4,9 oik. talojen takana entinen venäläinen sotilaskirkko —, edelleen 5,0
- 28,0 Tuusula, Hyrylän tienhaara. Oik. tie Järvenpään /10,4/ kautta Mäntsälän kirkolle /37,6/ vas. Hyvinkäälle /34,5/. Tienhaarassa St- ja Sh-huolto.

Tuusula—Helsinki, 28,0 km.

Pohjoisesta Helsinkiin johtava pääliikenneväylä, uusittua leveää valtatieä ja päällystettyä viertotietä. Vaihtelevaa metsämaastoa, vanhoja reheviä viljelmiä, esikaupunkeja.

- 0 Tuusula, Hyrylän tienhaara. Ajetaan E suuntaan. Vas. talojen takana entinen venäläinen sotilas-kirkko. Kylän ja metsämaaston halki 5,0
- 5,0 Ruotsinkylän tienristeykseen. Jatetaan suoraan. (Oik. tie Ruotsinkylään /2,0/ ja vas. Korson as:lle ja tiheästi asuttuun kylään /4,0/). 1,7 Ruotsinkylään kuuluva taloryhmä. 3,5 päällystetty tie alkaa. 4,7 oik. Helsingin pitäjän hautausmaa. (7,8 oik. tie Seutulan kylään /9,5/). Edelleen metsän ja peltojen halki 8,5
- 13,5 Helsingin pitäjän k. (Vas tie kirkon kautta Tikkurilan kylään ja as:lle /4,3/, oik. Elannon omistaman Backaksen tilan /1,5/ kautta Vantaan tienhaaraan Nurmijärven tielle /7,5/). (Kirkko keskiaikainen, rakennettu harmaasta kivistä luultavasti 1494. Sisustus tulipalon jälkeen uusittu 1893. Alttaritaulu tuntemattoman taiteilijan kopio Leonardo da Vincin taulusta »Pyhä Ehtoollinen«). (0,6 oik. tie Hankkijan omistamaan Tammiston kartanoon, joka on huomattava viljelyskasvien jalostuslaitos). 1,4
- 14,9 Siltamäen tienhaara. Viertotie jatkuu suoraan. (Vas. vanha valtatie Malmin as:n /3,3/ kautta vanhalle Porvoon tielle /4,7/). Vas. Keravan joki. 0,7 silta Vantaan joen yli. Tuomarinkylän kartanon (omistaa Helsingin kaupunki) laajoja viljelyksiä. 3,7 Pakinkylän esikaupunki. 6,3 Käpylän silta pohjoiseen menevän pääradan yli. Käännyttään oik. (Vas. suora tie Vanhaankaupunkiin). Edelleen 7,2
- 22,1 Käpylän kaupunginosa. (Sen kaunis pääkatu vas.) Jatketaan suoraan Mäkelänkatua. 0,7 vas. Kumpulan suuri puutarhasiirtola, oik. Käpylän ravi-rata palloilukenttineen. 1,2 vas. kaupungin lastenkoti. Edelleen katuja pitkin 5,9
- 28,0 HELSINKIIN, rautatieasemalle. (Katso paikallislehteä.) Kaupunkiin tullaan Mäkelänkatua, Hämeentietä, Siltasaarenkatua ja Kaisaniemenkatua. (Suomen Matkailijayhdistyksen toimisto Aleksanterinkatu 7 a.)

Tuusula—Mäntsälä, 37,6 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa valtatieä, huvila-asutusta, kauniita kangasmaita ja hyvinhoidettuja viljelmiä. Vaurasta ja tiheää asutusta.

- 0 Tuusula, Hyrylän tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. Entisiä kasarmeja, peltoja ja taloryhmiä. (2,0 vas. tie Tuusulan kirkon /0,6/ kautta Hyvinkään tielle /1,8/).
- (Tuusulan kirkko on rakennettu puusta 1732. Alttaritaulu »Kristus ristillä» on tuntemattoman taiteilijan maalaama. Kirkossa on useita aateliiskilpiä ja sitä ympäröivällä hautausmaalla kirjailija Aleksis Kiven hauta muistokivineen.)
- 2,2 vas. Gustavelundin matkailuhotelli, taustalla 8 km pitkä Tuusulan järvi. Edelleen taloryhmän halki .. 2,8
- 2,8 Tuusulan kunnantalolle. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Keravan kauppalaan /3,8/). 0,5 vas. uimaranta, 0,8 oik. runoilija J. H. Erkon entinen koti, vas. kirjailija Aleksis Kiven viimeinen asunto. 1,3 oik. Syväranta, Lotta Svärd-yhdistyksen koulutalo. 2,1 vas. Tuusulan Päällystökoulu, Suojeluskuntajärjestön koulutuskeskus. 3,2 Tuomaalan kylä. 4,1 oik. pellon takana Tuusulan Kansanopisto. 5,8 vas. valtion Kotitalousopettajaopisto, ent. Juhani Ahon asunto, oik. Maatalousnormaalikoulu. (7,2 vas. sivutie järven ympäri Hyrylään /11,5/.) 7,6
- 10,4 Järvenpää, oik. asema. 0,3 rautatien alikäytävä, jyrkkä käänös vas., oik. useita tehtaita. (3,5 oik. tie Myllylän kylään /4,0/). 4,6 vas. Nummenkylän leirialue (Helsingin sk.-piiri). 7,5 oik. kahvila. (Vas. tie Jokelan as:lle /9,8/). Edelleen uuden sillan yli 8,0
- 18,4 Kellokoskelle. Vas. 1795 perust. rautatehdas Keravan joen rannalla. 0,2 vas. Piirimielisairaala. Metsätaipaleen halki 5,5
- 23,9 Ohkolan kylään, jonka työväentalolla (oik. peltojen keskellä pienellä mäntyjä kasvavalla mäellä) 1932 sattunut välikohtaus, »Mäntsälän kapina», herätti suurta huomiota koko maassa. 6,5 Hirvihaaran kylä. 9,4 vas. St-as. (13,6 vas. tie Oitin as:lle /27,7/). Suoraan 13,7
- 37,6 Mäntsälän kk. Oik. tie Hinthaaan as:lle /34,5/ ja Porvooseen /35,6/, vas. Orimattilan /39,4/ kautta Lahteen sekä Järvelän as. /35,0/. Tienhaarassa Sh-as.

Mäntsälä—Tuusula, 37,6 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa valtatiötä, kauniita kangasmaita, hyvinhoidettuja viljelmiä ja huvila-asutusta. Vaurasta ja tiheää asutusta.

- 0 M ä n t s ä l ä. Ajetaan E suuntaan. (0,1 oik. tie Oitin as:lle /27,7/). 4,3 oik. St-as. Hirvihaaran kylä, sitten metsätaival, mutkaista tietä. Edelleen. 13,7
- 13,7 O h k o l a n kylään, jonka työväentalolla (vas. peltojen keskellä pienellä mäntyjä kasvavalla mäellä) 1932 sattunut välikohtaus, »Mäntsälän kapina», herätti suurta huomiota koko maassa. 5,3 oik. Piirimielisairaala ja 5,5
- 19,2 K e l l o k o s k i. Oik. 1795 perust. rautatehdas Keravan joen rannalla. Jatketaan uuden sillan yli. 0,5 vas. kahvila, (oik. tie Jokelan as:lle /9,8/). 3,4 oik. Nummenkylän leirialue (Helsingin sk.-piiri). (4,5 vas. tie Myllylän kylään /4,0/). 7,6 vas. useita tehtaita. 7,7 jyrkkä käännös oik., rautatien alikäytävä. Vas. kaartaen edelleen 8,0
- 27,2 J ä r v e n p ä ä h ä n, vas. asema. Tiheä taloryhmä. (0,4 oik. sivutie Tuusulan järven ympäri Hyrylään /11,5/). 0,6 oik. 8 km pitkä Tuusulan järvi. 1,8 vas. Maatalousnormaalikoulu, oik. Kotitalousopettajaopisto, entinen Juhani Ahon asunto. 3,5 vas. pellon takana Tuusulan Kansanopisto. 4,4 Tuomaalan kylä, 5,5 oik. Tuusulan Päälystökoulu, Suojeluskuntajärjestön koulutuskeskus. 6,3 vas. Syväranta, Lotta Svärd-yhdistyksen koulutalo. 6,8 oik. kirjailija Aleksis Kiven viimeinen asunto, vas. runoilija J. H. Erkon entinen koti. 7,1 oik. uimaranta. 7,6
- 34,8 T u u s u l a n k u n n a n t a l o. Jatketaan oik. (Vas. tie Keravan kauppalaan /3,8/). 0,6 oik. Gustavelundin matkailuhotelli. (0,8 oik. tie Tuusulan kirkon /0,6/ kautta Hyvinkään tielle /1,8/). (Tuusulan kirkko on rakennettu puusta 1732. Alttaritaulu »Kristus ristillä» on tuntemattoman taiteilijan maalaama. Kirkossa on useita aateliskilpiä ja sitä ympäröivällä hautausmaalla kirjailija Aleksis Kiven hauta muistokivineen.)
- Peltoja ja taloryhmiä. 2,5 entisiä kasarmeja, sitten 2,8
- 37,6 T u u s u l a, Hyrylän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Helsinkiin /28,0/, oik. tie Hyvinkään kauppalaan /34,5/. Tienhaarassa St- ja Sh-huolto.

Mäntsälä—Mallusjoki, 27,1 km.

Hyvää, mutta mutkaista valtatieta, kauniita viljelysmaisia, jotka vaihtelevat metsätaipaleiden kanssa. Asutus vaurasta, pellot hyvin hoidettu.

- 0 Mäntsälä. (Mäntsälän kirkko — rakennettu tiilistä 1866, alttaritaulun »Jeesuksen syntymä» maalannut B. Reinhold 1872 — jää Porvooseen menevän tien varteen. Kirkon pohjoispuolella historiallinen Mäntsälän kartano, perustettu 1632, kuulunut m.m. Möllersvärd ja von Rancken suvulle, nykyinen omistaja agronomi Herlevi. Kartanossa on vierailut Aleksanteri I Suomessa käydessään.) Ajetaan P suuntaan. Tie mutkittelee pellon reunamia, seuraa Mäntsälänjoen vartta. 8,3 vas. Sh-as. 8,7 Kauklammin kylä, 9,3
- 9,3 Kauklammin tienhaara. Jatketaan oik:lle. (Vas. tie Järvelän as:n /24,8/ kautta Kärkölen kirkolle /30,4/). 0,1 Mäntsälänjoen silta. Kaunista lehtokujaa ja metsää. 3,0 oik. soistuva Haukijärvi. 4,5 Hautjärven kylä. (5,4 oik. tie Pukkilan kirkolle /10,0/). 5,7 oik. Sh-as. (6,3 vas. tie Hautjärven kartanoon, ruots. Siversberg; 1700 luvulta, nykyinen omistaja Oy. Stockmann). 12,8 edessä kaunisrantainen Mallusjärvi, (vas. tie Sammaliston ja Karkkulan kylien kautta järven ympäri /9,0/). 14,8 Mallusjoen kylä. 15,3 vas. Sh-as, 15,5 oik. kahvila. Peltojen halki edelleen 17,8
- 27,1 Mallusjoen tienhaaraan. Oik. tie Pukkilan /10,5/ ja Askolan /25,0/ kautta Porvooseen, vas. Orimattilan /12,3/ kautta Lahteen.

Mallusjoki—Mäntsälä, 27,1 km.

Hyvää, mutta mutkaista valtatieä, kauniita viljelysmaisia, jotka vaihtelevat metsätaipaleiden kanssa. Asutus vaurasta, pellot hyvin hoidettuja.

- 0 Mallusjoen tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 0
Mallusjoen kylä jatkuu. 2,3 vas. kahvila, 2,5 oik. Sh-as. Oik. kaunisrantainen Mallusjärvi. 5,0 tie nousee jyrkästi vas. kaartuen mäelle, (oik. tie Sammaliston ja Karkkulan kylien kautta järven ympäri /9,0/). (11,5 oik. tie Hautjärven kartanoon, ruots. Siversberg; 1700 luvulta, nykyinen omistaja Oy. Stockmann). 12,1 vas. Sh-as. 12,4 Hautjärven kylä, vas. tie Pukilan kirkolle /10,0/). 14,8 vas. soistuva Haukijärvi. 17,4 kaunis lehtokuja. 17,7 Mäntsälänjoen silta ja A. 17,8
- 17,8 Kauklammin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Järvelän as:n /24,8/ kautta Kärkölän kirkolle /30,4/). Kauklammin kylää. 1,0 Sh-as. Tie seuraa Mäntsälänjoen vartta mutkitellen pellon reunamia. 9,3
- 27,1 Mäntsälän kirkonkylä. Oik. tie Tuusulan /37,6/ kautta Helsinkiin sekä Oitin as:lle /27,7/, vas. tie Hinthaaaran as:lle /34,5/ sekä Porvooseen /35,6/. (Mäntsälän kirkko — rakennettu tiilistä 1866, alttaritaulun »Jeesuksen syntymä» maalannut B. Reinhold 1872 — Porvooseen menevän tien varrella. Kirkon pohjoispuolella historiallinen Mäntsälän kartano, perustettu 1632, kuulunut m.m. Möllersvärd ja von Rancken suvulle, nykyinen omistaja agronomi Herlevi. Kartanossa on vierailut Aleksanteri I Suomessa käydessään.) 27,1

Mallusjoki—Orimattila, 12,3 km.

Hyvää, vaikka osittain mutkaista valtatieta, kauniita metsä- ja viljelysmaisemia. Asutus vauraanpuoleista, pellot hyvin hoidettuja.

- 0 Mallusjoen tienhaara. Ajetaan P suuntaan. Mallusjoen kylää edelleen. 1,7 Mallusjoen silta, vas. Mallusjärven lahti, oik. Hakkoisten mylly ja Terriniemen kasvihuoneet. (2,3 vas. tie Karkkulan ja Sammaliston kylien kautta järven ympäri /9,0/ ja oik. tie Pakaan kylään Orimattilan Myrskylän tielle /6,0/. — Karkkulan tien varressa /1,4/ Terriniemen vanha *kartano*, perust. Kristiina kuningattaren aikana, kuulunut alkuaan von Essen suvulle, nykyinen omistaja Suomi-yhtiö). Tien oik. puolella upeita viljelysmaisemia. 7,6 Imatran Voima Oy:n pääjohdot kulkevat yli tien. 8,8 vas. Sommarnäsin *kartano*, omist. J. Askolinin perilliset. 9,3 oik. Porvoon joen syvä ja kaunis uoma, jonka reunaa edelleen 9,5
- 9,5 Tönnön tienhaaraan. Käännyttään oik. Porvoonjoen romanttisen Tönnönkosken yli; koskessa mylly- ja sahalaitos. (Vas. tie Herralan as:lle /20,3/). Pitkä nousu ja metsätaival, minkä jälkeen 2,7
- 12,2 Haralan tienhaara. Käännyttään vas:lle. (Oik. tie Myrskylän /19,1/ kautta Porvooseen). Tienhaarassa oik. kautta maan tunnettu Orimattilan Villatehdas (perust. 1882). Leveää tietä edelleen ohi kahvilan (oik.) ja Sh- sekä St-as. (vas.) 0,1
- 12,3 Orimattilan tienhaaraan. Suoraan jatkuu tie Lahteen /24,6/, oik. tie Orimattilan as:n /1,2/ kautta Artjärven kirkolle /30,0/.

Orimattila—Mallusjoki, 12,3 km.

Hyvää, vaikka osittain mutkaista valtatieta, kauniita metsä- ja viljelysmaisia. Asutus vauraanpuoleista, pellot hyvin hoidettuja.

- 0 Orimattila. Ajetaan IE suuntaan. Oik. St- ja Sh-as, vas. kahvila. 0,1
- 0,1 Haralan tienhaara. Käännyttään oik. (Vas. tie Myrskylän /19,1/ kautta Porvooseen). Metsätaival, minkä jälkeen laaja näköala Porvoonjoen viljeltyyn laaksoon. Laaksossa 2,7 Porvoonjoen silta romanttisen Tönnönkosken yli ja sillan takana 2,7
- 2,8 Tönnön tienhaara. Käännyttään vas. (Oik. tie Herralan asille /20,3/). 0,2 vas. joen syvä ja kaunis uoma. 0,7 oik. *Sommarnäsin kartano*, omist. J. Askolinin perilliset. 1,9 Imatran Voima Oy:n pääjohdot kulkevat yli tien. 5,0 tien vas. puolella upeita viljelysmaisia. (7,2 oik. tie Karkkulan ja Sammaliston kylien kautta Mallusjärven ympäri /9,0/, vas. tie Pakaan kylään Orimattilan Myrskylän maantielle /6,0/. — Karkkunlan tien varressa, 1,4 tienharasta *Terriniemen vanha kartano*, perustettu Kristiina kuningattaren aikana, kuulunut alkuaan von Essen suvulle, nykyinen omistaja Suomi-yhtiö). 7,8 vas. Terriniemen kasvihuoneet ja Hakkoisten mylly, oik. Mallusjärven lahti, kuljetaan yli Mallusjoen sillan ja edelleen Mallusjoen kylän halki 9,5
- 12,3 Mallusjoen tienhaaraan. Oik. tie Mäntsälän /27,1/ kautta Helsinkiin, suoraan Pukkilan /10,5/ ja Askolan /25,0/ kautta Porvooseen.

Orimattila—Lahti, 24,9 km.

Hyvää, paikoin mutkaista vanhaa valtatieta, hyvinhoidettuja viljelyksiä ja metsiä. Kylät verrattain suuria, tiheästi asuttuja, talot vauraita.

- 0 Orimattila. Ajetaan LP suuntaan Patajoen sil-
lan yli. 0,2 oik. matkustajakoti. 0,3 oik. Sh-as., vas.
kahvila. 0,7 oik. Orimattilan kirkko, vas. uusi hau-
tausmaa.
(Orimattilan kirkko on rak. harmaasta kivistä
1866, perusteellisesti korjattu 1932. Alttaritaulun
»Vapahtaja ottaa vastaan työtätekeviä ja raskau-
tettuja» maalannut E. J. Lövgren 1874.)
Edelleen 0,9
- 9,9 Viljamaan tienhaaraan. Jatketaan vas.
(Oik. tie Viljamaan pys:n /1,2/ kautta Villähteen
as:lle /18,0/). Tienhaarassa vas. seurakuntakoti.
0,5 oik. Ns:n talo. Viljelyksiä ja metsätaipaleita,
kunnes tullaan 5,3
- 6,2 Virenojan kylään. (Oik. tie Virenojan pys:lle
/1,0/). Kauniita viljelyksiä ja komeita taloja. 4,8
Pennalan kylä. (5,3 oik. tie Pennalan pys:lle /1,4/).
11,6 Renkomäen kylä. 12,0 oik. Lahti radiomastoi-
neen näkyy Salpausselän rinteellä. Edelleen 12,4
- 18,6 Renkomäen tienhaaraan. Käännyttään jyr-
kästi oik. (Suoraan menee tie Okeroisten as:lle
/4,8/). 2,2 oik. Imatran Voima Oy:n Lahden muunto-
asema. 3,5 Asemantaustan kaupunginosa alkaa. 5,2
rautatien alikäytävä, asema jää vas. ja 6,3
- 24,9 LAHTI, Kauppatori. (Katso paikallislehteä).
Kaupunkiin tullaan vinosti yli Rautatientorin Rauta-
tiekadulle, jolta käännyttään vas. Aleksanterinkadulle.

Lahti—Orimattila, 24,9 km.

Hyvää, paikoin mutkaista vanhaa valtatieä, hyvinhoidettuja viljelyksiä ja metsiä. Kylät verrattain suuria, tiheästi asuttuja, talot vauraita.

- 0 LAHTI, Kauppatori. Ajetaan I suuntaan Aleksanterinkatua, käännetään oik. Rautatienkadulle sekä siltä vinosti Rautatientorin yli. 1,1 rautatien alikäytävä. Asemantaustan kaupunginosa alkaa. 4,1 vas. Imatran Voima Oy:n Lahden muuntoasema. Edelleen viljelyksien halki Renkomäen kylään, missä 6,3
- 6,3 Renkomäen tienhaara. Käännetään jyrkästi vas. (Oik. tie Okeroisten as:lle /4,8/). 0,4 vas. hyvä näköala Lahden kaupunkiin. (7,1 vas. tie Pennalan pys:lle /1,4/). 7,6 Pennalan kylää. Kauniita viljelyksiä ja komeita taloja. Edelleen 12,4
- 18,7 Virenojan kylään. (Vas. tie Virenojan pys:lle /1,0/). Viljelyksiä ja metsätaipaleita. 4,8 vas. Orimattilan Ns:n talo ja 5,3
- 24,0 Viljamaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Viljamaan pys:n /1,2/ kautta Villähteen as:lle /18,0/). Tienhaarassa oik. seurakuntakoti. 0,2 vas. Orimattilan kirkko, oik. uusi hautausmaa. (Orimattilan kirkko on rak. harmaasta kivistä 1866, perusteellisesti korjattu 1932. Alttaritaulun »Vapahtaja ottaa vastaan työtätekeviä ja raskautettuja» maalannut E. J. Lövgren 1874.) 0,6 oik. kahvila, vas. Sh-as., 0,7 vas. matkustajakoti. Edelleen Patajoen sillan yli 0,9
- 24,9 Orimattilan tienhaaraan. Suoraan jatkuu tie Mallusjoen /12,3/ kautta Mäntsälään ja Porvooseen sekä Myrskylän /19,2/ kautta Porvooseen, vas. tie Orimattilan as:n /1,2/ kautta Artjärven kirkolle /30,0/.

Lahti—Vierumäki, 27,4 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa ja paikoin kapeaa vanhaa valtatietä. Vaihtelevaa, Suuren ja Pienen Salpausselän välistä kumpu- ja harjumaastoa, kauniita havumetsiä ja koivikoita. Asutus ryhmittynyt muutamiin kyliin.

- 0 LAHTI, Kauppatori. Ajetaan I-suuntaan Aleksanterinkatua ja sen jatketta Kauppakatua, kunnes tullaan 1,7
- 1,7 Möysän tienhaaraan. Jatketaan vas. (Oikea tie Villähteen as:n /9,1/ kautta Kouvolaan). 0,3 oik. Möysäjärvi, jonka rannalla uimalaitos riekkarantoi-
neen. 3,4 oik. radan takana Kymijärvi, jonka vedet laskevat Kymijokeen lähellä Mankalan koskia. 5,9 vas. Ahtialan maamieskoulu. (6,2 oik. tie Ahtialan as:lle /1,0/). 6,6 vas. Alasen järvi. Edelleen pelto-
jen halki 7,3
- 9,0 Ahtialan kylään. Käännyttään jyrkästi oik. 0,1 oik. Sh-as. 4,0 Seestaan kartanon komeita metsiä. 6,3 vas. Seestaan kartano Kivijärven rannalla.
(Seestaan kartano kuului 1700-luvun lopulla histo-
riasta tunnetulle valtiomiehelle Yrjö Maunu Sprengtportenille, mutta joutui vielä samalla vuosi-
sadalla Ehrnrooth suvulle, jonka hallussa se on vieläkin. Puinen päärakennus yli 100 v. vanha.)
Pellon halki edelleen 6,8
- 15,8 Seestaan pys:n tienhaaraan. Jatketaan oik. rautatien yli. (Vas. tie pys:lle /0,3/). Tie tekee useita pahoja mutkia. (2,3 vas. tie Pyhäntään kylään /3,0/). 3,2 vas. Mäkelän as. 4,7 rautatien ylikäytävä. 8,0 Härkälän kylä, jossa 9,8
- 25,6 Härkälän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Urajärven /8,0/ kautta Vääksyyn /23,5/. Urajärvellä Muinaismuistoyhdistyksen hoidossa oleva historiallinen *Urajärven kartano* museoineen. Kartano on ollut v. Heideman suvun hallussa vv. 1672—1918.) Pienen Salpausselän tasainen kangas alkaa. (1,2 oik. tie Vierumäen as:lle /0,5/). Edelleen met-
sän halki 1,8
- 27,4 Vierumäen tienhaaraan. Oik. tie Suomen Urheiluopistoon (arkkitehti Bryggmanin piirtämät rakennukset, valmistuneet 1936, ja erikoislaatuinen maasto opiston ympärillä katsomisen arvoisia) /5,4/ ja Uusikylän as:lle /27,4/, suoraan jatkuu tie Heino-
laan /13,0/.

Vierumäki—Lahti, 27,4 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa ja paikoin kapeaa vanhaa valtatietä, vaihtelevaa, Pienen ja Suuren Salpausselän välistä kumpu- ja harjumaastoa, kauniita havumetsiä ja koivikoita. Asutus ryhmittynyt muutamiin kyliin.

- 0 Vierumäen tienhaara. Ajetaan LE-suuntaan. (0,6 vas. tie Vierumäen as:lle /0,5/). Pienen Salpausselän tasaista kangasta. 1,8
- 1,8 Härkälän tienhaara, Härkälän kylässä. Jatketaan vas. (Oik. tie Urajärven /8,0/ kautta Vääkseen /23,5/. Urajärvellä Muinaismuistoyhdistyksen hoidossa oleva historiallinen *Urajärven kartano* museoineen. Kartano on ollut v. Heideman suvun hallussa vv. 1672—1918.) Härkälän kylän mäkiisiä peltoja. Tiellä Seestaan saakka pahoja mäkiä ja mutkia. 5,1 rautatien ylikäytävä. 6,6 oik. Mäkelän as. (7,5 oik. tie Pyhantaan kylään /3,0/). 9,8 rautatien ylikäytävä ja sen takana 9,8
- 11,6 Seestaan pys:n tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie pys:lle /0,3/). Pellon halki, sitten 0,6 oik. Seestaan kartano ja sen takana Kivijärvi. (Seestaan kartano kuului 1700-luvun lopulla hisriasta tunnetulle valtiomiehelle Yrjö Maunu Sprengtportenille, mutta joutui vielä samalla vuosisadalla Ehrnrooth suvulle- jonka hallussa se on vieläkin. Puinen päärakennus yli 100 v. vanha.) Seestaan kartanon komeita metsiä. 6,7 vas. Sh-as ja 6,8
- 18,4 Ahtialan kylä. Käännyttään jyrkästi vas. 0,6 oik. Alasen järvi. (1,1 vas. tie Ahtialan as:lle /1,0/). 1,4 oik. Ahtialan maamieskoulu. 3,5 vas. radan takana Kymijärvi, jonka vedet laskevat Kymijokeen lähellä Mankalan koskia. 6,9 Möysän esikaupunki, vas. Möysäjärvi, jonka rannalla uimalaitos hiekkarantoineen. Edelleen 7,3
- 25,7 Möysän tienhaaraan. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Villähteen as:n /9,1/ kautta Kouvolaan). 1,7
- 27,4 LAHTI, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan pitkin Kauppatua ja Aleksanterinkatua.

Vierumäki—Heinola—Lusi, 25,5 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa ja mäkistä vanhaa maantietä, vaihtelevia maisemia järvineen ja harjanteineen. Vaurasta viljelystä, talot hyvinhoidettuja.

- 0 Vierumäen tienhaara. Ajetaan P suuntaan. Peltoja ja metsätaipaleita. 4,0 korkea Eväsmäki, jolta Heinolan savut näkyvät. Edelleen aukeiden peltojen poikki. 6,0 vas. Ruotsalaiseen kuuluva Nyy-
näisten lahti. (7,3 oik. tie Jyrängön as:lle /0,2/). ... 7,8
- 7,8 Nyynäisten kartano (vas.).
(Kartanon alueisiin kuuluu maata yli 5,000 ha. Se on ollut Ramsay suvun sukukartanona 1712—1904. Omistajista tunnetuin Suomen itsenäisyyden har-
rastaja majuri Krister Wilhelm Ramsay. Nykyi-
nen omist. Kymi-yhtiö. Päärakennus on vanhaa
herraskartanotyyliä sekä ulkoa että sisältä, ja sitä
näytetään yleisölle auliisti.)
4,0 edessä Heinolan kylpyläkaupunki Jyrängön virran
rannalla. Kuljetaan Suomen kalleimman ja komeim-
man rautatiesillan alitse, sitten Siltakatua ja Kauppa-
harjua, 6,2
- 13,1 HEINOLA. (Katso paikallislehteä.) Jatketaan
kauppatorilta Savontietä. 4,4 oik. korkea mäki, jolta
hyvä näköala. 5,0 Heinolan kirkonkylä. 5,6 oik.
St-as., vas. Ruotsalaisen vesiä. 5,7 oik. Pikoinlampi
ja Kotajärvi, kaunis järvimaisema. Edelleen hiekka-
harjua 6,2
- 19,3 Heinolan pitäjän kirkko (oik.). (Oik. sivutie
Imjärven kylään /12,0/).
(Kirkko rak. puusta 1755, korjattu 1902. Alttari-
taulun »Jeesus ristiään kantaen» maalannut tun-
tematon taiteilija, lahjoitettu kirkolle 1860. Kir-
kon sakaristossa säilytetään Paason ja Tuusniemen
majurin Gustav Allongrenin vaakunaa.)
(0,3 vas. sivutie Marjoniemen kylään /12,0/ ja Onalin
salmelle /15,0/). 0,5 vas. pieni Valkjärvi ja sen jäl-
keen useita pieniä järviä. 2,7 vas. harjun juurella
Samjärvet. 4,5 vas. matalarantainen Vihuenjärvi.
6,0 vas. Sh-as., 6,1 oik. majatalo ja 6,2
- 25,5 Lusin tienhaara. Suoraan jatkuu tie Pertun-
maan /38,2/ kautta Mikkeliin, vas. tie Sysmään /41,2/
sekä Hartolan /37,7/ kautta Jyväskylään.

Lusi—Heinola—Vierumäki, 25,5 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa ja mäkistä vanhaa maantietä, vaihtelevia maisemia järvineen ja harjanteineen. Vaurasta viljelystä, talot hyvinhoidettuja.

- 0 Lusin tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 0,1 vas. majatalo, 0,2 oik. Sh-as. 1,3 oik. matalarantainen Vihuenjärvi. 3,5 oik. harjun juurella Samjärvet ja niiden jälkeen useita pieniä järviä. (5,9 oik. sivutie Marjoniemen kylään /12,0/ ja Onalin salmelle /15,0/). Sitten 6,2
- 6,2 Heinolan pitäjän kirkko (vas.).
(Kirkko rak. puusta 1755, korjattu 1902. Alttaritaulun »Jeesus ristiään kantaen» maalannut tuntematon taiteilija, lahjoitettu kirkolle 1860. Kirkon sakaristossa säilytetään Paason ja Tuusniemen majurin Gustav Allongrenin vaakunaa.)
(Vas. sivutie Imjärven kylään /12,0/). 0,5 vas. Pikkoinlampi ja Kotajärvi, kaunis järvimaisema, oik. Ruotsalaisen vesiä. 0,6 vas. St-as. 1,8 vas. korkea mäki, jolta hyvä näköala. 5,2 kaupunkiasutus alkaa. Ajetaan Savontietä 6,2
- 12,4 HEINOLAN kylpyläkaupunki. (Katso paikallislehteä.) Jatketaan Kauppatorilta Kauppakatua ja Silta-
katua. 0,8 Jyrängön virta, kuljetaan Suomen kal-
leimman ja komeimman rautatiesillan alitse. Sillan
jälkeen käännytään oik. (Vas. tie Jyrängön kylään).
Metsää ja peltoja 5,3
- 17,7 Nyynäsin kartano (oik.).
(Kartanon alueisiin kuuluu maata yli 5,000 ha. Se
on ollut Ramsay suvun sukukartanona 1712—1904.
Omistajista tunnetuin Suomen itsenäisyyden har-
rastaja majuri Krister Wilhelm Ramsay. Nykyi-
nen omist. Kymi-yhtiö. Päärakennus on vanhaa
herraskartanotyyliä sekä ulkoa että sisältä, ja sitä
näytetään yleisölle auliisti.)
Kartanon takana Ruotsalaisen Nyynäisten lahti. (0,5
vas. tie Jyrängön as:lle /0,2/). 3,7 korkea Eväsmäki,
jolta taaksepäin hyvä näköala. Edelleen metsätaipa-
leiden ja peltojen halki 7,8
- 25,5 Vierumäen tienhaaraan. Oik. tie Lahteen
/27,4/, vas. tie Suomen Urheiluopistoon (arkkitehti
Bryggmanin piirtämät rakennukset, valmistuneet
1936, ja erikoislaatuinen maasto opiston ympärillä
katsomisen arvoisia) /5,4/ ja Uusikylän as:lle /27,4/.

Lusi—Pertunmaa, 38,2 km.

67,2 Mutkittlevaa vanhaa valtatieta, vaihtelevaa lehtimetsäistä maastoa; tien molemmiin puolin siintäviä järvenselkiä taustanaan kauniita, osaksi jylhiäkin mäkimaisemia. Viljelykset vaatimatomia, asutus harvanlaista.

- 0 Lusin tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. Yksitoikkoisia maisemia, männikkömaita, 6,9
- 6,9 Koskenmyllyn tienhaara. Ajetaan oik. (Vas. tie Vehkalahden tienhaaraan Pertunmaan Hartolan tielle /22,9/). 0,2 vas. Ylä-Pajujärvi. Tie muuttuu mutkaisemmaksi ja mäkisemmäksi. 1,7 oik. Alaräävelin järvi, jonka rantaa tie seuraa. Kauniita järvimaisemia, karua maastoa, kivisiä peltoja. 6,1
- 13,0 Paaso. Vas. St-as. Vas. Mäellä Paason kartano (1500-luvulta, kuulunut von Birekholtz, Allongren, von Essen ja Schildt suvulle; nyk. omistaja tuomari A. Wuorinen). Oik. Kuorekoski, jossa mylly, meijeri ja sähkölaitos. (Oik. sivutie Pastjärven kylään /3,0/). 0,7 oik. Keskinen Rääveli jylhänkauniine rantoineen. 4,8 vas. pitkä ja kapea Koskionjärvi. 9,4 vas. Palojärvi, miellyttävää matkailutietä. 11,0 oik. majatalo, 11,3 vas. Sh-as., 11,6 vas. St-as. 12,8 oik. laaja näköala metsäisten mäkien ja harjanteiden yli. Edelleen 13,4
- 26,4 Kuortin tienhaaraan. Ajetaan vas. (Oik. tie Mäntyharjun kirkolle /26,4/). 0,8 vas. tien vieressä harvinaisen suuri vierinkivi. Kaunista koivuja määntymetsää. 3,9 vas. Virmajärvi. Suorempaa tietä. 8,0 oik. pieni Käärmelampi. 8,4 kaunis näköala Pienvedelle, 8,7
- 35,1 Pienveden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Hartolan kirkolle /32,0/). 0,8 vas. Pertunmaan kirkko (rak. puusta 1893 alkuaan Hartolan seurakuntaan, lahjoitettu ja siirretty P:lle 1928). 1,0 oik. kahvila, 1,1 vas. saha, 1,4 vas. hautausmaa. Edelleen hiekkaharjua pitkin 3,1
- 38,2 Pertunmaan tienhaaraan. Suoraan jatkuu tie Otavan as:n /45,4/ kautta Mikkeliin, vas. tie Joutsan kirkolle /33,8/. Tienhaarassa Sh-as.

Pertunmaa—Lusi, 38,2 km.

Mutkittelevaa vanhaa valtatieta, vaihtelevaa lehtimetsäistä maastoa; tien molemmin puolin siintäviä järvenselkiä taustanaan kauniita, osaksi jylhiäkin mäkimaisemia. Viljelykset vaatimatomia, asutus harvanlaista.

- 0 Pertunmaan tienhaara. Ajetaan L suuntaan pitkin hiekkaharjua. 1,7 oik. hautausmaa, 2,0 oik. saha, 2,1 vas. kahvila ja 2,3 oik. Pertunmaan kirkko (rak. puusta 1893 alkuaan Hartolan seurakuntaan, lahjoitettu ja siirretty P:lle 1928). 2,9 oik. Pienvesi ja 3,1
- 3,1 Pienveden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Hartolan kirkolle /32,0/). 0,7 vas. pieni Käärmelampi. 4,8 oik. Virtajärvi. Tie muuttuu mutkaisemmaksi. Kaunista koivu- ja mäntymetsää. 7,9 oik. tien vieressä haryinaisen suuri vierinkivi. .. 8,7
- 11,8 Kuortin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Mäntyharjun kirkolle /26,4/). 0,6 vas. laaja näköala metsäisten mäkien ja harjanteiden yli. 1,8 oik. St-as., 2,1 oik. Sh-as. ja 2,4 vas. majatalo. Hauskaa matkailutietä. 3,9 oik. Palojärvi. 8,9 oik. pitkä ja kapea Koskionjärvi. 12,5 vas. Keskinen Rääveli jylhäkauniine rantoineen, 13,4
- 25,2 Paaso. Oik. mäellä Paason kartano (1500-luvulta, kuulunut von Birkholtz, Allongren, von Essen ja Schildt suvulle; nyk. omistaja tuomari A. Wuorinen). Vas. Kuorekoski, jossa mylly, meijeri ja sähkölaitos (sivutie Pastjärven kylään /3,0/). Oik. St-as. 0,3 vas. Ala-Rääveli, jonka rantaa tie kulkee. Kivisiä peltoja, kauniita järvimaisemia. 5,9 oik. Ylä-Paju-järvi, 6,1
- 31,3 Koskenmyllyn tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Vehkalahden tienhaaraan Pertunmaan Hartolan tielle /22,9/). Tie muuttuu suoremmaksi. Yksitoikkoisempaa maastoa, männikkömaita. 6,9
- 38,2 Lusin tienhaara. Oik. tie Sysmään /41,2/ sekä Hartolan /37,7/ kautta Jyväskylään, vas. tie Heinolan /12,4/ kautta Lahteen. (Tienhaaran seuduilla käytiin 1918 ankaria taisteluita. Katso Heinolan paikallislehteä.)

Pertunmaa—Otava, 45,4 km.

Kapeaa ja mutkaista vanhaa maantietä, kauniita vaara- ja järvimaisemia, pieniä taloja vaatimattomine viljelyksineen.

- 0 Pertunmaan tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 0,2 oik. Peruvesi. 0,6 oik. St-as., 1,3 vas. majatalo, kaunis koivukujanne. 3,0 oik. Lihavajärvi. Suoraa tietä. 6,2 vas. Palolampi, oik. tyypillisiä vaaramaisemia. 7,4 vas. Hartosenlampi. 12,2 tien molemmiin puolin jyrkää kiviaitaa. 12,9 oik. laaja Lahnavesi (hyviä uimarantoja). 13,2 Tuusniemen kanava (rak. 1835), joka yhdistää Tuusjärven Lahnaveteen. 13,6 oik. St-as., 13,8 oik. Sh-as., 14,6
- 14,6 Toivolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Mäntyharjun kirkolle /20,4/). 0,2 oik. majatalo, vas. komeita vaaramaisemia. Edelleen .. 3,2
- 17,8 Mikkosen tienhaaraan. Jatketaan päätietä. (Vas. tie Hirvensalmen kirkolle /16,2/). 2,0 oik. Tervajärvi. Mutkaista ja mäkistä tietä. Mäkien päältä komeita näköaloja yli metsämaisemien. 5,3
- 23,1 Tiilikalan tienhaara. Jatketaan päätietä. (Oik. sivutie Mynttilän pysille /11,0/). 2,5 oik. Lahdenlampi. Yksitoikkoisempaa sekametsää. (4,5 oik. kylätie Monikkalaan /12,0/). 6,2 Kaihlosenjoen silta, oik. Kaihlosenjärvi, vas. korkeahko putous mylly- ja sahalaitoksineen. (8,0 vas. sivutie Röykäsveden itärantaa Mikkelin Hirvensalmen tielle /12,0/). (11,6 oik. sivutie Lelkolan pysille /6,0/). Sitten 12,7
- 35,8 Hietanen, Soikkalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Ristiinan kirkolle /18,0/). 0,1 vas. Sh-as., 0,2 oik. Hietasen asema, vas Sh-as. 0,4 rautatien tasoylikäytävä. 0,9 oik. Hietasenjärvi. Vaatimattomia mäkilviljelyksiä. 8,0 Puttolan kylä (oik. sivutie Koivakkalan kylään Hietasen Ristiinan tielle /12,0/). 9,2 vas. Otavan asema. 9,3 rautatien tasoylikäytävä ja 9,6
- 45,4 Otava, Liukkolan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Mikkeliin /13,6/, vas. tie Hirvensalmen /21,17/ kautta Jyväskylään. Tienhaarassa Sh-as.

Otava—Pertunmaa, 45,4 km.

Kapeaa ja mutkaista vanhaa maantietä, kauniita vaara- ja järvimaisemia, pieniä taloja vaatimattomine viljelyksineen.

- 0 Otava, Liukkolan tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,3 rautatien tasoylikäytävä, 0,4 oik. Otavan asema. 1,6 Puttolan kylä (vas. sivutie Koi-vakkalan kylään Hietasen Ristiinan tielle /12,0/). Vaatimattomia mäkilviljelyksiä. 8,5 vas. Hietasenjärvi. 9,2 rautatien tasoylikäytävä, 9,4 vas. Hietasen asema, oik. Sh-as. 9,5 oik. Sh-as. ja 9,6
- 9,6 Hietanen, Soikkalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Ristiinan kirkolle /18,0/). (1,1 vas. sivutie Lelkolan pys:lle /6,0/). (4,7 oik. sivutie Røykäsveden itärantaa Mikkelin Hirvensalmen tielle /12,0/). 6,5 Kaihlosenjoen silta, vas. Kaihlosenjärvi, oik. korkeahko putous mylly- ja sahalaitoksineen. (8,2 vas. kylätie Monikkalaan /12,0/). Yksitoikkoisempaa sekametsää. 10,2 vas. Lahdenlampi, 12,7
- 22,3 Tiilikalan tienhaara. Jatketaan päätieta. (Vas. sivutie Mynttilän pys:lle /11,0/). Mutkaista ja mäkistä tietä. Mäkien päältä komeita näköaloja yli metsämaisemien. 3,3 vas. Tervajärvi ja 5,3
- 27,6 Mikkosen tienhaara. Jatketaan päätieta. (Oik. tie Hirvensalmen kirkolle /16,2/). 3,0 vas. majatalo, oik. komeita vaaramaisemia. Sitten 3,2
- 30,8 Toivolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Mäntyharjun kirkolle /20,4/). 0,8 vas. Sh-as., 1,0 vas. St-as. 1,4 Tuusniemen kanava (rak. 1835), joka yhdistää Tuusjärven (oik.) Lahnaveteen (vas.). Laajan Lahnaveden rannalla hyviä uimapaikkoja. 2,4 tien molemmin puolin jyrkää kiviaitaa. 7,2 oik. Hartosenlampi, oik. tyypillisiä vaaramaisemia. 8,4 oik. Palolampi. 11,6 vas. Lihavajärvi. 13,3 oik. majatalo, 14,0 vas. St-as. 14,3 vas. Peruvesi ja 14,6
- 45,4 Pertunmaan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Lusin /38,2/ kautta Heinolaan ja Lahteen, oik. tie Joutsan kirkolle /33,8/. Tienhaarassa Sh-as.

Otava—Mikkeli, 13,7 km.

Mutkaista, vanhaa valtatieä, kauniita kylä- ja järvimaisemia, vauraanpuoleisia taloja ja viljelyksiä.

0 Otava, Liukkolan tienhaara. Ajetaan P-suuntaan. 0,1 vas. Otavan kansanopisto kauniine puistoinen, taaempana rukoushuone. 0,2 oik. St-as. 0,4 rautatien tasoylikäytävä (satamaan ja sahalle menevän radan yli). Vas. Pääskynselän Liukkolan lahti korkeine vastarantoinen. (0,1 vas. tie Otavan koulutilalle /0,7/ sekä satamaan ja sahalle).

(Otavan koulutila — nykyisin yli 2000 ha — oli alkuaan valtion omistama majurin virkatalo. Tilalla on toiminut maanviljelyskoulu v:sta 1859. Nykyisin on tilalla myöskin karjanhoito- sekä puutarhakoulu. — Otavan satamasta kulkevat laivat Puulavedelle.)

2,5 Tokeron seisake, rautatien tasoylikäytävä. 3,0 oik. kauneudestaan tunnettu Oulujärvi. 3,6 vas. Vuolinkojärvi. Mutkaista tietä, vaihtelevaa maastoa. 5,0 oik. Naarankijärvi. 8,6 oik. Rantakylän suuri kartano (ent. valtion koulutila, suuret hedelmä- ja kasvitarhaviljelykset, mm. 600 omenapuuta ja suuri taimisto).

Peltojen halki edelleen 9,4

9,4 Rantakylään. (Oik. tie Sokkalan kartanoon /1,5/. Kartano 1700-luvulta, kuulunut useille suvuille, mm. Allan Schaumanille, Eugen Schaumanin isälle. Komea päärakennus yli 100 v. vanha. — 2 km kartanosta n.s. Kommelin luola). (0,1 vas. kylätie Vuolington pys:lle /2,0/ ja Vanhamäen kylään /27,0/). (1,1 oik. tie Etelä-Savon kasvinviljelyskoeasemalle). 1,4 Karikon seisake, rautatien tasoylikäytävä. (1,5 vas. uusi tie Vuolington pys:lle /3,0/). 2,3 vas. Laihalampi. (3,2 oik. tie sotaväen kasarmeille ja kilpa-ajoradalle). 3,3

12,7 Mikkelin pitäjän kirkko. (Katso Mikkelin paikallislehteä). Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kangasniemen kirkolle /63,1/). 0,2 hautausmaat tien molemmin puolin. Sitten 1,0

13,7 MIKKELI, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Otavan- ja Raatihuoneenkatua.

Mikkeli—Otava, 13,7 km.

Mutkaista, vanhaa valtatieä, kauniita kylä- ja järvimaisemia, vauraanpuoleisia taloja ja viljelyksiä.

- 0 MIKKELI, Kauppatori. Ajetaan L suuntaan Raati-
huoneenkatua ja Otavan katua. 0,8 hautausmaat tien
molemmiin puolin. Sitten 1,0
- 1,0 Mikkelin pitäjän kirkko. (Katso Mikkelin
paikallislehteä). Jatketaan vas. (Oik. tie Kangasnie-
men kirkolle /63,1/). (0,1 vas. tie sotaväen kasarmeille
ja kilpa-ajoradalle). 1,0 oik. Laihalampi. (1,8 oik. uusi
tie Vuolingon pys:lle /3,0/). 1,9 Karikon seisake, rau-
tatien tasoylikäytävä. (2,2 vas. tie Etelä-Savon kas-
vinviljelyskoeasemalle). (3,2 oik. kylätie Vuolingon
pys:lle /2,0/ ja Vanhamäen kylään /27,0/). Sitten 3,3
- 4,3 Rantakylä. (Vas. tie Sokkalan kartanoon /1,5/.
Kartano 1700-luvulta, kuulunut useille suvulle, mm.
Allan Schaumanille, Eugen Schaumanin isälle. Komea
päärakennus yli 100 v. vanha. — 2 km kartanosta n.s.
Kommelin luola). 0,8 vas. Rantakylän suuri kartano
(ent. valtion koulutila, suuret hedelmä- ja kasvitarha-
viljelykset, mm. 600 omenapuuta ja suuri taimisto).
4,4 vas. Naarankijärvi. Mutkaista tietä, vaihtelevaa
maastoa. 5,8 oik. Vuolinkojärvi. 6,4 vas. kauneudes-
taan tunnettu Oulajärvi. 6,9 Tokeron seisake, rau-
tatien tasoylikäytävä. (8,4 oik. tie Otavan koulutilalle
/0,7/ sekä satamaan ja sahalle.
(Otavan koulutila — nykyisin yli 2000 ha — oli al-
kuaan valtion omistama majurin virkatalo. Tilalla
on toiminut maanviljelyskoulu v:sta 1859. Nykyi-
sin on tilalla myöskin karjanhoito- sekä puutarha-
koulu. — Otavan satamasta kulkevat laivat Puula-
vedelle.
8,8 oik. Pääskynselän Liukkolan lahti korkeine vasta-
rantoineen. 9,0 rautatien tasoylikäytävä (satamaan ja
sahalle menevän radan yli). 9,2 vas. St-as. 9,3 oik. Ota-
van kansanopisto kauniine puistoineen, taaempana ru-
koushuone. Sitten 9,4
- 13,7 Otava, Liukkolan tienhaara. Oik. tie Hir-
vensalmen /21,7/ kautta Jyväskylään, vas. Pertun-
maan /45,4/ kautta Heinolaan ja Lahteen. Tienhaa-
rassa Sh-as.

Mikkeli—Juva, 49,6 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa maantietä, vaihtelevaa maastoa, järviä ja korpimaita. Asutus harvanlaista, mutta useat taloista varsin vauraita.

- 0 MIKKELI, Kauppatori. Ajetaan P suuntaan Porras-
salmenkatua. 0,9 vas. vanha kivisakasti (katso pai-
kallislehteä). Jatketaan oik. Tenholankatua. 1,4 rau-
tatien ali- ja tasoylikäytävä. Ajetaan halki Hauskan
esikaupungin. 2,1
- 2,1 Savonlahden tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie Virtasalmen /67,3/ kautta Pieksämäelle).
2,5 Rahulan kylä. 3,1 oik. Visulahden hovi, taustalla
Saimaan lahti. (4,3 oik. tie Sairilan kartanoon /1,2/).
Sairilan entinen kuninkaankartano, per. 1556, on
kuulunut m.m. Spoof, Jägerskjöld ja Mallen su-
vuille, nykyinen omistaja maanvilj. L. Hartonen.
Kartanon maalla on korkea Sairilan Linnavuori,
jolla on muinaislinnan jäännöksiä. Kartanon lä-
hellä on ollut Mikkelin pitäjän ensimmäinen
kirkko).
4,8 vas. Säkälampi, 5,4 vas. Tertinhovi ja 5,6
- 7,7 Visulahden tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Anttolan kirkolle /23,5/). 0,1 vas. Korpi-
järvi. (4,0 oik. sivutie Anttolan kirkolle /21,0/). 4,7
vas. Kaihilaisenjärvi. 6,5 oik. Toplasjärvi. 12,9 oik.
Särkimän kaunis järvi. 13,8 vas. suuren Saarijärven
lahti. 15,5 oik. Loukionlampi myllyineen. (16,3 oik.
tie Kuosmalan kylään /7,0/). 20,1
- 27,8 Remojärven tienhaara. Jatketaan päätie-
tä. (Vas. tie Remojärven kylään /4,0/). 3,1 oik.
Rautjärven Kilpolanlahti, kaunis järvenselkä. (7,2 oik.
tie Auvilankylään /7,0/). 10,1 vas. Huhtilampi, 13,0
oik. Lanijärvi ja 14,9
- 42,7 Hatsolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik.
tie Ollikkalan kylän /6,5/ kautta Enoveden rannalle
/12,0/). 0,4 oik. Murtosen järvi. 1,3 oik. St-as. Sitten 4,9
- 47,6 Vehmaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas.
tie Virtasalmen kirkolle /34,3/. Tieltä /5,0/ eroaa vas.
sivutie Sääks- ja Hirvijärvien välisille erämaaharjuil-
le, Juvan Punkaharjulle /12,0/). Edelleen 2,0
- 49,6 Juvan tienhaaraan. Suoraan jatkuu tie Ju-
van kirkon /1,9/ kautta Savonlinnaan, vas. tie Var-
kauteen /64,9/.

Juva—Mikkeli, 49,6 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa maantietä, vaihtelevaa maastoa, järviä ja korpimaita. Asutus harvanlaista, mutta useat taloista varsin vauraita.

0	Juvan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan suoraa tietä	2,0
2,0	Vehmaan tienhaaraan. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Virtasalmen kirkolle /34,3/. Tieltä /5,0/ eroaa vas. sivutie Sääks- ja Hirvijärvien välisille erämaaharjuille, Juvan Punkaharjulle /12,0/). 3,6 vas. St-as. 4,5 vas. Murtosen järvi ja	4,9
6,9	Hatsolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Ollikkalan kylän /6,5/ kautta Enoveden rannalle /12,0/). 1,7 vas. Lanijärvi, 4,9 oik. Huhtilampi. (7,7 vas. tie Auvilan kylään /7,0/). 11,0 vas. Rautjärven Kilpolanlahti, kaunis järvenselkä.	14,9
21,8	Remojärven tienhaara. Jatketaan päätieta. (Oik. tie Remojärven kylään /4,0/). (3,8 vas. tie Kuosmalan kylään /7,0/). 4,6 vas. Loukionlampi myllyineen. 6,3 oik. suren Saarijärven lahti. 7,2 vas. Särkimän kaunis järvi. 13,6 vas. Toplasjärvi. 15,4 oik. Kaihilaisen järvi. (16,1 vas. sivutie Ruokolan kylän /12,00/ kautta Anttolan kirkolle /21,0/). 20,0 oik. Korpijärvi ja	20,1
41,9	Visulahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Anttolan kirkolle /23,5/). 0,2 oik. Tertinhovi. 0,8 oik. Säkälampi. (1,3 vas. tie Sairilan kartanoon /1,2/).	
	<i>Sairilan</i> entinen kuninkaankartano, per. 1556, on kuulunut m.m. Spoof, Jägerskjöld ja Mallen suvulle, nykyinen omistaja maanvilj. L. Hartonen. Kartanon maalla on korkea Sairilan Linnavuori, jolla on muinaislinnan jäännöksiä. Kartanon lähellä on ollut Mikkelin pitäjän ensimmäinen kirkko).	
	2,5 vas. Visulahden hovi, taustalla Saimaan lahti.	
	3,0 Rahulan kylä ja	5,6
47,5	Savonlahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Virtasalmen /67,3/ kautta Pieksämäelle). Ajetaan halki Hauskan esikaupungin. 0,7 rautatien tasoyli- ja alikäytävä, sitten	2,1
49,6	MIKKELI, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan pitkin Tenholankatua ja Porrassalmenkatua.	

Juva—Varkaus, 64,9 km.

Hyvää, mutta paikotellen mutkittelevaa ja mäkistä maantietä. Vaihtelevia ja kauniita maisemia. Talot vauraita, viljeltykset hyvinhoidettuja.

- 0 Juvan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. 0,4 vas. komea näköala yli metsäisten vaarojen. 6,2 vas. Sarkasenlampi. 10,2 oik. Matkuslampi. 16,0 vas. Haapaselkä. 18,3
- 18,3 Kaijonkylä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Sydänmaan kylään). 2,0 useita järviä peräkkäin. (3,7 vas. tie Härkälänmäkeen). Harvaanasuttuja seutuja. 7,4
- 25,7 Lahnalahden tienhaara. Jatketaan suoraan. Vas. tie Virtasalmen kirkolle /17,6/). 0,7 oik. hautausmaa. (5,1 oik. tie Sydänmaan kylään). 8,6
- 34,3 Joroisniemen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Rantasalmen kirkolle /30,2/). 3,6 oik. Joroistenjoki. 4,1 vas. matkustajakoti. 4,2 silta Muurinkosken yli, oik. Koskenhovin historiallinen kartano, kuulunut Affleckt, Weber ja Nykopp suvuille. Kartanon vieressä Suomen sodan aikuisia vallituksia. (4,5 vas. tie Joroisten asemalle /1,0/). 4,5 rautatien tasoylikäytävä. 5,5 Sh- ja St-asemat. (Vas. tie Joroisten asemalle /1,2/) ja 5,7
- 40,0 Joroisten kirkko. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Pieksämäen asemalle /40,7/). (Joroisten kirkko rak. puusta 1792. Alttaritaulun »Jeesus Getsemanessa» maalannut Pekka Halonen. Kirkkotarhassa Suomen sodan sankarin kapt. Karl Vilhelm Malmin — k. 1826 — hauta.) Oik. Joroisten selkä. 0,2 vas. majatalo. 1,5 vas. hautausmaa. (4,2 oik. tie Furuårdin kartanoon, 1600-luvulta, päärakennus rak. 1780-luvulla, kuulunut m.m. Grotenfelt ja von Collan suvuille). (8,2 oik. tie Tahkorannan kylään). 10,7 oik. siintää Äimisveden selkä. 14,5 vas. Palviaisenlampi. 17,1 Kuvansinjoen silta. Mikkelin ja Kuopion lääninraja. Varkauden kauppalaan alue alkaa. 18,1 rautatien tasoylikäytävä. 18,8 oik. kaunis näköala Siitin- selälle. 20,5 ja 22,2 rautatien tasoylikäytävät 22,6
- 62,6 Joutenlahden tienhaara. Käännyttään jyrkästi oik. (Vas. tie Jäppilän kirkon /25,2/ kautta Pieksämän kauppalaan /42,9/). Kauppalaan halki. 1,9 käännyttään vas:lle sillalle, jonka toisessa päässä rautatien tasoylikäytävä. 2,3
- 64,9 VARKAUDEN kauppala. (Katso paikallislehteä).

Varkaus—Juva, 64,9 km.

Hyvää, mutta paikatellen mutkittelevaa ja mäkistä maantä. Vaihtelevia ja kauniita maisemia. Talot vauraita, viljelkset hyvinhoidettuja.

- 0 Varkauden kauppala. Ajetaan Ahlströmin tietä L suuntaan. 0,4 rautatien tasoylikäytävä ja silta, käännytään oik. 2,3
- 2,3 Joutenlahden tienhaara. Käännytään jyrkästi vas. (Oik. tie Jäppilän kirkon /25,2/ kautta Pieksämän kauppalaan). 0,4 ja 2,1 rautat. tasoylikäytävät. 3,8 vas. kaunis näköala Siitinselälle. 4,5 rautatien tasoylikäytävä. 5,5 Kuvansinjoen silta, Mikkelin ja Kuopion lääninraja. 8,1 Polviaisenlampi. 11,9 vas. siintää Äimisvedenselkä. (14,4 vas. tie Tahkorannan kylään). (18,4 vas. tie Furugårdin kartanoon, 1600-luvulta, päärakennus rak. 1780-luvulla, kuulunut m.m. Grotenfelt ja von Collan suvulle). 21,1 oik. hautausmaa. 22,0 vas. Joroistenselkä. 22,4 oik. majatalo. 22,6
- 24,9 Joroisten kirkko. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Pieksämän as:lle /40,7/). Joroisten kirkko rak. puusta 1792. Alttaritaulun »Jeesus Getsemanessa» maalannut Pekka Halonen. Kirkkotarhassa Suomen sodan sankarin kapt. Karl Vilhelm Malmin — k. v. 1826 — hauta.) 0,2 Sh- ja St-as:t, oik. tie Joroisten as:lle /1,2/). 1,2 rautatien tasoylikäytävä, (oik. tie Joroisten as:lle /1,0/). 1,5 vas. Koskenhovin historiallinen kartano, kuulunut Affleckt, Weber ja Nykopp suvulle. Kartanon vieressä Suomen sodan aikuisia vallituksia. Silta Muurinkosken yli. 1,6 oik. matkustajakoti. 2,1 vas. Joroistenjoki 5,7
- 30,6 Joroisniemen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Rantasalmen kirkolle /30,2/). (3,5 vas. tie Sydänmaan kylään). 7,9 vas. hautausmaa. ... 8,6
- 39,2 Lahnalahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Virtasalmen kirkolle /17,6/). (3,7 oik. tie Härkälänmäkeen). 5,4 useita järviä peräkkäin. 7,4
- 46,6 Kaijonkylä. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Sydänmaan kylään). 2,3 oik. Haapaselkä. 8,2 vas. Matkuslampi. 12,1 oik. Sarkasenlampi. 17,9 oik. komea näköala yli metsäisten vaarojen. 18,3
- 64,9 Juvan tienhaara. Oik. tie Mikkeliin /49,6/, vas. tie Juvan kirkon /1,9/ kautta Savonlinnaan.

Varkaus—Kotalahti, 35,9 km.

Hyvää, mutta verraten mutkaista ja mäkiä maantietä. Luonteenomaisia Suur-Savon maisemia, mäkiä, harjanteita, viljelyksiä mäenrinteillä, järvimaisemia. Vaurasta vanhaa viljelysseutua.

- 0 VARKAUDEN kauppa-ala. Ajetaan I suuntaan Ahlströminkatua. Vas. Huruslahti, oik. Siitinselkä. 0,2 Ämmäkosken silta, sitten rautatien tasoylikäytäviä. Käännyttään vas. Savontielle. 3,6
- 3,6 Luttilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kopolanvirrälle /7,0/). Kauppalaan omakotialueita. 3,1 oik. Unnukanlahti. 5,9 Timolan kylä. 13,2 oik. Unnukan vesiä. 13,5
- 17,1 Osmajärven kylä. Vas. postitoimisto. 3,4 vas. Vehkalampi. Tyypillistä savolaista mäkiäsuutusta. 5,0 Nikkilänmäen kylä. Oik. Leppävirran kirkko näkyy. Komeita, viehättäviä näköaloja. 6,6 suuremoinen näköala Leppävirran kirkonkylään Unnukan Kalmanlahden takana ylenevässä mäkimaastossa, taustassa metsäisiä vuoriharjanteita. Oik. lahden rannalla näkyy *Karlvikin* l. Ryönänrannan vanhan perintötilan päärakennus. (Kartano 1600-luvulta, kuulunut m.m. Hartman, Lagus, Tigerstedt ja Kulvik suvulle, nyk. omistaja Paul Wahl. Päärakennus vanhaa herraskartanotyyliä; salin seinässä kanuunan kuulien reikiä Suomen sodan ajoilta). Kalmanlahden rannalla ai- van tien ohessa muistomerkki v. 1808 sodan ajoilta kirjoituksineen: »Tässä Savon prikaati taisteli urheasti Suomenmaan puolesta 11/3 1808». (Kalmanlahden taistelu). 7,5
- 24,6 Leppävirran kirkonkylä. (Oik. tie Leppävirran kirkolle /0,8/ ja suurella Soisalon saarella oleviin kyliin. Tien varrella /0,4/ oik. Vokkolan vanha perintötila, kuulunut Enwald suvulle; 2-kerroksisen päärakennuksen ikkunat ja ovet koristeineen siirretty entisestä Haapaniemen kadettikoulusta).
Leppävirran kirkko rak. C. L. Engelin piirustusten mukaan 1846 harmaasta kivistä. Alttaritaulu jälj. Hosfmannin maal. »Kristus Getsemanessa». (0,5 vas. tie Sorsakosken hienotaetehtaille /8,0/). 3,5 vas. Särkijärvi, jonka rantaa tie kulkee. 11,3
- 35,9 Kotalahden kylä, Palokankaan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Vehmasmäen /24,8/ kautta Kuopioon, vas. tie Suonenjoelle /31,5/.

Kotalahti—Varkaus, 35,9 km.

Hyvää, mutta verraten mutkaista ja mäkistä maantietä. Luonteenomaisia Suur-Savon maisemia, mäkiä, harjanteita, viljelyksiä mäenrinteillä, järvimaisemia. Vaurasta vanhaa viljelysseudua.

- 0 Kotalahden kylä, Palokankaan tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 2,8 oik.. Särkijärvi, jonka rantaa tie kulkee viitisen kilometriä. (10,8 oik. tie Sorsakosken hienotaetehtaille /8,0). 11,3
- 11,3 Leppävirran kirkon kylä. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Leppävirran kirkolle /0,8/ ja suurella Soisalon saarella oleviin kyliin. Tien varrella /0,4/ oik. Vokkolan vanha perintötila, kuulunut Enwald suvulle, 2-kerroksisen päärakennuksen ikkunat ja ovet koristeineen siirretty entisestä Haapaniemen kadettikoulusta).
Leppävirran kirkko rak. C. L. Engelin piirustusten mukaan 1846 harmaasta kivistä. Alttaritaulu jälj. Hofmannin maal. »Kristus Getsemanessa».
- 0,2 vas. Kalmanlahden rannalla aivan tien ohessa muistomerkki v. 1808 sodan ajoilta kirjoituksineen: »Tässä Savon prikaati taisteli urheasti Suomenmaan puolesta 11/3 1808» (Kalmanlahden taistelu). 0,9 vas. lahden takana näkyy *Karlvikin* l. Ryönänrannan vanhan perintötilan päärakennus. (Kartano 1600-luvulta, kuulunut m.m. Hartman, Lagus, Tigerstedt ja Kulvik suvulle, nyk. omistaja Paul Wahl. Päärakennus vanhaa herraskartanotyyliä; salin seinässä kanuunan kuulien reikiä Kalmanlahden taistelun muistoina). Suuremmoinen näköala Leppävirran kirkonkylään. 2,5 Nikkilänmeän kylä. 4,1 oik. Vehkalampi. Tyypillistä savolaista mäkiasutusta. 7,5
- 18,8 Osmajärven kylä. Oik. postitoimisto. 0,3 vas. Unnukan vesiä. Vaihtelevia mäkimaisemia vehmaine laaksonotkoineen. 7,6 Timolan kylä. 10,4 vas. Unnukan lahtia. 13,4 Varkauden kauppalan omakoti-alueita. 13,5
- 32,3 Luttilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kopolanvirralle /7,0/). 1,9 kauppala-asutus alkaa. 3,3 rautatien ylikäytäviä, joiden jälkeen Ämmäkosken silta. Vas. Siitinselkä, oik. Huruslahti. 3,6
- 35,9 VARKAUDEN kauppa. (Kts. paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Savontietä ja Ahlströminkatua.

Kotalahti—Vehmasmäki, 24,8 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja mäkistä maantietä. Osittain viehättäviä maisemia, suuria järvenselkiä. Asutus harvanlaista.

- 0 Kotalahden kylä, Palokankaan tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 3,7 Koirusjärven (vas.) vedet virtaavat Oravikosken kautta Koirusveteen, jonka kaunis selkä siintää pitkän aikaa oikealla. 5,5 Koirusvesi ulottuu maantielle saakka, näköalapaikka. 9,2 oik. pitkä rivi kauniita haapoja reunustaa tietä. 10,7 oik. Kuivastenlahti, jonka erottaa pitkä Kuivastenniemi Koirusvedestä. 12,2
- 12,2 Paukarlahden kylä. Oik. St-as. Oik. suuren Sotkanselän vedet siintävät. 8,2 Humaljoen silta. 9,7 Koivujoen silta. 11,8 Vehmasten kylä ja 12,6
- 24,8 Vehmasmäentienhaara. Suoraan jatkuu tie Pitkälahden /14,6/ kautta Kuopioon /24,8/, vas. tie Suonenjoen kirkolle /31,5/.

Vehmasmäki—Kotalahti, 24,8 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja mäkistä maantietä. Osittain viehättäviä maisemia, suuria järvenselkiä. Asutus harvanlaista.

- 0 Vehmasmäen tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,8 Vehmasmäen kylä. 2,9 Koivujoen silta. 4,4 Humaljoen silta. 12,6
- 12,6 Paukarlahden kylä. Vas. St-as. Vas. suuren Sotkanselän vedet siintävät. 0,5 pitkä rivi kuniita haapoja reunustaa tietä. 1,5 vas. Kuivastenslahti, jonka erottaa pitkä Kuivastenniemi Koirusvedestä. 6,7 Koirusvesi ulottuu maantielle saakka, näköalapaikka. 8,5 Koirusjärven (oik.) vedet virtaavat Oravikosken kautta Koirusveteen. 12,2
- 24,8 Kotalahden kylä, Palokankaan tienhaara. Suoraan tie jatkuu Leppävirran /11,3/ kautta Varkauteen /35,9/, oik. tie Kukkolan kylän /17,4/ kautta Suonenjoelle /32,3/.

Vehmasmäki—Pitkälähti, 14,6 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja mäkistä maantietä, komeita vaara- ja järvimaisemia. Asutus verrattain tiheää, viljelykset hyvänpuoleisia.

- 0 Vehmasmäen tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 1,5 oik. mahtava näköala yli metsien ja vaarojen, taaempaan siintää Sotkanselkä ja kaukana idässä Kallavesi. Vas. Vehmasmäki, kork. 193 m. (2,7 oik. tie Sotkaniemen kylään /8,0/). 4,1
- 4,1 Pellosmäen kylä. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kurkimäen asemalle /2,8/ ja Karttulan kirkolle /25,0/). 0,1 vas. Kurkimäen vaara, kork. 158 m. (Oik. tie Ritisenlahden kylään /5,0/). 6,9
- 11,0 Hiltulanlahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Puutossalmen kylään /12,0/). Oik. korkea Vanumäki, jolta näkyy Kuopion kaupunki. 0,3 oik. Kallaveden lahti, vas. pitkä ja kapea Matkusjärvi. 0,6 oik. Koivumäen hovi (kuulunut Salenius, Ranin ja Biese suvulle). 1,1 oik. Pohjois-Savon kansanopisto. 2,5 oik. Kallavettä. 3,6
- 14,6 Pitkälähdän tienhaara. Oik. sahalaitos. Suoraan tie jatkuu Kuopioon /10,2/, vas. tie Haminanlahteen /4,8/ ja Karttulan kirkolle /37,3/.

Pitkälähti—Vehmasmäki, 14,6 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja mäkistä maantietä, komeita vaara- ja järvimaisemia. Asutus verrattain tiheää, viljelykset hyvänpuoleisia.

- 0 Pitkälähden tienhaara. Ajetaan E. suuntaan. 1,1 vas. Kallavettä. 2,5 vas. Pohjois-Savon kansanopisto. 3,0 vas. Koivumäen hovi (kuulunut Salenius, Ranin ja Biese suvulle). 3,3 vas. Kallaveden lahti, oik. pitkä ja kapea Matkusjärvi. 3,6
- 3,6 Hiltulanlahden tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Puutossalmen kylään /12,0/). Vas. korkea Vanumäki, jolta näkyy Kuopion kaupunki. 6,8 oik. Kurkimäen vaara, kork. 158 m. (Vas. tie Ritisenlahden kylään /5,0/). 6,9
- 10,5 Pellosmäen kylä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kurkimäen asemalle /2,8/ ja Karttulan kirkolle /25,0/). (1,4 vas. tie Sotkaniemen kylään /8,0/). 2,6 vas. mahtava näköala yli metsien ja vaarojen, taaempaa siintää Sotkanselkä ja kaukana idässä Kallavesi. Oik. Vehmasmäki, kork. 193 m. 4,1
- 14,6 Vehmasmäen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kotalahden /24,8/ kautta Varkauteen, oik. tie Suonenjoen kirkolle /31,5/.

Pitkälähti—Kuopio, 10,2 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja mäkistä maantietä, Savon luonnonihania seutuja korkeine vaaroinen ja siintävine järven-
selkineen. Vaurasta asutusta, hyvinhoidettuja viljelmää.

- 0 Pitkälähden tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,1 vas. Pitkälähden rautatieasema. 2,1 oik. Kallaveden Rauhalampi. 5,7 oik. Saastamoisen Faneri Oy:n faneritehdas (perust. 1923, vuosituotanto 8,000 m³). 7,7 rautatien tasoylikäytävä. Puijo näkyy etuv. 8,0 vas. Kallaveden Savilampi, taustalla Harjulan kartano.
- Harjulan Kartano*, nyk. Kuopion kaupungin kunnalliskoti, on perintötila 1700-luvulta, kuulunut alkuaan Tawast suvulle sekä seuraavan vuosisadan alusta Lode suvulle. Runebergin ylistämä Suomen sodan sankari »Ukko Lode» eli loppuikänsä kartanossa ja kuolikin siellä 1816. V:sta 1866 on kartano kuulunut Kuopion kaupungille.
- 8,2 vas. Imatran Voima Oy:n Kuopion muuntoasema, ja 8,7
- 8,7 Rättimäen tienhaara. Jatketaan suoraan rautatien alikäytävän kautta. (Vas. tie Niuvanniemeen /2,3/). Sitten 1,5
- 10,2 KUOPIO, Kauppatori. (Katso paikallislehteä.) Kaupunkiin tullaan Niiralan- ja Tulliportinkatua.

Kuopio—Pitkälähti, 10,2 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja mäkistä maantietä, Savon luonnonihania seutuja korkeine vaaroinen ja siintävine järven-
selkineen. Vaurasta asutusta, hyvinhoidettuja viljelmiä.

- 0 KUOPIO, Kauppatori. Ajetaan L suuntaan Tullipor-
tin- ja Niiralankatua. Rautatien alikäytävän jälkeen 1,5
- 1,5 Rättimäentienhaara. Ajetaan vas. (Oik. tie
Niuvanniemeen /2,3/). Edessä Kallaveden Savilahti,
jonka rannalla (oik.) Harjulan kartano.
Harjulan kartano, nyk. Kuopion kaupungin kun-
nalliskoti, on perintötila 1700-luvulta, kuulunut al-
kuaan Tawast suvulle sekä seuraavan vuosisadan
alusta Lode suvulle. Runebergin ylistämä Suomen
sodan sankari »Ukko Lode» eli loppuikänsä karta-
nossa ja kuolikin siellä 1816. V:sta 1866 on kar-
tano kuulunut Kuopion kaupungille.
0,5 oik. Imatran Voima Oy:n Kuopion muuntoasema.
1,0 rautatien tasoylikäytävä. 3,0 vas. Saastamoisen
Faneri Oy:n faneritehdas (perust. 1923, vuosituo-
tanto 8.000 m³). 6,6 vas. Kallaveden Rauhalähti. 8,6
oik. Pitkälähten rautatieasema. 8,7
- 10,2 Pitkälähten tienhaara. Suoraan jatkuu tie
Vehmasmäen /14,6/ kautta Varkauteen, oik. tie Hami-
nanlahteen /4,8/ ja Karttulan kirkolle /37,3/. Vas.
sahalaitos.

Kuopio—Toivala, 13,2 km.

Uusittua valtatieta, komeita vaaroja, suuria järvenselkiä. Tie kulkee yli Kallaveden komeiden siltojen. Huvila-asutusta.

- 0 KUOPIO, Kauppatori. Ajetaan P suuntaan Puijonkatua. 0,4 rautatien alikäytävä. (0,8 vas. tie Puijon näkötornille ja majalle /2,1/, katso paikallislehteä). Tie kulkee Puijon sivua. 4,4 vas. Valkeisen järvi ja sen takana Puijon rinteet. 4,6
- 4,6 Valkeisen pysäkki (oik.). Jatketaan suoraan. 1,1 Kallaveden kuulut sillat. Suuremmoinen näköala kummallekin puolelle saarekkaille selille. 4,0 Sorsasalonsaari huvila-asutuksineen. 5,1 Kallaveden viimeinen silta. 5,6 vas. muistomerkki harmaasta graniitista »Vuoden 1808 Toivalan sankarien muistolle». Rautatien ylikäytävä. 7,4 Toivalan kylä alkaa ja 8,6
- 13,2 Toivalan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Riistaveden /19,5/ kautta Joensuuhun, vas. tie Siilinjärven /11,2/ kautta Iisalmelle.

Toivala—Kuopio, 13,2 km.

Uusittua valtatieä, komeita vaaroja, suuria järvenselkiä. Tie kulkee yli Kallaveden komeiden siltojen. Huvila-asutusta.

- 0 Toivalan Tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 3,0 rautatien ylikäytävä, oik. muistomerkki harmaasta graniitista »Vuoden 1808 Toivalan sankarien muistolle». 3,5 ensimmäinen Kallaveden silloista. Sorsasalon saari huvila-asutuksineen. 7,5 Kallaveden siltoja. Suurenmoinen näköala kummallekin puolelle saarek-
kaille selille. 8,6
- 8,6 Valkeisen pysäkki (vas.). Jatketaan suoraan. Oik. Valkeisen järvi ja sen takana Puijon rinteet. Tie kulkee Puijon sivua. (3,8 oik. tie Puijon näkö-
tornille ja majalle /2,1/, katso Kuopion paikallisleh-
teä). 4,2 rautatien alikäytävä. 4,6
- 13,2 KUOPIO, Kauppatori. (Kts. paikallislehteä). Kau-
punkiin tullaan Puijonkatua.

Toivala—Siilinjärvi, 11,2 km.

Verraten suoraa, mutta pinnaltaan kuoppaista maantietä. Tien varrella viehättäviä viljelysmaisemia, järvenselkiä. Asutus vauraanpuoleista.

- 0 Toivalan tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 1,0 vas. Sh-as. 1,2 vas. Toivalan asema. Rautatien tasoylikäytävä. 1,3 oik. Suuren Jäläjärven selkä. (Vas. sivutie Kehvon kylään.) 4,2 oik. kaunis näköala yli Jäläjärven. 6,2 oik. Siilinjärven eteläpää. Edessä mäellä näkyvät Siilinjärven kirkontorni ja Tarinaharjun parantolan rakennukset. Kuljetaan halki kauniiden viljelysmaisemien. 7,0
- 7,0 Kasurilan kylä, jonka mukaan Siilinjärven pitäjää alkuaan nimitettiin. 3,0 oik. Seurojentalo ja urheilukenttä. 3,2 vas. hautausmaa. (3,5 vas. tie Tarinaharjun keuhkotautiparantolaan, rak. 1913, omist. Pohjois-Savon keuhkotaudin vastustamisyhdistys.) 4,2
- 11,2 Siilinjärven kirkko. (Rak. tiilistä ja rautabetonista v. 1923 arkkitehti P. Väänäsen piirustusten mukaan. Kaunis uudenaikainen kirkkorakennus.) Oik. tie Nilsiä kirkon /34,7/ kautta Nurmekseen, vas. tie Lapinlahden /36,8/ kautta Iisalmeen sekä Maaningan kirkolle /21,3/.

Siilinjärvi—Toivala, 11,2 km.

Verraten suoraa, mutta pinnaltaan kuoppaista maantietä. Tien varrella viehättäviä viljelysmaisemia, järvenselkiä. Asutus vauraanpuoleista.

- 0 Siilinjärven kirkko. Ajetaan E suuntaan. (0,7 oik. tie Tarinaharjun keuhkotautiparantolaan, rak. 1913, omist. Pohjois-Savon keuhkotaudin vastustamisyhdistys.) 1,0 oik. hautausmaa. 1,2 vas. Seurojentalo ja urheilukenttä. 4,2
- 4,2 Kasurilan kylä, jonka mukaan Siilinjärven pitäjää alkuaan nimitettiin. Kuljetaan halki kauniiden viljelysmaisemien. 0,8 vas. Siilinjärven eteläpää. 2,8 vas. kaunis näköala yli Jäläjärven. 5,7 vas. Suuren Jäläjärven selkä. (Oik. sivutie Kehvon kylään). 5,8 rautatien tasoylikäytävä, oik. Toivalan asema. 6,0 oik. Sh-as. 7,0
- 11,2 Toivalantienhaara. Oik. jatkuu tie Kuopioon /13,2/, vas. tie Riistaveden /19,5/ kautta Joensuuhun.

Siilinjärvi—Lapinlahti, 36,8 km.

Suoraa ja hyvää, mutta paikoin kapeaa maantietä, useita rautatien tasoylikäytäviä. Komeita kangasmaita, pitkiä harjuja suurine metsineen ja kauniine näköaloineen. Asutus keskittynyt kyliin.

- 0 Siilinjärven kirkko. Ajetaan L suuntaan. 0,4 Haarahongan tienhaara. Käännyttään oik. (Suoraan jatkuu tie Maaningan kirkolle /20,9/). 1,4 vas. Kevätön järvi. 2,6 rautatien tasoylikäytävä. 4,0 oik. Sulkanjärven lahti ja 4,8
- 4,8 Pyykankaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kolmisopen /12,0/ kautta Nilsiä kirkolle /38,0/). Tie kulkee pitkin soraharjuja ja kauniita kangasmaita. 1,4 vas. kaunis näköala Pöljänjärvelle. 2,6 rautatien tasoylikäytävä. 3,0 oik. Pöljän pysäkki. 3,6 rautatien tasoylikäytävä. Tie kulkee halki komean metsän valtion mailla. 7,0 vas. Mikkajärvi 11,8
- 16,6 Alapitkän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Alapitkän as:lle /0,4/ ja Maaningan kirkolle /19,0/). 0,1 oik. St-as. 0,9 oik. Alapitkän kylän laajoja viljelmiä ja Alapitkäjärvi. 2,0 Tuliniemen joen silta. 2,2 ja 5,1 rautatien tasoylikäytävät. 7,2
- 23,8 Pajujärven pysäkki (vas.), 0,2 rautatien tasoylikäytävä. 0,4 oik. Jaakonjärvi ja sen takana Pajujärvi. 1,2 rautatien tasoylikäytävä. Pitkä suora tie mäntyjä kasvavalla kankaalla. 2,5 vas. kaunis, jyrkkärantainen metsälampi. 3,7 rautatien tasoylikäytävä. 6,1 vas. Onkiveden lahti ja 6,5
- 30,3 Mäntylahden kylä. Vas. St-as. (Vas. Mäntylahden pys. /0,3/). Rautatien tasoylikäytävä. 3,3 vas. viehättävä näköala yli viljelmien ja Onkiveden lahdelman. 5,3 oik. näköala yli Lapinlahden kirkonkylän ja Savojärven selän, kauniita viljelysmaita. 6,5
- 36,8 Lapinlahden kirkonkylä, Savonjärven tienhaara. Suoraan jatkuu tie Iisalmelle /29,1/, oik. tie Varpasjärven kirkolle /19,9/ ja Nilsiä /45,6/.

Paavo Ruotsalaisen johtama herännäisyysliike sai alkunsa tästä kylästä Asikkalan ja Heikkilän taloista 1796. Hän syntyi Tölväniemen talossa 1777.

Lapinlahti—Siilinjärvi, 36,8 km.

Suoraa ja hyvää, mutta paikoin kapeaa maantietä, useita rautatien tasoylikäytäviä. Komeita kangasmaita, pitkiä harjuja suurine metsineen ja kauniine näköaloineen. Asutus keskittynyt kyliin.

- 0 Lapinlahden kirkonkylä, Savonjärven tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 1,2 vas. näköala yli Lapinlahden kirkonkylän ja Savonjärven selän, kauniita viljelysmaita. 3,2 oik. viehättävä näköala yli viljelmien ja Onkiveden lahdelman. 6,5
- 6,1 Mäntylahden kylä. Rautatien tasoylikäytävä. Oik. St-as. (Oik. Mäntylahden pys. /0,3/). 0,4 oik. Onkiveden lahti. 2,8 rautatien tasoylikäytävä. 4,0 oik. kaunis, jyrkkärantainen metsälampi. 5,3 rautatien tasoylikäytävä. 6,1 vas. Jaakonjärvi ja sen takana Pajujärvi. 6,3 rautatien tasoylikäytävä. 6,5
- 13,0 Pajujärven pysäkki (vas.). 2,1 ja 5,0 rautatien tasoylikäytävät. 5,2 Tuliniemen joen silta. 6,3 vas. Alapitkän kylän laajoja viljelmiä ja Alapitkäjärvi. 7,1 vas. St-as. 7,2
- 20,2 Alapitkän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Alapitkän asemalle /0,4/ ja Maaningan kirkolle /19,0/). 4,8 oik. Mikkajärvi. Tie kulkee halki komean metsän valtion mailla. 8,2 rautatien tasoylikäytävä. 8,8 Pöljän pysäkki. 9,2 rautatien tasoylikäytävä. 10,4 oik. kaunis näköala Pöljänjärvelle. Tie kulkee pitkin soraharjuja ja kauniita kangasmaita. 11,8
- 32,0 Pyykankaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kolmisopen /12,0/ kautta Nilsiä kirkolle /38,0/). 0,8 vas. Sulkavajärven lahti. 2,2 rautatien tasoylikäytävä. 3,4 oik. Kevätön järvi. 4,4 Haarahongan tienhaara. Ajetaan vas. (oik. tie Maaningan kirkolle /20,9/). 4,8
- 36,8 Siilinjärven kirkko. (Rak. tiilistä ja rautabetonista v. 1923 arkkitehti P. Väänäsen piirustusten mukaan. Kaunis uudenaikainen kirkkorakennus). Oik. tie Toivalan /11,2/ kautta Kuopioon, vas. tie Nilsiä kirkon /34,7/ kautta Nurmekseen.

Lapinlahti—Iisalmi, 29,1 km.

Uusittua suoraa maantietä, somerikkoharjuja ja kaunista metsää vaihdellen vehmaiden järvimaisemien kanssa. Savon vanhinta ja vaurainta viljelysseutua.

- 0 Lapinlahti, Savonjärven tienhaara. Ajetaan P suuntaan. Vas. Haminämäki, pitäjän korkeimpia paikkoja. 1,4
- 1,4 Lapinlahden kirkonkylä. Jatketaan suoraan. (Vas. tie *Lapinlahden kirkolle* /0,6/ ja as:lle /1,4/).
Kirkko hiekkakunnaalla Lapinlahden rannalla on rak. arkkitehti F. Sjöströmin piirustusten mukaan v. 1881. Rakennustyylistään erikoislaatuinen, huomiotaherättävä näyte uudemmasta puuarkkitehtuurista runsaasti profiloituine pintoineen.
 Vas. Sh- ja St-as. sekä autokorjaamo. Tienhaarassa vas. hautausmaa. 0,3 vas. Lapinlahden selkä. Tie kiertää järveä, kauniita viljelysmaisemia. (2,3 oik. sivutie Ollikkalan kylään /12,0/). 3,7 vas. taaksepäin kaunis näköala yli Lapinlahden vesien Lapinlahden kirkolle. 5,2 Ollikkalan joen silta. 6,5 oik. Lautalampi. Kaunista suoraa harjutietä. (9,5 vas. tie Nerkoon (latojan huom.: ryssäl. »Herkoo») pysäkillle /0,6/). 10,3 vas. Nerkoonjärven eteläpää, kaunis näköala yli järven. 13,6 laaja näköala yli Nerkoonjärven, suuria viljelyksiä. 14,5 oik. Kirmajärvi. 14,6
- 16,0 Taipaleen kylä. (Vas. Taipaleen pys. /0,1/). Tie seuraa Kirmajärven rantaa pitkän matkaa. Viehättäviä viljelysmaisemia pienine järvenranta-asutuksineen. 4,9 rautatien tasoylikäytävä. Ulmalan kylä. 7,9
- 23,9 Peltosalmen pysäkki (oik.). Jatketaan suoraan. (Vas. tie Peltoniemen tienhaaran /3,5/ kautta Pielavedelle /50,0/ ja Runnille /33,0/). 1,0 rautatien tasoylikäytävä. 1,3 vas. Poroveden suuri selkä. 1,5 rautatien tasoylikäytävä. Tie jatkuu aivan suorana. Komeata hongikkoa. 3,8 edessä Iisalmen kaupunki. 4,3 rautatien tasoylikäytävä. 4,9 Paloisvirran silta. Rautatien tasoylikäytävä. Vas. St-huolto. 5,0 Sh-huolto 5,2
- 29,1 IISALMI. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin saavutaan Pohjolankatua.

Iisalmi—Lapinlahti, 29,1 km.

Uusittua suoraa maantietä, somerikkoharjuja ja kaunista metsää vaihdellen vehmaiden järvimaisemien kanssa. Savon van-
hinta ja vaurainta viljelysseutua.

- 0 IISALMI. Ajetaan IE suuntaan Pohjolankatua. 0,2 oik. Sh-huolto. 0,3 oik. St-huolto. Rautatien tasoylikäytävä. Paloisvirran silta. 0,9 rautatien tasoylikäytävä. Tie jatkuu aivan suorana. Komeata hongikkoa. 3,7 rautatien tasoylikäytävä. 3,0 oik. Poroveden suuri selkä. 4,2 rautatien tasoylikäytävä. .. 5,2
- 5,2 Peltosalmen pysäkki (vas.). Jatketaan suoraan. (Oik. tie Peltoniemen tienhaaran /3,5/ kautta Pielavedelle /50,0/ ja Runnille /33,0/). 3,0 rautatien tasoylikäytävä. Ulmalan kylä. 6,7 vas. Kirmajärvi. viehättäviä viljelysmaisemia pienine järvenranta-asutuksineen. 7,9
- 13,1 Taipaleen kylä. (Oik. Taipaleen pys. /0,1/). 1,0 laaja näköala yli Nerכוןjärven. 4,3 oik. kaunis näköala yli Nerכוןjärven. (5,1 oik. tie Nerכון pysäkkille /0,6/). Kaunista, suoraa harjutietä. 8,1 vas. Lautalampi. 9,4 Ollikkalan joen silta. 10,9 oik. kaunis näköala yli Lapinlahden vesien Lapinlahden kirkolle. (12,3 vas. sivutie Ollikkalan kylään /12,0/). 14,6
- 27,7 Lapinlahden kirkonkylä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Lapinlahden kirkolle /0,6/ ja asemalle /1,4/).

Kirkko hiekkakunnaalla Lapinlahden rannalla on rak. arkkitehti F. Sjöströmin piirustusten mukaan v. 1881. Rakennustyyliltään erikoislaatuinen, huomiota herättävä näyte uudemmasta puuarkkitehtuurista runsaasti profiloituine pintoineen.

Oik. Sh- ja St-ast sekä autokorjaamo. Tienhaarassa oik. hautausmaa. 1,4

- 29,1 Lapinlahti, Savonjärven tienhaara. Suoraan jatkuu tie Siilinjärven /36,8/ kautta Kuopioon, vas. tie Varpaisjärven kirkolle /19,9/ ja Nilsiään /45,6/.

Paavo Ruotsalaisen johtama herännäisyysliike sai alkunsa tästä kylästä Asikkalan ja Heikkilän taloista 1796. Hän syntyi Tölväniemen talossa 1777.

Iisalmi—Vänninmäki, 19,8 km.

Mäkistä ja kapeahkoa, mutta suoraa maantietä. Kauniita näköaloja varsinkin alkutaipaleella. Tien varrella useita historiallisia muistoja. Asutus harvaa keskittyen pääasiassa kyläkuntiin.

- 0 IISALMI. Ajetaan LP suuntaan pitkin Pohjolankatua. 0,6 vas. Iisalmen osuusmeijeri, joka on Savon suurimpia. 1,1 vas. Iijärven lahti. (1,9 oik. tie Hernejärven kylän kautta Sonkajärven kirkolle /32,4/). 2,0 oik. valtion metsänhoitolautakunnan suuri kuusitaimisto. 2,4
- 2,4 Iisalmen maalaiskunnan kirkko (vas.). (Kaunis ristikirkko puusta, rak. 1779, perinpohjin korjattu arkkrit. Frans Sjöströmin piirustusten muk. 1879. Alttaritaulu »Kristuksen kirkastus», maal. A. Sältin. Sakaristossa pitäjän kirkkoherrain muotokuvia alkaen v:lta 1756).
- 0,7 vas. Iisalmen pappila, tunnettu kulttuurimuistoksi. Siellä ovat vierailleet m.m. Kustaa IV Aadolf 1802 ja Aleksanteri I 1819. Arwidsson, Lönnrot ja Snellman ovat siellä asuneet lyhyehkön ajan, suomalaisuusmies Fabian Collan ja säveltäjä Karl Collan ovat siellä viettäneet lapsuutensa ja se on myös Juhani Ahon lapsuuskoti. 0,8 rautatien ylikäytävä, vas. komea rautatiesilta. (Iisalmen—Ylivieskan rata). 1,7
- 4,1 Koljonvirran tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Vieremän kirkolle /22,5/ ja Runnille /25,2/. Tämä tie vie /0,5/ yli Koljonvirran, jonka luona suoritettiin tärkeitä tapahtumia Suomen sodassa v. 1808. Siellä Sandelsin joukot lokakuun 27 p:nä löivät kenraali Dolgorukoffin johtamat venäläisjoukot. Taistelun muistomerkit ovat tien varrella: Dolgorukoffin /0,4/, Sandelsin muistomerkki /2,8/). 0,3 vas. kaunis näköala Iijärvelle, jonka takana Kunnalliskoti. 4,9 rautatien tasoylikäytävä. 4,9
- 9,0 Soinlahden kylä. (Vas. tie Soinlahden pysäkille /0,4/). 5,9 Ryhälänmäen kylä. (Vas. tie Vieremän kirkolle /19,2/). 10,8
- 19,8 Vänninmäen tienhaara. Oik. vie tie Sonkajärven kirkon /15,9/ kautta Rautavaaran kirkolle /61,2/, vas. tie Mainuan /52,9/ kautta Kajaaniin.

Vänninmäki—Iisalmi, 19,8 km.

Mäkistä ja kapeahkoa, mutta suoraa maantietä. Kauniita näköaloja loppupuolella. Tien varrella useita historiallisia muistoja. Asutus harvaa keskittyen pääasiassa kyläkuntiin.

- 0 Vänninmäen tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 4,9 Ryhälänmäen kylä. (Oik. tie Vieremän kirkolle /19,2/). 10,8
- 10,8 Soinlahden kylä. (Oik. tie Soinlahden pysäkil-
le /0,4/). Rautatien tasoylikäytävä. 4,6 oik. kaunis
näköala Iijärvelle, jonka takana Kunnalliskoti. 4,9
- 15,7 Koljonvirran tienhaara. Jatketaan suo-
raan. (Oik. tie Vieremän kirkolle /22,5/ ja Runnille
/25,2/. Tämä tie vie /0,5/ yli Koljonvirran, jonka luo-
na suoritettiin tärkeitä tapahtumia Suomen sodassa v.
1808. Siellä Sandelsin joukot lokakuun 27 p:nä löi-
vät kenraali Dolgorukoffin johtamat venäläisjoukot.
Taistelun muistomerkit ovat tien varrella: Dolgoru-
koffin /0,4/, Sandelsin muistomerkki /2,8/. 0,8 rau-
tatien ylikäytävä, oik. komea rautatiesilta (Iisal-
men—Ylivieskan rata). 1,0 oik. Iisalmen pappila, tun-
nettu kulttuurimuistoistaan. Siellä ovat vierailleet
m.m. Kustaa IV Adolf 1802 ja Aleksanteri I 1819. Ar-
widsson, Lönnrot ja Snellman ovat siellä asuneet ly-
hyehkön ajan, suomalaisuusmies Fabian Collan ja sä-
veltäjä Karl Collan ovat siellä viettäneet lapsuutensa
ja se on Juhani Ahon lapsuuskoti. 1,7
- 17,4 Iisalmen maalaiskunnan kirkko.
(Kaunis ristikirkko puusta, rak. 1779, perinpohjin
korjattu arkkit. Frans Sjöströmin piirustusten
muk. 1879. Alttaritaulu »Kristuksen kirkastus»,
maal. A. Sältn. Sakaristossa pitäjän kirkko-
herrain muotokuvia alkaen v:lta 1756).
- 0,4 vas. valtion metsänhoitolautakunnan suuri kuusitaimis-
to. (0,5 vas. tie Hernejärven kylän kautta Sonkajär-
ven kirkolle /32,4/). 1,3 oik. Iijärven lahti. 1,8 oik.
Iisalmen osuusmeijeri, joka on Savon suurimpia. 2,4
- 19,9 IISALMI, minne saavutaan Pohjolankatua. (Katso
paikallislehteä.)

Vänninmäki—Mainua, 52,9 km.

Suoraa, mutta kapeaa maantietä, laajoja korpimaita, enim-
mäkseen yksitoikkoisia maisemia. Vaarojen lailta näköaloja yli
rannattomien metsien. Asutus harvaa ja köyhää.

- 0 Vänninmäen tienhaara. Ajetaan P suun-
taan. 3,2 oik. viehättäviä näköaloja, vaaramaisemia
kaukana edessä. 4,2
- 4,2 Poromäen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik.
tie Jyrkän /25,0/ kautta Sotkamon kirkolle /100,0/). 2,4
- 6,6 Kainunmäen tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie Kainunmäen pysäkillä /4,7/ ja Kainunmäen
kylään). 4,7 oik. Hirvijärvi. 5,7 Matkusjoki laskee
Hirvijärveen. 8,2 oik. Ylä-Venäjänjärvi. 12,8 kaunis
näköala Matkusjoelle. 13,7 rautatien tasoylikäytävä.
14,3 Matkusjoen silta, oik. rautatiesilta. 14,6 oik.
St-as. 14,8
- 21,4 Sukevan kylä. (Oik. Sukevan as. /0,3/). 0,3
oik. Sh-as. Vas. Sukevanjärven laaja selkä. Kahvi-
la. 0,5 vas. täpättitehdas. 0,6 rautatien tasoylikäy-
tävä. (0,8 oik. tie Haapajärven sydänmaalle /20,0/).
1,2 vas. kahvila. 1,4 oik. Sukevan rukoushuone. 1,8
Rautajoen silta. (Oik. tie Sukevan varavankilaan).
2,3 rautatien tasoylikäytävä. 13,2 Kuopion ja Oulun
lääninraja, Kajaanin pitäjä alkaa. Tie nousee vähi-
tellen Suomenselän vedenjakajalle. 16,5 Murtomäen
vaara Suomenselällä (225 m.). 19,8
- 41,2 Murtomäen kylä. Jatketaan suoraan. (Oik.
tie Murtomäen as:lle /10,0/). 8,5 oik. korkea Hirvimäki.
Mainuajärvi. 11,4 Mainuajoen silta. 11,7
- 52,9 Mainuan kylä. Oik. tie Kajaaniin /20,8/, vas.
tie Vuolijoen kirkolle /24,0/.

Mainua—Vänninmäki, 52,9 km.

Suoraa, mutta kapeaa maantietä, laajoja korpimaita, enimmäkseen yksitoikkoisia maisemia. Vaarojen lailta näköaloja yli rannattomien metsien. Asutus harvaa ja köyhää.

- 0 Mainuan kylä. Ajetaan E suuntaan. 0,3 Mainuajoen silta. 1,5 vas. Mainuajärvi. (2,8 vas. tie Murtomäen as:lle /7,0/). 3,2 vas. korkea Hirvimäki 11,7
- 11,7 Murtomäen kylä. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Murtomäen as:lle /10,0/). 3,3 Murtomäen vaara Suomenselällä (225 m.). 6,6 Kuopion ja Oulun lääninraja, Soukajärven pitäjä alkaa. 17,5 rautatien tasoylikäytävä. (18,0 vas. tie Sukevan varavankilaan). 18,0 Rautajoen silta. 18,4 vas. Sukevan rukoushuone. 18,6 oik. kahvila. (19,0 vas. tie Haapajärven sydänmaalle /20,0/). 19,2 rautatien tasoylikäytävä. 19,3 oik. tärpättitehdas. 19,5 vas. Sh-as. Oik. Sukevanjärven laaja selkä. 19,8
- 31,5 Sukevan kylä. 0,2 vas. St-as. 0,5 Matkusjoen silta, vas. rautatiesilta. 1,1 rautatien tasoylikäytävä. 2,0 vas. kaunis näköala Matkusjoelle. 6,6 vas. Ylä-Venäjäjärvi. 9,2 vas. Hirvijärvi. 14,8
- 46,3 Kainunmäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kainunmäen pys:lle /4,7/ ja Kainunmäen kylään). 2,4
- 48,7 Poromäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Jyrkän /25,0/ kautta Sotkamon kirkolle /100,0/). 4,2
- 52,9 Vänninmäen tienhaara. Oik. tie Iisalmelle /19,8/, vas. tie Soukajärven kirkon /15,9/ kautta Rautavaaran kirkolle /61,2/.

Mainua—Kajaani, 20,8 km.

Suoraa, mutta kapeaa maantietä, korpimaisemia. Asutus harvaa.

- 0 Mainuan kylä. Ajetaan IP suuntaan. (1,5 oik. tie Mainuajärven taloihin). Tie kulkee lohduttomien räme- ja suomaisemien halki seuraten Leväjoen (oik.) vartta. 7,5 oik. Iso-Nuottijärvi. 12,6 oik. Pieni-Nuottijärvi. Tästä alkavat Kajaanin kaupungin laajat maa-alueet, laajemmat kuin millään muulla Suomen kaupungilla. Kauniita harjumaisemia. 18,9 vas. tie Vuoreslahteen. 19,2 vas. ja edessä näkyy Kajaanin kaupunki. Vas. korkea mäki, Pöllyvaara, missä näkötorni vaaranäköaloineen. 19,4 Purolan esikaupunki. 20,0 rautatien tasoylikäytävä. 20,8
- 20,8 KAJAANI. Raatihuoneen tori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Purolantietä ja Linnan-
katua.

Kajaani—Mainua, 20,8 km.

Suoraa, mutta kapeaa maantietä, korpimaisemia. Asutus harvaa.

- 0 KAJAANI, Raatihuoneen tori. Ajetaan LE suuntaan Linnankatua ja Purolan tietä. 0,8 rautatien tasoylikäyt. 1,4 Purolan esikaupunki. (1,9 oik. tie Vuoreslahteen). Kauniita harjumaisemia. 8,2 vas. Pieni-Nuottijärvi. Kajaanin kaupungin laajat maa-alueet loppuvat. 13,3 vas. Iso-Nuottijärvi. Tie kulkee lohduttomien räme- ja suomaisemien halki seuraten Leveänjoen (vas.) vartta. 19,0 vas. Mainujärvi. (19,3 vas. tie Mainuajärven taloihin). 20,8

- 20,8 Mainuan kylä. Suoraan jatkuu tie Vuolijoen kirkolle /24,0/, vas. tie Vänninmäen /52,9/ kautta Iisalmelle.

Kajaani—Kontiomäki, 24,9 km.

Hyvää, mutta kapeahkoa maantietä. Ajetaan halki laajojen korpimaiden. Asutus alkutaipaleella vaurasta, myöhemmin harvaa ja köyhempää.

- 0 KAJAANI. Ajetaan IP suuntaan Linnankatua yli Ämmänsillan. Oik. Kajaanin joki, vas. Ämmäkoski. Sillan vieressä oikealla Kajaanin linnan rauniot. (Katso paikallislehteä.) Sillalta lähdettäessä ajetaan Teppanan esikaupungin halki. 1,1 vas. Pöllyvaaran (201 m) näkötorni suurenmoisine näköaloineen yli Kajaanin kaupungin ympäristöineen. 3,1 oik. Seppälän maamieskoulu 4,7
- 4,7 Paltamon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Paltamon kirkolle /6,4/).
Paltamon kirkko, rak. 1726, tunnettu Mikael Topeliuksen seinämaalauksista, jotka esittävät Vanhan- ja Uudentestamentin huomattavia tapauksia. *Paltaniemi* Paltamon kirkonkylässä on matkailun kanalta erittäin suositeltava. Niemeltä tarjoutuvat valtavat näköalat yli Oulunjärven Paltaselän. Paltaniemen korkeat rannat taittuvat jyrkästi järveen ja vesi syövyttää vuosien mittaan rannan äyrästä hiekkaa, joka alati valuu järveen rannan väistyessä yhä kauemmaksi. Ilmiö on meillä outo nähtävyys. Rannalla on mainioita uinti- ja leiritysmispaikkoja.
- Ajetaan uusittua, hyvää, leveätä ja suoraa tietä; vaihtelevaa maastoa. 7,2 vas. Kuluntalahden pysäkki. 7,7 oik. Nuasjärven Kuluntalahti. 8,3
- 13,0 Kuluntalahden tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Sotkamon kirkolle /34,0/ ja Vuokatille). 1,2 oik. kaukana Rupukkavaara (276 m) ja Pohjavaara (278 m). (5,6 oik. tie Pohjavaaralle.) 5,7
- 18,7 Jormuan pysäkki (vas.). 0,4 Jormuanlahden rautatien alikäytävä ja maantiesilta. 6,2
- 24,9 Kontiomäki, Losotörmän tienhaara. Oik. tie Kontiomäen asemalle /3,3/, Sotkamon kirkolle /35,0/ ja Ristijärven kirkolle /20,7/, vas. tie Oulunjärven pohjoispuolitse Ouluun.

Kontiomäki—Kajaani, 24,9 km.

Hyvää, mutta kapeahkoa maantietä. Ajetaan halki laajojen korpimaiden. Asutus alkutaipaleella harvaa ja köyhää, myöhemmin vauraampaa.

- 0 Kontiomäki, Losotörmän tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 5,8 Jormuanlahden rautatien alikäytävä ja maantiesilta. 6,2
- 6,2 Jormuan pysäkki (oik.). (0,1 vas. tie Pohjavaaralle). 4,5 vas. kaukana Pohjavaara (278 m) ja Rupukkavaara (276 m). 5,7
- 11,9 Kuluntalahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Sotkamon kirkolle /34,0/ ja Vuokatille). 0,6 vas. Nuasjärven Kuluntalahti. 0,9 oik. Kuluntalahden pysäkki. Ajetaan uusittua, hyvää, leveää ja suoraa tietä; vaihtelevaa maastoa. 8,3
- 20,2 Paltamon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Paltamon kirkolle /6,4/).
- Paltamon kirkko*, rak. 1726, tunnettu Mikael Topeliuksen seinämaalauksista, jotka esittävät Vanhan- ja Uudentestamentin huomattavia tapauksia. *Paltaniemi* Paltamon kirkonkylässä on matkailun kanalta erittäin suositeltava. Niemeltä tarjoutuvat valtavat näköalat yli Oulunjärven Paltaselän. Paltaniemen korkeat rannat taittuvat jyrkästi järveen ja vesi syövyttää vuosien mittaan rannan äyrästä hiekkaa, joka alati valuu järveen rannan väistyessä yhä kauemmaksi. Ilmiö on meillä outo nähtävyys. Rannalla on mainioita uinti- ja leiriytymispaikkoja.
- 1,6 vas. Seppälän maamieskoulu. 3,6 oik. Pöllyvaaran (201 m) näkötorni suurenmoisine näköaloineen yli Kajaanin kaupungin ympäristöineen. Ajetaan Teppanan esikaupungin halki ja Kajaanin joen sillan yli; oik. Ämmäkoski. Sillan vieressä vas. Kajaanin linnan rauniot. 4,7
- 24,9 KAJAANI. (Katso paikallislehteä.) Kaupunkiin ajetaan Linnankatua.

Kontiomäki—Ristijärvi, 22,1 km.

Suoraa, mutta kapeaa maantietä, joka kulkee halki Korpi-Kainuun laajojen korpimaiden enimmäkseen yksitoikkoisessa maastossa. Asutus harvaa, viljelyksiä ainoastaan siellä täällä.

- 0 Kontiomäki, Losotörmän tienhaara. Ajetaan I suuntaan. (1,9 oik. tie Paakinmäelle). 2,2 mahtava näköala yli suurten korpimaiden, pohjoisesta, edestäpäin näkyy Saukkovaaran komea selkä (324 m) ja idässä Halmemäki. 2,4
- 2,4 Kontiomäen as:n tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kontiomäen as:lle /1,0/). 1,0 rautatien alikäytävä. Ajetaan aluksi Taivalkosken uuden rautatien (oik.) viertä. 2,2 Miesjoen silta. 3,0 Laaja-joen silta. (Joet kalaisia). (4,6 oik. tie Härmänmäelle /7,0/). (7,3 oik. tie Härmänmäen pys:lle). Ajetaan suoraa tietä halki laajojen rämemaiden ja korpien. (10,1 oik. tie Saukkovaaralle /5,0/). Ristijärven pitäjän raja. 15,8
- 18,2 Heikkisenjoen tienhaara. Ajetaan päätietä. (Vas. tie Mieslahden pys:lle /12,5/). 0,1 Heikkisenjoen silta, vas. Iijärven selkä. (1,1 oik. tie Kivikylään). 2,4 oik. Ristijärven pys. 3,9
- 22,1 Ristijärven kirkonkylä. Oik. tie Sotkamon kirkolle /52,0/, vas. tie Hyrynsalmen /28,0/ kautta Suomussalmelle

Ristijärvi—Kontiomäki, 22,1 km.

Suoraa, mutta kapeaa maantietä, joka kulkee halki Korpi-Kainuun laajojen korpimaiden enimmäkseen yksitoikkoisessa maastossa. Asutus harvaa, viljelyksiä ainoastaan siellä täällä.

- 0 Ristijärven kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan. 1,5 vas. Ristijärven pys. (2,8 vas. tie Kivikylään). 3,8 Heikkisenjoen silta, oik. Iijärven selkä. 3,9
- 3,9 Heikkisenjoen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Mieslahden pys:lle /12,5/). 3,7 Paltamon pitäjän raja. (5,7 vas. tie Saukkovaaralle /5,0/). Ajetaan suoraa tietä halki laajojen rämemaiden ja korprien. (8,5 vas. tie Härmänmäen pys:lle). (11,2 vas. tie Härmänmäelle /7,0/). 12,8 Laajajoen silta. 13,6 Miesjoen silta. (Joet kalaisia). Ajetaan Taivalkosken uuden rautatien (vas.) viertä. 14,8 rautatien alikäytävä. 15,8
- 19,7 Kontiomäen as:n tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kontiomäen as:lle /1,0/). 0,2 taakse päin mahtava näköala yli suurten korpimaisemien, takana Saukkovaaran komea selkä (324 m) ja idässä Halmemäki. (0,5 vas. tie Paakinmäelle). 2,4
- 22,1 Kontiomäki, Losotörmän tienhaara. Oik. tie Oulunjärven pohjoispuolitse Ouluun, vas. tie Kajaaniin /24,9/.

Ristijärvi—Hyrynsalmi, 28,0 km.

Pitkin taipalein suoraa, mutta kapeahkoa maantietä, jylhiä Korpi-Kainuun maisemia, paikoin kangasmaita. Tie seuraa Hyrynsalmen reittiä. Asutus erittäin harvaa, viljelykset pieniä.

- 0 Ristijärven kirkonkylä. Ajetaan P suuntaan. 0,3 oik. *Ristijärven kirkko* Sotkamon tien varressa (rak. puusta 1807. Kellotapuli rak. Jaakko Kuorikosken johdolla n. 1840). 0,7 vas. Sh-as., lääkevarasto, kahvila. Edessä Ristijärven selkä. 0,9 Koirasalmen lossi yli Ristijärven (300 m). Kirkonkylän seutu erittäin kaunista. (1,9 vas. tie Uvankylän /10,0/ kautta Kiehimän Puolangan maantielle /35,0/). 2,4 oik. uusi hautausmaa. Suoraa tietä halki kangasmaiden, viehättäviä vaaramaisemia. 9,8 oik. siintää puitten lomitse leveä Emäjoki. 12,3 vas. Karpinvaara. 14,4 Hyrynsalmen pitäjän raja. (14,9 vas. tie Karpinvaaralle /2,5/). Pitkälti suoraa tietä. 19,2
- 19,2 Orivivaaran kylä. 2,9 Oravinjoen silta. Ajetaan kaunista jäkäläkangasta. (5,1 vas. tie Lietekylään /11,0/). 5,9 Lietejoen silta. 6,0 kuljetaan yli Taivalkosken rakenteilla olevan rautatien. 7,5
- 26,7 Kivistön tienhaara. Jatketaan päätietä. (Vas. tie Puolangan kirkolle /52,0/). 0,7 oik. St-as. 0,8 vas. St-as. 1,0 Emäjoen uusi, komea maantiesilta. Vas. Hyrynsalmi, oik. Emäjoki. Hyrynsalmen kirkko näkyy vas. Hyrynsalmen rannalla, sen pohjoispuolella Konivaara (227 m). 1,2 oik. kahvila. 1,3 vas. Sh-as. 1,3
- 28,0 Hyrynsalmen kirkonkylä. Oik. tie Moisiovaaraan /36,0/, vas. Suomussalmelle /42,0/.

Hyrynsalmi—Ristijärvi, 28,0 km.

Pitkin taipalein suoraa, mutta kapeahkoa maantietä, jylhiä Korpi-Kainuun maisemia, paikoin kangasmaita. Tie seuraa Hyrynsalmen reittiä. Asutus erittäin harvaa, viljelykset pieniä.

- 0 Hyrynsalmen kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan. Oik. Sh-as. 0,1 vas. kahvila. 0,3 Emäjoen uusi, komea maantiesilta. Oik. Hyrynjärvi, vas. Emäjoki. Kirkko näkyy oik., sen pohjoispuolella Konivaara (227 m). 0,5 vas. St-as. 0,6 vas St-as. 1,3
- 1,3 Kivistön tienhaara. Jatketaan päätietä. (Oik. tie Puolangan kirkolle /52,0/). 1,5 kuljetaan yli Tai Valkosken rakenteilla olevan rautatien. 1,6 Lietejoen silta. (2,4 oik. tie Lietekylään /11,0/). Ajetaan kaunista jäkäläkangasta. 4,6 Oravinjoen silta. 7,5
- 8,8 Oravivaaran kylä. Ajetaan pitkälti suoraa tietä. (4,3 oik. tie Karpinvaaralle /2,5/). 4,8 Ristijärven pitäjän raja. 6,9 oik. Karpinvaara. 9,4 vas. siintää puitten lomitse leveä Emäjoki. Suoraa tietä halki kangasmaiden, viehättäviä vaaramaisemia. 16,8 vas. uusi hautausmaa. (17,3 oik. tie Uvankylän /10,0/ kautta Kiehimän—Puolangan maantielle /35,0/). 18,0 Koirasalmen lossi yli Ristijärven (300 m). Seutu erittäin kaunista. 18,5 oik. Sh-as., lääkevarasto, kahvila. 19,9 vas. *Ristijärven kirkko* Sotkamon tien varressa (rak. puusta 1807. Kellotapuli rakennettu Jaakko Kuorikosken johdolla n. 1840). 19,2
- 28,0 Ristijärven kirkonkylä. Oik. tie Kontiomäen /22,1/ kautta Kajaaniin, vas. tie Sotkamon kirkolle /52,0/.

Hyrynsalmi—Suomussalmi, 40,1 km.

Verraten hyvää, mutta paikutellen mutkittelevaa ja kapeaa maantietä, penikulmamäärin korpimetsiä, räme- ja suomaita. Siellä täällä kauniita järvi- ja vaaramaisemia. Asutus hyvin harvaa.

- 0 Hyrynsalmen kirkonkylä. Ajetaan P suuntaan. 0,1 silta salmen yli, oik. Salmenjärvi, vas. Hyrynjärvi. 0,6 vas. *Hyrynsalmen kirkko*.
- Kirkko rak. puusta 1786. Alttaritaulu »Vapahtaja ristillä», J. Hedmanin maalaama. Kellotapuli on tunnetun kirkonrakentajasukuun kuuluvan Jaakko Kuorikosken johdolla rakennettu 1840. Kirkkotarhassa vapaussodassa kaatuneitten muistomerkki. — Kirkosta pohjoiseen — Hyrynjärven L puolta — tie jääkäriliikkeen historiasta tunnetun »Hallen-Ukon», mv. J. A. Heikkisen taloon /12,0/.)
- 10,2 oik. Hoikanjärvi. 10,3 vas. majatalo. 17,0 Hoikanjoen silta. 14,8 Suomussalmen pitäjän raja. 17,0 Sakarajoen silta, oik. Sakarajärvi. 20,2
- 20,2 Kerälänkylä. 1,9 oik. Sakaran majatalo. 6,3 vas. Suovaara. Tien varrella merkkejä pitäjässä vieläkin harjoitetusta tervanpoltosta. 8,6 Kangasjoen silta. 11,6 vas. Hietajärvi. 13,9 vas. Laajalahti. 14,8 Haaponivan silta. 15,4 Mustakankaan mäki. 15,7 vas. Mustalampi, oik. Alanteenjärven Pitkäperän lahti. 17,9
- 38,1 Haukipерän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Puolangan kirkolle /73,0/. Tien varrella /4,1/ Syväyksen silta Jalokoskessa sekä /5,8/ Ämmäkosken silta »Ruukinjoesa», joiden koskien kautta Kiannan suuret vedet murtautuvat Niskanselästä Emäjokeen. Kosket katsomisen arvoisia). 0,2 oik. Orpokoti Betania. 0,3 Haukipерän lossi (450 m), oik. Haukipерä, vas. Niskanselkä. 2,0
- 40,1 Suomussalmi, Karhulan tienhaara. Oik. tie Lentiiran kautta Kuhmon kirkolle /125,0/, vas. Suomussalmen kirkolle /3,0/ ja Näljängän /48,2/ kautta Taivalkoskelle.

Suomussalmi—Hyrynsalmi, 40,1 km.

Verraten hyvää, mutta paikatellen mutkittelevaa ja kapeaa maantietä, penikulmamäärin korpimetsiä, räme- ja suomaita. Siellä täällä kauniita järvi- ja vaaramaisemia. Asutus hyvin harvaa.

- 0 Suomussalmi, Karhulan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 1,2 Haukipерän lossi (450 m), vas. Haukipерä, oik. Niskanselkä. 1,8 vas. orpokoti Betania. 2,0
- 2,0 Haukipерän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Puolangan kirkolle /73,0/. Tien varrella /4,1/ Syväyksen silta Jalokoskessa sekä /5,8/ Ämmäkosken silta »Ruukinjoessa», joiden koskien kautta Kiannan suuret vedet murtautuvat Niskanselästä Emäjokeen. Kosket katsomisen arvoisia). 2,2 oik. Mustalampi, vas. Alanteenjärven Pitkäperän lahti. 2,5 Mustakankaan mäki. 3,1 Haaponivan silta. 4,0 oik. Laajalahti. 6,3 oik. Hietajärvi. 9,3 Kangasjoen silta. Tien varrella merkkejä pitäjässä vieläkin harjoitetusta tervanpoltosta. 11,6 oik. Suovaara. 16,0 vas. Sakaran majatalo. 17,9
- 19,9 Kerälänkylä. 3,2 Sakarajoen silta, vas. Sakarajärvi. 5,4 Hyrynsalmen pitäjän raja. 8,4 Hoikanjoen silta. 9,9 oik. majatalo. 10,0 vas. Hoikanjärvi. 19,6 oik. *Hyrynsalmen kirkko.*
(Kirkko rak. puusta 1786. Alttaritaulu »Vapahtaja ristillä», J. Hedmanin maalaama. Kellotapuli on tunnetun kirkonrakentajasukuun kuuluvan Jaakko Kuorikosken johdolla rakennettu 1840. Kirkkotarhassa vapaussodassa kaatuneitten muistomerkki. — Kirkosta pohjoiseen — Hyrynjärven L puolta — tie jääkäri liikkeen historiasta tunnetun »Hallan-Ukon», mv. J. A. Heikkisen taloon /12,0/.)
- 20,1 maantiesilta. Vas. Salmenjärvi, oik. Hyrynjärvi. 20,2
- 40,1 Hyrynsalmen kirkonkylä. Oik. tie Risti-järven /28,0/ kautta Kajaaniin, vas. tie Moisio nvaa-raan /36,0/.

Suomussalmi—Näljänkä, 48,2 km.

Suoraa, mutta mäkistä ja kapeaa maantietä, laajoja korpi-
metsiä, räme- ja suomaita, jylhiä vaaramaisemia, järvenselkiä.
Asutus perin harvaa.

- 0 Suomussalmi, Karhulan tienhaara. Aje-
taan LP suuntaan. 2,0 vas. Sh-as. 2,2 vas. St-as.,
matkustajakoteja ja kahvila. 2,3 oik. Sh- ja St-as. 2,4
- 2,4 Suomussalmen kirkonkylä. Jatketaan vas.
(Oik. tie Suomussalmen kirkolle /1,6/). Vas. St-as.
(Suomussalmen kirkko Kiantajärven rannalla, rak.
puusta 1787 kuningas Kustaa III:n omakätisesti
vahvistamien piirustusten mukaan, korjattu ja laa-
jennettu arkkit. Lüchowin piirustusten mukaan
1884. Alttaritaulu »Kristuksen ylösnousemus»
Wallinin maalaama. Kirkossa on Venäjältä aika-
naan sotasaaliina tuotu Kristusta ristillä esittävä
kaunis gobeliini. Kirkon vierellä on kaatuneiden
vapausoturien hautamerkki. Kirkkoniemeltä on
kaunis näköala yli laajan Kiantajärven vesien sekä
kirkonkylän taloihin lahden toisella rannalla.)
0,8 Sh-as. 1,5 Suomussalmen lossi (525 m), oik.
Kiantajärvi, vas. Niskanselkä. 6,5 kaunis tienpenger-
rys notkon yli. 9,3 Riihivaara, vas. siintävät Ala-
järven vedet, komeita vaaramaisemia vasemmalla ja
edessä. 10,0
- 12,4 Alajärven kylä. Jatketaan vas. (Oik. tie
Perangan järvelle /52,6/ ja Pistojärvelle /58,4/).
3,8 Kovajärven (oik.) ja Alajärven (vas.) välinen
kannas. 11,3 vas. Löytösen järvi. Tie kulkee halki
jylhän saloseudun. 13,6 Käärmevaara. Suot kiipeävät
vaaroille. 20,6 Junnajoen silta, tie nousee Hattuvaa-
ralle. 27,9 Kylmäjoen silta. 33,3 vaaramaisemia
edessä. 35,8
- 48,2 Ylinäljänkä. Oik. tie Taivalkosken kirkolle
/59,1/, vas. tie Puolangan kirkolle /53,9/.

Näljänkä—Suomussalmi, 48,2 km.

Suoraa, mutta mäkestä ja kapeaa maantietä, laajoja korpi-
metsiä, räme- ja suomaita, jylhiä vaaramaisemia, järvenselkiä.
Asutus perin harvaa.

- 0 Ylinäljänkä. Ajetaan IE suuntaan. 7,8 Kylmä-
joen silta. 15,2 Junnanjoen silta. 22,2 Käärmevaara.
Tie kulkee halki saloseudun. 24,5 oik. Löytösen järvi.
32,0 Kovajärven (vas.) ja Alajärven (oik.) välinen
kannas. 35,8
- 35,8 Alajärven kylä. Jatketaan oik. (Vas. tie
Perangan järvelle /52,6/ ja Pistojärvelle /58,4/). 0,7
Riihivaara, oik. siintävät Alajärven vedet, komeita
vaaramaisemia. 3,5 kaunis tienpengerrys notkon yli.
8,0 Suomussalmen lossi (525 m), vas. Kiantajärvi,
oik. Niskanselkä. 9,2 Sh-as. 10,0
- 45,8 Suomussalmen kirkonkylä. Jatketaan suo-
raan. (Vas. tie Suomussalmen kirkolle /1,6/). Oik.
St-as.
(Suomussalmen kirkko Kiantajärven rannalla, rak-
puusta 1787 kuningas Kustaa III:n omakätisesti
vahvistamien piirustusten mukaan, korjattu ja laa-
jennettu arkkite. Lüchowin piirustusten mukaan
1884. Alttaritaulu »Kristuksen ylösnousemus»
Wallinin maalaama. Kirkossa on Venäjältä aika-
naan sotasaaliina tuotu Kristusta ristillä esittävä
kaunis gobeliini. Kirkon vierellä on kaatuneiden
vapausoturien hautamerkki. Kirkkoniemeltä on
kaunis näköala yli laajan Kiantajärven vesien sekä
kirkonkylän taloihin lahden toisella rannalla.)
- 0,1 vas. Sh- ja St-asemat. 0,2 oik. St-as., matkustaja-
koteja ja kahvila. 0,4 oik. Sh-as. 2,4
- 48,2 Suomussalmi, Karhulan tienhaara. Oik.
tie Hyrynsalmen /40,1/ kautta Kajaaniin, vas. tie
Lentiiran kautta Kuhmon kirkolle /125,0/.

Näljängä—Taivalkoski, 59,9 km.

Mutkaista ja mäkistä, vaikeasti ajettavaa maantietä, korpi-metsiä, rämeitä ja jänkiä; vaihteluna puroja, jokia, järvenselkiä ja vaaroja. Asutus hyvin harvaa.

- 0 Ylinäljängä. Ajetaan P suuntaan. 0,1 Hukka-
joen silta 4,4
- 4,4 Näljängän tienhaara. Käännytään vas.
(Oik. tie Perankajärvelle /38,0/). 0,3 Leinosenvaaran
laki. Vas. majatalo. Vaaranäköaloja joka suunnalle.
1,1 vas. St-as. 1,9 kaunis vaarakylä oik. vaaran laella.
5,0 Karjavaara. 5,8 Taivalkosken pitäjän raja. 6,9
oik. Saarijärvi, tie seuraa järven kaunista rantaa.
12,2 Metsäkylän taloja. 14,5 Korvuanjoen (Iin sivu-
joki) silta. Vas. sahalaitos. 16,1
- 20,5 Vanhasen tienhaara. Jatketaan vas. (oik.
sivutie Metsäkylän taloihin). 3,7 vas. Anttilanjärvi.
10,3 vas. kaunis Kuusijärven selkä. 15,9 oik. Kurtin-
järvi, tie seuraa aivan järvenrantaa. Hiekkarantoja.
Leiriytymispaikka. 17,0
- 37,5 Kurtinkylä. Kangasmaita. 12,1 oik. Iijoki, laa-
jan vesistön suuri kokoomajoki. Tie seuraa joenran-
taa. 14,7 korkean Taivalvaaran laelta kaunis näköala
yli Taivalkosken kirkonkylän. 15,1 Iijoen silta yli
mahtavan Taivalkosken (putous 6,6 m). 15,6 oik.
Taivalkosken kirkko. 15,7
- 53,2 Taivalkosken kirkonkylä. Jatketaan vas.
(Oik. tie kirkolle.)
Kirkko rak. 1932 1925 palaneen kirkon tilalle.
Puukirkko päätytorneineen. Kaunis kirkkoraken-
nus on arkkite. Kauno S. Kallion käsialaa, alttari-
taulu tait. Väinö Tigerin maalaama. — Kirkon-
kylässä majatalo, St- ja Sh-asetat. Matkailun
kannalta huomattavia nähtävyyksiä ovat Somer-
selkosen tienoot Irninjärven takana, autolla kir-
kolta itään 56 km. ja siitä veneellä yli järven.
2,3 suuren Kostonjoen, Iijoen sivujoen maantiesilta. 6,7
- 59,9 Taivalkoski, Isosuon tienhaara. Oik. tie
Kuusamoon /68,7/ vas. tie Pudasjärven /70,3/ kautta
Ouluun.

Taivalkoski—Näljängä, 59,9 km.

Mutkaista ja mäkistä, vaikeasti ajettavaa maantietä, korpi-metsiä, rämeitä ja jänkiä; vaihteluna puroja, jokia, järvenselkiä ja vaaroja. Asutus hyvin harvaa.

- 0 Taivalkoski, Isosuon tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 4,4 suuren Kostonjoen, Iijoen sivujoen maantiesilta. 6,7
- 6,7 Taivalkosken kirkonkylä. Käännyttään oik. (Suoraan jatkuu tie kirkolle).
Kirkko rak. 1932 1925 palaneen kirkon tilalle. Puukirkko päätytorneineen. Kaunis kirkkoraken-nus on arkkii. Kauno S. Kallion käsialaa, alttari-taulu tait. Väinö Tigerin maalaama. — Kirkon-kylässä majatalo, St- ja Sh-asemat. Matkailun kannalta huomattavia nähtävyyksiä ovat Somer-selken tienoot Irninjärven takana, autolla kir-kolta itään 56 km. ja siitä veneellä yli järven.
- 0,6 Iijoen silta yli mahtavan Taivalkosken (putous 6,6 m). 1,0 kaunis näköala korkean Taivalvaaran laelta yli Taivalkosken kirkonkylän. 3,6 vas. Iijoki, laajan vesistön suuri kokoomajoki. Kangasmaita. .. 15,7
- 22,4 Kurtinkylä. Vas. Kurttijärvi, jonka rantaa tie seuraa. Hiekkarantoja. Leiriytymispaikka. 7,3 oik. kaunis Kuusijärven selkä. 13,3 oik. Anttilanjärvi. 17,0
- 39,4 Vanhasen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. sivutie Metsäkylän taloihin). 1,6 Korvuanjoen (Iin sivujoki) silta, oik. sahalaitos. 3,9 Metsäkylän taloja. 9,2 Saarijärvi, tie seuraa järven kaunista rantaa. 10,3 Suomussalmen pitäjänraja. 11,1 Karjavaara. 14,2 kaunis vaarakylä vas. vaaran laella. 15,0 oik. St-as. 15,8 Leinosenvaaran laki. Oik. majatalo. 16,1
- 55,5 Näljängän tienhaara. Ajetaan oik. (Vas. tie Perankajärvelle /38,0/). 4,3 Hukkajoen silta. .. 4,4
- 59,9 Ylinäljängä. Oik. jatkuu tie Puolangan kirkolle /53,9/, vas. tie Suomussalmelle /48,2/.

Taivalkoski—Kuusamo, 71,7 km.

Kapeahkoa, mutkittelevaa ja mäkistä maantietä, yksitoikkaisia korpimaisemia, rämeitä ja laajoja soita. Muutamia vaaroja, puroja, jokia ja järvenselkiä. Asutus harvaa, viljelykset pieniä.

- 0 Taivalkoski, Isosuon tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 5,3 Kuttujoen silta. 9,2 Jokikylä, oik. Koitijärvi. Ajetaan halki kauniiden kangasmaiden harjun selkää, sitten pitkin Koitijärven rantaa. 12,9 Kostonjoen silta. Ajetaan yli suurten suomaiden ja rämeiden. Myöhemmin tie kulkee kappaleen matkaa Kostonjoen rantaa. 20,6 oik. Suuvaara. 21,3 Korpuanjoen silta, vas. Kattilavaara. 23,8 oik. Inkeenjärvi. 25,3
- 25,3 Inkeen majatalo. 3,8 Kuusamon pitäjän raja. 7,9 oik. Liikasenvaara. 8,5 oik. Liikasenjärvi. 15,2 oik. Vääräjärv, sen takana Varisvaara. 17,3 vas. Kovajärvi, oik. Yli-Kuoliojärvi. 17,9 vas. Sh-as., oik. majatalo. 28,1
- 53,4 Riihivaara. 4,2 kuljetaan yli Maanselän vedenjakajaselänteeseen, joka eroittaa toisistaan Iijoen ja itään laskevat Kuusamon vesistöt. (8,0 vas. tie Kurkijärven taloihin). Kasvillisuus käy köyhemmäksi, ajetaan halki suurien rämeiden ja soiden, ainoastaan vaarojen rinteillä rehevämpää metsää. 9,4 Vääräjoen silta. 11,9 oik. mukkea näköala metsäisiin vaaramaisemiin ja Kuusamon reitin vesille. 13,3
- 66,7 Toranginahon tienhaara. Ajetaan päätietä. (Oik. tie Lämsänjärvelle /42,0/). Edessä kaunis näköala Kuusamon kirkonkylän viljelysaukealle. 0,7 oik. Kuusamojärven lahdelta Torankijärvi. 1,8 vas. majatalo. 1,9 oik. St-as. 2,0
- 68,7 Kuusamon kirkonkylä. Vas. tie Posion /61,0/ kautta Rovaniemelle, oik. tie Kuusamon kirkolle, /0,3/.

(*Kuusamon kirkko* Kuusamojärven ja Torankijärven välisellä kannaksella on ristikirkko, jota katta suuri kupoli. Se on rakennettu puusta 1800. Alttaritaulu »Vapahtaja ristillä» on J. Hedmanin maalaama. Kellotapuli rak. 1759. Kirkon vieressä on vapaussodassa kaatuneiden kuusamolaiten muistomerkki.)

Kuusamo—Taivalkoski, 71,7 km.

Kapeahkoa, mutkittelevaa ja mäkistä maantietä, yksitoikkoinen korpimaisemia, rämeitä ja laajoja soita. Muutamia vaaroja, puroja, jokia ja järvenselkiä. Asutus harvaa, viljelykset pieniä.

- 0 Kuusamon kirkonkylä. Ajetaan LE suuntaan. 0,1 vas. St-as. 0,2 oik. majatalo. 0,3 vas. Kuusamojärven lahdelta Torankijärvi. 2,0
- 2,0 Toranginahon tienhaara. Ajetaan päätieta. (Vas. tie Lämsänjärvelle /42,0/). 2,5 vas. muhkea näköala metsäisiin vaaramaisemiin ja Kuusamon reitin vesille. 3,9 Vääräjoen silta. Ajetaan halki suurien rämeiden ja soiden, ainoastaan vaarojen rin-teillä rehevämpää metsää. (5,3 oik. tie Kurkijärven taloihin). 9,1 kuljetaan yli Maanselän vedenjakajaselänteeseen, joka eroittaa toisistaan Iijoen ja itään laskevat Kuusamon vesistöt. 13,3
- 13,3 Riihivaara. 10,2 oik. Sh-as., vas. majatalo. 10,8 oik. Kovajärvi, vas. Yli-Kuoliojärvi. 12,9 vas. Vääräjärvi, sen takana Varisvaara. 19,6 vas. Liikasenjärvi. 20,2 vas. Liikasenvaara. 24,3 Taivalkosken pitäjänraja. 28,1
- 43,4 Inkeon majatalo. 1,5 vas. Inkeonjärvi. 4,0 Korpuanjoen silta, oik. Kattilavaara. 4,7 vas. Suu-vaara. Tie kulkee kappaleen matkaa Kostonjoen ran-taa. Ajetaan yli suurien soiden ja rämeiden. 12,4 Kostonjoen silta. Ajetaan pitkin Koitijärven rantaa, sitten halki kauniiden kangasmaiden harjun selkää. 16,1 Jokikylä. 20,0 Kuttujoen silta. 25,3
- 68,7 Taivalkoski, Isososuon tienhaara. Suoraan jatkuu tie Pudasjärven /70,3/ kautta Ouluun, vas. tie Näljängän /59,9/ kautta Suomussalmelle.

Kuusamo—Posio, 61,0 km.

Hyvää, hiukan mutkittelevaa ja mäkiä maantietä. Kitkajärvi ja muut vesistöt tarjoavat vaihtelevia maisemakuvia. Asutus hyvin harvaa, viljelykset vähäisiä.

- 0 Kuusamon kirkonkylä. Ajetaan LP suuntaan. 0,2 vas. Sh-as. 0,6 vas. kansanopisto (kesäisin majala), St-as. 1,1 Meskusjoen silta, oik. suojelukuntatalo. Ajetaan kaunista petäjikkökangasta. 2,3
- 2,3 Nilonkankaan tienhaara. Ajetaan suoraan. (Oik. tie Paanajärven /58,0/ kautta Tuutijärvelle /94,0/).
- Tie Paanajärvelle, lossilla yli Oulankajoen ja edelleen Sovajärven kautta Kiutakönnkääle ja Käylän koskelle sekä edelleen Rukatunturin ohi Rantalahden tienhaaraan on matkailun kannalta suositeltava. Tämä »karhunkierros» /160,0/ antaa hyvin valaisevan kuvan jylhänkauniista Kuusamosta. (0,4 vas. tie Meskusjärvelle /12,0/). Tien molemmin puolin pieniä lampia. 4,4 oik. Talankijärvi, vas. Saunalampi. 5,6 oik. Rääpyslampi. 7,1 vas. Oivanginjärven Rantalahti, oik. Rääpysjärvi. 7,4
- 9,7 Rantalahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kitkajoen Käylän kautta Märkäjärvelle Kemijärven—Sallan maantielle /110,8/). 0,9 oik. Nälkämönlampi. 5,0 vas. Singerjärvi, 7,0 vas. hyviä leiriytymispaikkoja petäjikkökankaalla järven rannoilla. 9,5 vas. Suolampi. 13,1 vas. Varavaara. 14,4 oik. Mäntyvaara. 16,7 oik. suuren suon takana Naatikkavaara (429 m). (18,5 vas. tie Haatajan-niemeen /2,3/). 19,6 Naatikkajoen silta. 20,8 vas. Ison Kitkaselän Vasaralahti, viehättäviä näköaloja järvelle. 22,3 oik. Sh-as. 23,8 Määttälänvaaran taloryhmä. Tie kulkee Yli-Kitkaan pistäytyvää Hyvänientä, vas. siintää Ylikitkan selkä. 27,1 Posion pitäjän raja. 33,4 oik. Isonahon kangas. 38,0
- 47,7 Mourusalmen lossi (470 m). Kauniita järvi-maisemia molemmin puolin yli mahtavan Kitkaselän. Salmen yli näkyy Kirintövaara. 8,3 vas. niityllä pieni puro, jossa on purolohia. 13,3
- 61,0 Posio, Aholan tienhaara. Suoraan vie tie Pekkalan /72,0/ kautta Rovaniemelle, vas. tie Posion kirkon /2,9/ kautta Taivalkosken kirkolle /86,6/.

Posio—Kuusamo, 61,0 km.

Hyvää, hiukan mutkittelevaa ja mäkistä maantietä. Kitkajärvi ja muut vesistöt tarjoavat vaihtelevia maisemakuvia. Asutus hyvin harvaa, viljelykset vähäisiä.

- 0 Posio, Aholan tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 5,0 oik. niityllä pieni puro, jossa on purolohia. 12,8
- 12,8 Mourusalmen lossi (470 m). Kauniita järvi-maisemia molemmin puolin yli mahtavan Kitkaselän. Tie jatkuu Ylikitkaan pistäytyvää Hyvänientä. 5,1 vas. Isonahon kangas. 11,4 Kuusamon pitäjän raja. 14,7 Määttälänvaaran taloryhmä. 16,2 vas. Sh-as. 17,7 oik. Ison Kitkaselän Vasaralahti, viehättäviä näköaloja järvelle. 18,9 Naatikkajoen silta. (20,0 oik. tie Haatajanniemeen /2,3/). 21,8 vas. suuren suon takana Naatikkavaara (429 m). 24,1 vas. Mäntyvaara. 25,4 oik. Varavaara. 29,0 oik. Suolampi. 31,5 oik. hyviä leiriytymispaikkoja petäjikkökankaalla Singerjärven rannoilla. 37,6 vas. Nälkämönlampi. . . 38,5
- 51,3 Rantalahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kitkajoen Käylän kautta Märkäjärvelle Kemijärven—Sallan maantielle /110,8/). Oik. Oivanginjärven Rantalahti. 0,3 vas. Rääpysjärvi. 1,8 vas. Rääpyslampi. 3,0 vas. Talankijärvi, oik. Saunalampi. Tien molemmin puolin pieniä lampia. (7,0 oik. tie Meskusjärvelle /12,0/). 7,4
- 58,7 Nilonkankaan tienhaara. Ajetaan suoraan. (Vas. tie Paanajärven /58,0/ kautta Tuutijärvelle /94,0/).
- Tie Paanajärvelle, lossilla yli Oulankajoen ja edelleen Sovajärven kautta Kiutakönkäälle ja Käylän koskelle sekä edelleen Rukatunturin ohi Rantalahden tienhaaraan on matkailun kannalta suositeltava. Tämä »karhunkierros» /160,0/ antaa hyvin valaisevan kuvan jylhäkauniista Kuusamosta).
- 1,2 vas. suojeluskuntatalo, Meskusjoen maantiesilta. 1,7 oik. kansanopisto (kesällä majala), St-as. 2,1 oik. Sh-as. 2,3
- 61,0 Kuusamon kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Kuusamon kirkolle /0,3/, oik. tie Taivalkosken /68,7/ kautta Ouluun sekä Suomussalmelle.

Kuusamon kirkko Kuusamojärven ja Torankijärven välisellä kannaksella on ristikirkko, jota katsoo suuri kupooli. Se on rakennettu puusta 1800. Alttaritaulu »Vapahtaja ristillä» on J. Hedmanin maalaama. Kellotapuli rak. 1759. Kirkon vieressä on vapaussodassa kaatuneiden kuusamolaisien muistomerkki.)

Posio—Pekkala, 72,0 km.

Hyvää, enimmäkseen suoraa maantietä. Aluksi yksitoikkosempia salomaisemia, sitten Auttijoelta alkaen suurenmoisia luonnonnähtävyyksiä. Asutus aluksi harvaa, sitten tiheämpää lisääntyvine viljelyksineen.

- 0 Posio, Aholan tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 0,5 oik. Sh-as., vas. Posiojärven Karhuselkä. 1,4 oik. Posiojärven Aholanlahti. 2,6 vas. Posiojärven suuri selkä lukuisine saarineen, tie seuraa järvenrantaa. 8,5 Posionkylän taloja. 16,0 oik. Posionperän järvi. 17,0 silta salmen yli. 17,4
- 17,4 Peräposion kylä. Vas. Sh-as. (Oik. tie Lehtiniemeen /10,0/ ja Yli-Suolijärven taloihin). 8,6 ja 10,2 oik. Posiolammet. 11,2 vas. Hoikkajärvi. 13,8 oik. Pohjoislampi. 14,4 vas. Aartojärvi. (Järven takana näkyvästä Koppelonjärven talosta lähtee polku Koronjoen jylhälle kanjonille /4,5/). 24,0 oik. Palotunturi (391 m), pitkän Ailangonselän korkein kohta. Ajetaan kaunista petäjänummea. 30,9 Autinkylän taloja, Palojoen silta. (31,9 oik. tie Suorsanjärvelle /6,0/). 32,1 Rovaniemen pitäjänraja. 35,0 vas. Auttijärvi ja Auttijoki. Viehättävä näköala alas joenlaaksoon ja metsäisille vastarinteille. 35,5
- 52,9 Auttijoien silta. 0,6 oik. Auttijoien luonnonpuisto vehmaine kasvillisuuksineen. (Oik. polku Auttikönkäälle /1,5/, putouskorkeus 16 m. Koski ja sen alle muodostunut kanjonirotko ovat Suomen huomattavimpia nähtävyyksiä). (Vas. tie Autin asutusalueelle). 5,3 oik. Auttijoki laskee Kemijokeen. 7,2 oik. kaunis näköala Kemijoen laaksoon ja Auttiniemelle. 7,9 oik. Pirttikoski Kemijoessa. 8,1 vas. St-as. 8,6 oik. Pietarinsuvanto Kemijoessa, vas. Pietarinvaara. 13,3 tie kulkee aivan Kemijoen rantaa, oik. Säpsänkосki. 14,5 oik. Juotoskögäs Kemijoessa. 15,0 Juotosjoen silta. 17,7
- 70,6 Simojärven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Simojärvelle /13,2/). 0,7 mahtava näköala Kemijoen laaksoon. 1,1 Pekkalan lossi Kemijoessa (200 m). 1,4
- 72,0 Pekkalan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Rovaniemelle /63,2/, oik. tie Juujärven kylään /20,0/ ja Luusuaan /35,0/.

Pekkala—Posio, 72,0 km.

Hyvää, enimmäkseen suoraa maantietä. Aluksi suurenmoisia luonnonnähtävyyksiä, loppumatkalla yksitoikkoisempia salomaisemia. Asutus aluksi tiheää, sitten varsin harvaa.

- 0 Pekkalan tienhaara. Ajetaan IE suuntaan.
0,1 Pekkalan lossi Kemijoessa (200 m.). 1,4
- 1,4 Simojärven tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Simojärvelle /13,2/). 2,7 Juotosjoen silta.
3,2 vas. Juotosköngäs Kemijoessa. 4,4 tie kulkee aivan Kemijoen rantaa, vas. Säpsänkoski. 9,1 vas. Pietarin suvanto Kemijoessa, oik. Pietarinvaara. 9,6 oik. St-as. 9,8 vas. Pirttikoski Kemijoessa. 10,5 vas. kaunis näköala Kemijoen laaksoon ja Auttiniemelle. 12,4 vas. Auttijoki laskee Kemijokeen. 17,1 vas. Auttijoien luonnonpuisto vehmaine kasvillisuuksineen. (Vas. polku Auttikönkäälle /1,5/, putouskorkeus 16 m. Koski ja sen alle muodostunut kanjonirotko ovat Suomen huomattavimpia nähtävyyksiä). (Oik. tie Autin asutusalueelle) 17,7
- 19,1 Auttijoien silta. 0,5 oik. Auttijärvi ja Auttijoki. Viehättävä näköala alas joenlaaksoon ja metsäisille vastarinteille. 3,4 Posion pitäjänraja. (3,6 vas. tie Suorsanjärvelle /6,0/). 4,6 Autinkylän taloja, Palojoen silta. 5,7 ajetaan kaunista petäjänummea. 11,5 vas. Palotunturi (391 m), pitkän Ailangonselän korkein kohta. 21,1 oik. Aartojärvi. (Järven takana näkyvästä Koppelonjärven talosta lähtee polku Koronjoen jylhälle kanjonille /4,5/). 21,7 vas. Pohjoislampi. 24,3 oik. Hoikkajärvi. 25,3 ja 26,9 vas. Posiolammet. 35,5
- 54,6 Peräposion kylä. Oik. Sh-as. (Vas. tie Lehtiniemeen /10,0/ ja Yli-Suolijärven taloihin). 0,4 silta salmen yli. 1,4 vas. Posionperän järvi, oik. Posiojärvi lukuisine saarineen, tie seuraa järvenrantaa. 8,9 Posionkylän taloja. 16,0 vas. Posiojärven Aholahdi. 16,9 vas. Sh-as., oik. Posiojärven Karhuselkä. 17,4
- 72,0 Posio, Aholan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kuusamoon /61,0/, oik. tie Posion kirkon /2,9/ kautta Taivalkosken kirkolle /86,6/.

Pekkala—Rovaniemi, 63,4 km.

Suoraa, hyvää valtatieta Kemijoen laaksossa, joka tarjoaa ainutlaatuisia näköaloja korkeine töyräineen, suurine, hyvin viljeltyine kylineen ja suurine saloineen kylien välillä.

- 0 Pekkalan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. 0,2 oik. St-as., 0,3 vas. Pekkalan majatalo. Tie seuraa Kemijoen vartta. Mahtavia näköaloja syvään virranuomaan ja molemmin puolin yleneville metsäisille vaaroille. 4,3 oik. Kaihuan kalanviljelyslaitos, Kaihuanjoen silta. 9,2 Vanttausjoen silta. Vas. jylhiä vaaramaisemia. 10,5 Vanttauskoski Kemijoessa, syntynyt luonnonmullistuksessa 1807, jolloin virta muutti uomaansa, mahtavia rantaäyriä. 12,0 Suurenmoisen mahtava näköala alas Kemijoelle, Puurosenkorvan koski. 12,5
- 12,5 Kemihaaran kylä. Pitkin jokivartta tien molemmin puolin tiheä asutus ja kauniita viljelysmaita. Kylän jälkeen hiekkakangasta. 22,8 vas. hautausmaa. 31,0
- 43,5 Sierilän lossi (300 m). Näköala yli leveän virran. Tie seuraa virran rantaa, 12,4 oik. virran toisella rannalla Syväsenvaara (187 m). 13,7 vas. Ounasvaara (204 m). (Juhannuksena kesäyön aurinko). 16,6 oik. Kemijoen rautatiesilta, 16,8 rautatien alikäytävä. 16,8
- 60,3 Suutarinkorvan tienhaara. Ajetaan vas. (Oik. tie Vikajärven /27,3/ kautta Petsamoon ja Sallaan). 0,3 Rovaniemen kauppalan raja, vas. Ounasvaaran vanha hyppymäki. (0,7 vas. polku Ounasvaaralle). 1,3 oik. kauppalan sähkölaitos. 1,5 oik. hyvä näköala Kemijokeen laskevan Ounasjoen laaksoon. 1,9
- 62,2 Ounasvaaran tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Ounasvaaralle /2,0/ ja Ranualle /83,5/). 0,2 oik. joen takana Suomen Matkailijayhdistyksen suurhotelli Pohjanhovi. 0,9 Kemijoen yhdistetty maantie- ja rautatiesilta. Komea näköala joelle sillan molemmin puolin. 1,2
- 63,4 ROVANIEMEN kauppa. (Katso paikallislehteä).

Rovaniemi—Pekkala, 63,4 km.

Suoraa, hyvää valtatieä Kemijoen laaksossa, joka tarjoaa ainutlaatuisia näköaloja korkeine töyräineen, suurine, hyvin viljeltyine kylineen ja suurine saloineen kylien välillä.

- 0 ROVANIEMEN kauppa. Ajetaan I suuntaan. 0,2 oik. Rovaniemen kirkko. (Katso paikallislehteä). 0,3 Kemijoen yhdistetty maantie- ja rautatiesilta. Komea näköala joelle sillan molemmin puolin. 1,0 v. joen takana Suomen Matkailijayhdistyksen suurhotelli Pohjanhovi. 1,2
- 1,2 Ounasvaaran tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Ounasvaaralle /2,0/ ja Ranualle /83,5/). 0,3 vas. hyvä näköala Kemijokeen laskevan Ounasjoen laaksoon. 0,5 vas. kauppalan sähkölaitos. (1,1 oik. polku Ounasvaaralle. Juhannuksena kesäyön aurinko). 1,6 Rovaniemen pitäjän raja, oik. Ounasvaaran vanha hyppyrimäki. 1,9
- 3,1 Suutarinkorvan tienhaara. Ajetaan oik. (Vas. tie Vikajärven /27,3/ kautta Petsamoon ja Sallaan). Rautatien alikäytävä, vas. Kemijoen rautatiesilta, taustalla Syväsenvaara. 16,8
- 19,9 Sierilän lossi (300 m). Näköaloja yli leveän virran. Lossin jälkeen metsäisiä hiekkakankaita. 8,2 oik. hautausmaa. 31,0
- 50,9 Kemihaaran kylä. Pitkin jokivartta tien molemmin puolin tiheä asutus ja kauniita viljelysmaita. 0,5 suurenmoisen mahtava näköala alas Kemijoelle, Puurosenkorvan koski. 2,0 Vanttauskoski Kemijoessa, syntynyt luonnonmullistuksessa 1807, jolloin virta muutti uomaansa, mahtavia rantaäyriä. 3,3 Vanttausjoen silta. Oik. jylhiä vaaramaisemia. 8,2 vas. Kaihuan kalanviljelyslaitos, Kaihuanjoen silta. Mahtavia näköaloja syvään virranuomaan ja molemmin puolin yleneville metsäisille vaaroille. 12,2 oik. Pekkalan majatalo. 12,3 vas. St-as. 12,5
- 63,4 Pekkalan tienhaara. Oik. tie Posion /72,0/ kautta Kuusamoon, vas. tie Juujärven kylään /20,0/ ja Luusuaan /35,0/.

Rovaniemi—Vikajärvi, 27,3 km.

Suoraa, leveää, helposti ajettavaa valtatieta, kauniita salomaisemia, mahtavia vaaroja. Asutus harvaa.

- 0 ROVANIEMEN kauppa. Ajetaan I suuntaan. 0,2 Kemijoen yhdistetty maantie- ja rautatiesilta. Komea näköala sillan molemmin puolin yli Kemijoen vesien. Ajetaan virran vasenta rantaa. 1,0 vastarannalla Suomen Matkailijayhdistyksen suurhotelli Pohjanhovi. 1,2
- 1,2 Ounasvaaran tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Ounasvaaralle /2,0/ ja Ranuan kirkolle /83,5/). 0,3 vas. näköala Ounasjokilaaksoon, vaaromaisemia. 0,5 vas. kauppalaan sähkölaitos. 1,1 oik. polkutie Ounasvaaralle. 1,5 oik. Ounasvaaran hyppyrimäki. 1,6 Rovaniemen pitäjän raja 1,9
- 3,1 Suutarinkorvan tienhaara. Ajetaan päätieta. (Oik. tie Posion /136,9/ kautta Kuusamoon /190,5/). 0,2 Kemijoen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta, viehättäviä näköaloja sillan molemmin puolin. 0,9 Saarenkylän taloja. 1,5 Kemijoen haara. 2,5 vas. Syväsenvaara. 5,0
- 8,1 Pohjoinen napapiiri. 3,0 oik. Olkkavaara (232 m). 7,1 näköala Olkkajärvelle edessä. 9,5 Toramojoen silta, vas. Apukkajärvi, oik. Olkkajärvi. (11,2 vas. tie Perunkajärven kylään /19,9/). 14,0 oik. Könkäänvaara. 16,6 Vaarainojan silta. 17,6 oik. Vaattunkivaara ja 19,2
- 27,3 Vikajärven tienhaara. Suoraan jatkuu tie Sodankylän /102,8/ kautta Petsamoon, oik. tie Kemijärven /58,7/ kautta Sallaan /161,2/.

Vikajärvi—Rovaniemi, 27,3 km.

Suoraa, leveää, helposti ajettavaa valtatieta, kauniita salomaisemia, mahtavia vaaroja. Asutus harvaa.

- 0 Vikajärven tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 1,6 vas. Vaattunkivaara. 2,6 Vaarainojan silta. 5,2 vas. Könkäänvaara. (8,0 oik. tie Perunkajärven kylään /19,0/). 9,7 Toramojoen silta, oik. Apukajärvi, vas. Olkkajärvi. 16,2 vas. Olkkavaara (232 m). 19,2
- 19,2 Pohjoinen napapiiri. 2,5 oik. Syväsenvaara. 3,5 Kemijoen haara. 4,1 Saarenkylän taloja. 4,8 Kemijoen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta, viehättäviä näköaloja sillan molemmin puolin. 5,0
- 24,2 Suutarinkorvan tienhaara. Ajetaan päätieta. (Vas. tie Posion /136,9/ kautta Kuusamoon /190,5/). 0,3 Rovaniemen kauppalan raja. 0,4 vas. Ounasvaaran hyppyrimäki. 0,8 vas. polkutie Ounasvaaralle. 1,4 oik. kauppalan sähkölaitos. 1,6 oik. näköala Ounasjokilaaksoon, vaaramaisemia: 1,9
- 26,1 Ounasvaaran tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Ounasvaaralle /2,0/ ja Ranuan kirkolle /83,5/). 0,2 vastarannalla Suomen Matkailijayhdistyksen suurhotelli Pohjanhovi. 0,9 Kemijoen yhdistetty maantie- ja rautatiesilta. Komea näköala sillan molemmin puolin yli Kemijoen vesien. 1,2
- 27,3 ROVANIEMEN kauppa. (Katso paikallislehteä.)

Vikajärvi—Sodankylä, 102,8 km.

Suoraa ja leveää, helposti ajettavaa valtatietä, kauniita salomaisemia, suuria soita ja jänkiä, mahtavia vaaroja. Asutus olosuhteisiin katsoen yllättävän vaurasta ja tiheää.

- 0 Vikajärven tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. Oik. Raudanjoki. 0,6 oik. Vikajärvi. 9,5 tie nousee Rättiselälle, mahtavia vaaranäköaloja. 11,0 tie kulkee yli suuren Rättiaapan. 11,5 Rättiojan silta 13,5
- 13,5 N a m p a k y l ä. Oik. Ala-Nampajärvi, taustalla Nampavaara. 2,7 oik. Raudanjoki, 6,0 oik. Yli-Nampajärvi, taustalla vaaroja. 11,4 vas. Juottiselkä. 14,1 Haukiojan silta, edessä Haukivaara. 16,9 oik. Sialmo-vaara. 19,1 Säynäjoen silta. 20,4 vas. Korvalampi. 23,4 etuvas. Käyrästunturi (347 m). 29,4 Käyrämöjoen silta. 31,1 vas. kaunis näköala Käyrämöjärvelle ja Käyrästunturille. 33,1 Sodankylän pitäjänraja. 38,7 Raudanjoen silta. Ajetaan halki lakeiden suomaiden. 51,5
- 65,0 V u o j ä r v e n k y l ä. Etuoik. Luostotunturin komea selänne (510 m), takaoik. mahtavan Pyhätunturin kolmiosainen laki (540 m). Oik. Vuojärvi. 2,0 Vuojoen silta. 12,6
- 77,6 T o r v i s e n k y l ä. 1,3 Vaiskojoen silta. 1,6 vas. suon takana Juppuravaara (350 m), oik. Luosto- ja Pyhätunturit. 4,5 vas. Käyräs-vaara. 9,8 Käyräsjoen silta. (Joki kalainen, rannalla leiripaikoiksi sopivia osainen laki (540 m). 9,3 Vaiskojoen silta. 10,6
- 88,2 A s k a n k y l ä. (3,4 oik. tie Orajärven kylään /8,0/). 3,6 oik. Kitinen, jonka rantaa tie seuraa. Metsää kasvavia kangasmaita. 12,0 Alakyläjoen silta. 14,6
- 102,8 S o d a n k y l ä n t i e n h a a r a. Suoraan jatkuu tie Vuotson /91,3/ kautta Petsamoon, vas. tie Meltauksen tienhaaraan /102,5/ Rovaniemen Kittilän maantielle.

Sodankylä—Vikajärvi, 102,8 km.

Suoraa ja leveää, helposti ajettavaa valtatieä, kauniita salomaisemia, suuria soita ja järviä, mahtavia vaaroja. Asutus olosuhteisiin katsoen yllättävän vaurasta ja tiheää.

0	Sodankylän tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 2,6 Alakyläjoen silta. Metsää kasvavia kangasmaita. Tie seuraa Kitisen rantaa. (11,2 vas. tie Orajärven kylään. /8,0/).	14,6
14,6	Askankylä. 0,8 Käyräsjoen silta. (Joki kalainen, rannalla leiripaikoiksi sopivia kuivia hiekkakan- kaita.) 6,1 oik. Käyräsvaara. 9,0 oik. suon takana Juppuravaara (350 m), vas. Luostotunturin komea se- länne (510 m), etuvas. mahtavan Pyhätunturin kolmi- osainen laki (540 m). 9,3 Vaiskojoen silta.	10,6
25,2	Torvisen kylä. 10,6 Vuojoen silta, vas. Vuojärvi, taustalla Luosto- ja Pyhätunturit.	12,6
37,8	Vuojärven kylä. Kylän jälkeen ajetaan halki lakeiden suomaiden. 12,8 Raudanjoen silta. 18,4 Ro- vaniemen pitäjän raja. 20,4 oik. kaunis näköala Käyrä- möjärvelle ja Käyrästunturille (347 m). 22,1 Käyrä- möjoen silta. 31,1 oik. Korvalampi. 32,4 Säynäjoen silta. 34,6 vas. Sialmovaara. 37,4 Haukiojan silta, takana Haukivaara. 40,1 oik. Juottiselkä. 45,5 vas. Yli-Nampajärvi, taustalla vaaroja.	51,5
89,3	Nampakylä. Vas. Ala-Nampajärvi, taustalla Nampavaara. 2,0 Rättijoen silta. 3,5 tie kulkee yli suuren Rättiaapan. 4,0 tie nousee Rättiselälle, mah- tavia vaaranäköaloja. 12,9 vas. Vikajärvi. 13,3 vas. Raudanjoki.	13,5
102,8	Vikajärven tienhaara. Suoraan jatkuu tie Rovaniemelle /27,3/, vas. tie Kemijärven /58,7/ kaut- ta Sallaan /161,2/.	

Sodankylä—Vuotso, 91,3 km.

Suoraa, hyvää valtatieta, vaihtelevia näköaloja: suuria sa-
loja, aavoja järviä, mahtavia vesijaksoja. Asutus keskittynyt
muutamaan kylään.

- 0 Sodankylän tienhaara. Ajetaan P suuntaan.
0,1 Jessiöjoen komea silta. 0,7 oik. Sodankylän kirkko.
(Kirkko rak. kivistä 1859. Alttaritaulu »Jeesus
kutsuu työtä tekeviä ja raskautettuja» Arthur
Heickellin maalaama 1912. Hautausmaalla kirkon
vieressä vapaussodassa kaatuneiden muistomerkki
kirjoituksineen: »Kiven kalliin kaatuneilleen,
Suomi vapaa tään sankareilleen muistomerkiksi
nostti. Jälkipolville aikain takaa kerro kuolosta,
patsas vakaa, jolla maansa he osti».)
Edelleen kirkonkylän halki 1,0
- 1,0 Kelujärven tienhaaraan. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Kelujärvelle /22,8/). Vas. St-as., oik. Sh-as.
ja matkustajakoti. 4,7 oik. Kelukoski Kitisessä. 10,4
- 11,4 Sattasen kylä Kitisen rannalla. 1,4 Sattasjoen
komea silta. 2,8 Myllyjoen silta. Tie kulkee halki
tasaisen, kauniin kangasmaan. 10,9 Kersilön kylä.
(Oik. tie Moskuvaaran kylään /10,0/). Karumpia salo-
maita, sitten 20,5 Alapostojen silta ja 23,2
- 34,6 Petkulan kylä, oik. majatalo. Matka jatkuu
Kitisen vartta halki saloseutujen. 7,9 Ylipostojen
silta, oik. Kuppikoski. Edelleen 19,9
- 54,5 Peurasuvannon majatalo, (vas.). 0,1 lossi
yli Kitisen (170 m). Luonteenomainen Peräpohjolan
virranuoma mataline rantametsineen. Kangasmaita.
9,0 vas. Hangaskoski Kitisessä. 18,8 oik. Lohijoen ma-
jatalo. 20,1 Lohijoen maantiesilta. Ajetaan halki
suurten suomaiden ja salojen. 28,8 juhlallinen näkö-
ala tunturimaisemille: oik. Riskaskamaan laki, siitä
vas. Pahtavaara, edessä kaukana Nattastunturit ja
etuvas. Tankavaara. Edelleen halki erämaan 36,8
- 91,3 Vuotson tienhaaraan. Suoraan jatkuu tie
Ivalon /73,9/ kautta Petsamoon, oik. tie Sompiojär-
velle /20,0/.

Vuotso—Sodankylä, 91,3 km.

Suoraa hyvää valtatieä, vaihtelevia näköaloja: suuria saloja, aavoja järviä, mahtavia vesijaksoja. Asutus keskittynyt muutamassa kylässä.

- 0 Vuotson tienhaara. Ajetaan E suuntaan. Tie kulkee halki erämaan. 8,0 juhllinen näköala tunturimaisemille: vas. Riskasmaan laki, takana kaukana Nattastunturit. Ajetaan halki suurten suomaiden ja salojen. 16,7 Lohijoen silta. 18,0 vas. Lohijoen majatalo. 27,8 oik. Hangaskoski Kitisessä. 36,5 Peurasuvannon lossi yli Kitisen (170 m.) Luonteenomainen Peräpohjolan virranuoma mataline rantametsineen. 36,8
- 36,8 Peurasuvannon majatalo, (oik.). 12,0 Ylipostojen silta, vas. Kuppikoski. Ajetaan Kitisen vartta halki saloseutujen. 19,9
- 56,7 Petkulan kylä, vas. majatalo. 2,7 Alapostojen silta. Karuja salomaita. 12,3 Kersilön kylä. (Vas. tie Moskuvaaran kylään /10,0/). Tie kulke halki tasaisen, kauniin kangasmaan. 20,4 Myllyjoen silta. 21,8 Sattasjoen komea silta. 23,2
- 79,9 Sattasen kylä Kitisen rannalla. 5,7 vas. Kelukoski Kitisessä. 10,4
- 90,3 Sodankylä, Kelujärven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kelujärvelle /22,8/). Oik. St-as., vas. Sh-as. ja matkustajakoti. 0,3 vas. Sodankylän kirkko.
- (Kirkko rak. kivistä 1859. Alttaritaulu »Jeesus kutsuu työtä tekeviä ja raskautettuja» Arthur Heickellin maalaama 1912. Hautausmaalla kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden muistomerkki kirjoituksineen: »Kiven kallihin kaatuneilleen, Suomi vapaa tänä sankareilleen muistomerkiksi nosti. Jälkipolville aikain takaa kerro kuolosta, patsas vakaa, joila maansa he osti.»).
- 1,0
- 91,3 Sodankylän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Vikajärven /102,8/ kautta Rovaniemelle, oik. tie Meltauksen tienhaaraan /102,5/ Rovaniemen Kittilän tielle.

Vuotso—Ivalo, 73,9 km.

Suoraa, hyvää valtatieä, jylhiä tuntureita, kauniita kankaita; asutus harvaa, viljelykset vähäisiä.

- 0 Vuotson tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,3 oik. majatalo ja tulliasema, henkilötodistuksen tarkastus. Jatketaan tulliveräjän läpi halki suurten metsien. 13,1 Iso-ojan silta. 14,1 oik. mahtavat Nattastunturit (547 m.). 20,2 Tankajoen silta ja .. 20,5
- 20,5 Tankapirtin majatalo. Jatketaan suomaiden halki. Kuusimetsät loppuvat. 9,5 Kaksilauttasen joen silta. 10,3 Inarin pitäjänraja. (11,3 vas. tie kultahuuhtomoihin). Tie kulkee Rautatunturin kangasrinneitä. (14,7 vas. tie Laanilan vanhalle kultahuuhtomolle. 18,2
- 38,7 Laanilan majatalo. Nousu Kaunispään tunturille alkaa. 1,4 mäntymetsä loppuu. 3,5 puuraja si- vuutetaan. 4,3 korkein kohta tiellä. (Oik. tie kulo- vartijan majalle Kaunispään laella (540 m.) /1,0/. Ma- jan luota kirkaalla säällä suuremmoinen näköala ym- päroivään tunturimaastoon). Jatketaan Kaunispään paljasta lakea. Oik. Palopään, vas. Harripään tun- turi. 6,5 alkaa yli 4 km. pitkä alamäki. 6,9 saavu- taan jälleen metsään. 10,7
- 49,4 Paljakaisen majatalo. Jatketaan kauniitten jä- käläkankaitten halki. 6,5 oik. Alajoki, jonka rantaa tie kulkee. 11,5 oik. Alalompolan järvi. 12,9 Alajoen silta. 15,0 vas. Alajärven selkä vilkkuu puitten lo- mitse. 17,0
- 66,4 Törmäsen majatalo. Tie kulkee kylän halki. 0,3 vas. Ivalonjoki, taustalla kauniita vaaramaisemia. 3,7 vas. viehättävä näköala joelle ja sen äyräille. Kuusi ilmestyy taas muun metsän joukkoon. 6,4 vas. Suomen Matkailijayhdistyksen matkailumaja, Sh-as. 7,2 vas. suojeluskunnan talo. 7,5
- 73,9 Ivalo. Suoraan jatkuu tie Inarin kirkolle /41,0/, oik. tie Nautsin /83,5/ kautta Petsamoon. Tienhaarassa Suomen Matkailijayhdistyksen Ivalon vanha maja, posti, lennätin, valtionpuhelin, St- ja Sh-as.

Ivalo—Vuotso, 73,9 km.

Suoraa, hyvää valtatieta, jylhiä tuntureita, kauniita kan-
kaita; asutus harvaa, viljelykset vähäisiä.

- 0 Ivalo. Ajetaan E suuntaan. Tie seuraa Ivalo-
joen vartta. 0,3 oik. suojeluskunnantalo. 1,1 oik.
Suomen Matkailijayhdistyksen Ivalon uusi maja. Sh-
as. Viehättäviä näköaloja Ivalojoen laaksoon ja ran-
taäyräille. 6,4 Törmäsenkylän taloja. Komeita vaa-
ramaisemia oik. 7,5
- 7,5 Törmäsen majatalo. 2,0 oik. Alajärven sel-
kä vilkkuu puitten lomitse. 4,1 Alajoen silta. 5,5
vas. Alalompolon järvi. 9,2 tyypillistä jäkäläpeitteis-
tä maastoa vaaranrinteellä, vas. pieni lampi. 10,5
- 24,5 Paljakaisen majatalo. Nousu tuntureille
alkaa. Mänty alkaa väistyä koivun tieltä. 3,8 puu-
tie seuraa Alajoen rantaa. 17,0
raja sivuutetaan. Edessä Kaunispää, jolle tie nousee,
oik. Harripää, vas. Palopää. Tie kulkee Kaunispään
paljasta lakea. 6,4 korkein kohta tiellä (vas. tie kulo-
vartijan majalle Kaunispään laella (540 m.) /1,1/.
Majan luota kirkkaalla säällä suuremmoinen näköala
ympäröivään tunturimaastoon). 7,2 saavutaan jälleen
metsään. 9,3 mäntymetsä alkaa 10,7
- 35,2 Laanilan majatalo. Jatketaan jäkäläpeitteis-
tä tunturin rinnettä, komeita vaara- ja tunturinäkö-
aloja. (3,5 oik. tie Laanilan vanhalle kullanhuuhto-
molle). (6,7 oik. tie kulta-alueille). 7,9 Sodankylän
pitäjänraja. 8,7 Kaksilauttasen joen silta. 13,0 ta-
saista jäkäläkangasta, sitten aavoja jänkämaita.
Kuusia näkyy jälleen tienvieressä. 18,2
- 53,4 Tankapirtin majatalo. 0,3 Tankajoen maan-
tiesilta. 6,4 vas. mahtavat Nattastunturit (547 m.).
7,4 Iso-ojan silta. Metsiä. 20,2 tullipuomi, Vuotsin
tulliasema ja majatalo. Henkilötodistusten tarkastus. 20,5
- 73,0 Vuotson tienhaara. Suoraan jatkuu tie So-
dankylän /91,3/ kautta Rovaniemelle, vas. tie Sompio-
järvelle /20,0/.

Ivalo—Nautsi, 83,5 km.

Hyvää, vaikka mäkistä ja mutkaista maantietä. Vaihtelevia Lapin erämaamaisemia. Asutus hyvin harvaa.

- 0 Ivalo. Ajetaan I suuntaan Ivalojoen rantaa. 6,0
 Akujoen silta, 6,3 oik. Akujärvi. (7,7 oik. sivutie Lut-
 tojoelle). 13,3 vas. Kotovaara, Siskeljärven — Inarin
 lahden — selkä siintää kauempana. 14,8 vas. Kön-
 käänjärvi. 15,0
- 15,0 Känkäänjärven majatalo. 0,1 Känkään-
 joen silta. Tie kiemurtelee pitkän matkaa hyvin mä-
 kistä maastoa nousten 2,5 Vollivaaralle. 6,5 vas.
 Jollutshjärvi. Mänty- ja tunturikoivumetsiä. 13,5
 ajetaan Paloselän rinteitä. 18,4
- 33,4 Mustolan majatalo. 0,1 silta Pitkä-Lompolon
 yli. 3,0 oik. Tsharmijärven vedet välkkyvät puitten
 lomitse. 4,4 tie kulkee Skäydevaaran rinnettä, oik.
 Jaamisjärvi. 6,0 oik. Syhävaara. 10,9 vas. Inarin
 Satapetäjäselkä. 11,6 Nellimjoen silta, koski, vas.
 saha. 12,6 oik. Nellimjärvi. 14,6 vas. Inarinjärven
 Paksuvuono. 19,5 vas. Paatsjoki ja 20,2
- 53,6 Virtaniemi. Suomen Matkailijayhdistyksen mat-
 kailumaja, St- ja Sh-as., posti ja valtion puhelin.
 Jatketaan leveän Paatsjoen rantaa. 10,4 oik. Mash-
 järvi. 19,8
- 73,4 Petsamon kihlakunnan raja. Ajetaan
 kaunista mäntykangasta, väliin aavoja Lapin jänkiä.
 9,0 oik. laajan Tumppavaaran selkää. 10,1
- 83,5 Nautsin majatalo. Tie jatkuu Kuotsjärven
 /81,1/ kautta Petsamoon. Vas. Paatsjoki, jonka ta-
 kana Norjan aluetta.

Nautsi—Ivalo, 83,5 km.

Hyvää, vaikka mäkiä ja mutkaista maantietä. Vaihtelevia Lapin erämaamaisemia. Asutus hyvin harvaa.

- 0 Nautsin majatalo. Ajetaan L suuntaan. 1,1 vas. laajan Tumppavaaran selkää. Ajetaan kaunista mäntykangasta, väliin aavoja Lapin jänkiä. 10,1
- 10,1 Petsamon kihlakunnan raja. 9,4 vas. Mashijärvi. Ajetaan leveään Paatsjoen rantaa. 19,8
- 29,9 Virtaniemi. Suomen Matkailijayhdistyksen matkailumaja, St- ja Sh-asetat, posti ja valtion puhelin. 5,6 oik. Inarinjärven Paksuvuono. 7,6 vas. Nellimjärvi. 8,6 Nellimjoen silta, koski, oik. saha. 10,3 oik. Inarin Satapetäjäselkä. 14,2 vas. Syhävaara. 15,8 tie kulkee Skäydevaaran rinnettä, vas. Jaamisjärvi. 17,2 vas. Tsharmijärven vedet välkkyvät puitten lomitse. 20,1 silta Pitkä-Lompolon yli. 20,2
- 50,1 Mustolan majatalo. 4,9 ajetaan Paloselän rinkeitä. Mänty- ja tunturikoivumetsiä. 11,9 oik. Jolutshjärvi. 15,9 Vollivaara, tie kiemurtelee alas vaaralta. 18,3 Könkäänjoen silta. 18,4
- 68,5 Könkäänjärven majatalo. 0,2 oik. Könkäänjärvi. 1,7 oik. Kotovaara, Siskeljärven — Inarin lahden — selkä siintää kauempana. (7,3 vas. sivutie Luttojoelle). 8,7 vas. Akujärvi. 9,0 Akujoen silta. 15,0
- 83,5 Ivalo. Vas. tie Vuotson /73,2/ kautta Rovaniemelle, oik. tie Inariin /41,0/. Tienhaarassa Suomen Matkailijayhdistyksen vanha maja, posti, lennätin, valtionpuhelin, St- ja Sh-as.

Nautsi—Kuotsjärvi, 81,1 km.

Hyvää, suoraa maantietä, jylhiä tunturi- ja erämaamaisemia. Asutus keskittynyt Salmijärven rantamille.

- 0 Nautsin majatalo. Ajetaan I suuntaan, 0,1 Nautsijoen silta. Ajetaan yli aavan jängän. 5,6 vas. Paatsjoki, jonka rantaa tie kulkee. 14,0 Kornettijoen silta. 17,5 vas. Paatsjoen Hevoskoski /0,7/..... 20,3
- 20,3 Höyhenjärven majatalo, vas. /0,4/. 4,3 vas. puitten lomitse siintää ison Höyhenjärven selkä, jonka keskeltä Suomen ja Norjan raja kulkee. 7,3 juhlallisia vaara- ja tunturimaisemia: oik. Korooaivi, etuoik. Kaskamatunturi. 9,0 takavas. näkyy Höyhenjärven selkä. 16,6 Kaskamatunturin jylhä laki (348 m) kohoa edessä. Vas. Kalkupään tunturi (356 m). 18,5 vas. Kaskamajärvi. (19,0 oik. tie Kaarablekin palotähystysasemalle /4,6/). 19,4 ajetaan kauniin Kaskamajärven rantaa ja sitten Kaskamatunturin rinkeitä. 22,4 vas. näkyvät Pitkäjärven kauniit laajat vedet, 26,0 Laukkujoen silta. 27,1
- 47,4 Pitkäjärven majatalo. 9,0 oik. Poarajauren iso selkä, sen takana Taljatunturin ryhmä, vas. pieniä järviä ja lampia. Tie kulkee pitkin Poarajauren kaunistaa rantaa. 15,2 vas. saha ja tiilitehdas. Suuremmoinen näköala yli laajan jängän. 19,0 vas. pitkä Salmijärvi. Salmijärven kylän taloja, kaukana edessä Petsamon tuntureita. 24,9 vas. kansakoulu. Tällä paikalla tapahtui 1920 tunnettu Salmijärven taistelu venäläisten ja suomalaisten välillä. 25,7 vas. St-as. Edessä ja oik. muhkeita näköaloja Petsamon tuntureille. Vas. Paatsjoen niemellä Harjuvaara. 25,8 oik. St-as. 27,0 oik. Sh-as. 27,2
- 74,6 Salmijärven majatalo. 0,1 komea silta Salmijärven ja Kuotsjärven (oik.) yhdistävän salmen yli. (0,4 vas. tie Harjuniemen taloihin). 0,9 oik. lennätin ja valtionpuhelin. 6,0 oik. Kuotsjärvi, takana Petsamon tunturimaisemia. 6,5
- 81,1 Kuotsjärven tienhaara. Oik. tie Yläluostarin /43,6/ kautta Petsamoon, vas. tie Kolttakönkälle (rakenteilla, ajokunnossa lähelle köngästä).

Kuotsjärvi—Nautsi, 81,1 km.

Hyvää, suoraa maantietä, jylhiä tunturi- ja erämaamaisemia. Asutus keskittynyt Salmijärven rantamille.

- 0 Kuotsjärven tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 0,5 vas. Kuotsjärvi, takana Petsamon tuntureita. 5,6 vas. lennätin ja valtionpuhelin. (6,1 oik. tie Harjuniemen taloihin). 6,4 komea silta Salmijärven ja Kuotsjärven yhdistävän salmen yli. 6,5
- 6,5 Salmijärven majatalo. 0,2 vas. Sh-as. 1,4 vas. St-as. 1,5 oik. St-as. 2,3 oik. kansakoulu Salmijärven rannalla. Tällä paikalla tapahtui 1920 tunnettu Salmijärven taistelu venäläisten ja suomalaisten välillä. Ajetaan halki laajan jängän. 12,0 oik. saha ja tiilitehdas. 18,2 vas. Poarojauren iso selkä, sen takana Taljatunturin ryhmä, oik. pieniä järviä ja lampia. 27,2
- 33,7 Pitkäjärven majatalo, taustalla Pitkäjärvi. 1,1 Laukkujoen silta. 4,7 ajetaan Kaskamatunturin rinteitä. 7,0 ajetaan kauniin Kaskamajärven rantaa. (8,1 vas. tie Kaarablekin palotähystysasemalle /4,6/). 10,5 takana kohoaa Kaskamatunturin jylhä laki (348 m). 18,1 etuoik. näkyy Höyhenjärven selkä. 22,8 oik. puitten lomitse siintää ison Höyhenjärven selkä, jonka keskeltä Suomen ja Norjan raja kulkee. 27,1
- 60,8 Höyhenjärven majatalo, oik. /0,4/. 2,8 oik. Paatsjoen Hevoskoski. 6,3 Kornettijoen silta. 18,0 ajetaan yli aavan jängän. 20,2 Nautsijoen silta. 20,3
- 81,1 Nautsin majatalo. Tie jatkuu Ivalon /83,5/ kautta Rovaniemelle.

Kuotsjärvi—Yläluostari, 44,1 km.

Suoraa, hyvää maantietä, vaihtelevia näköaloja tunturimaisemille ja tunturikoivua kasvaville ylätasangoille. Asutusta vain nimeksi.

- 0 Kuotsjärven tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 5,6 oik. Orshoaivin tunturiryhmä, jylhiä näköaloja paljaslakisille tuntureille. 11,6
- 11,6 Kuvernöörinkosken majatalo. Oik. Orshoaivin tuntureita. Luonto tällä tienoolla on erittäin rehevää, poiketen Petsamon muutoin jylhästä ja karusta maisemakuvasta: koivu kasvaa pituutta, tuomikin rehevöi jokilaaksossa. 1,5 Kuvernöörinkosken silta (joessa purolohia). 5,0 tie nousee harvaa lapinmet-sää kasvavalle tunturiylängölle. 7,0 vas. Maajaurin selkä, tie kulkee järven rantaan korkealla vaaran laella. Järven jälkeen edelleen ylätasankoa. 17,3
- 28,9 Haukilammen majatalo. Oik. Haukilampi, sen takana kohoavat Petsamon tunturien paljaat laet mahtavasti korkeuteen. (3,6 oik. tie Petsamon Nikkeli Oy:n työmaalle). 5,6 Naamjokki, silta yli joen. 11,2 mahtavat tunturit piirittävät taivaanrantaa, suoraan edessä Spastelpautash (Pelastusvuori). 15,2
- 44,1 Yläluostarin tienhaara. Suoraan jatkuu tie Petsamon kirkon /11,1/ kautta Liinahamariin, oik. tie Yläluostarin /1,2/ kautta Suomen Matkailijayhdistyksen kalastusmajaan Lohilinnaan /4,2/ sekä Moskovon Koltakylään /7,0/.

Yläluostari—Kuotsjärvi, 44,1 km.

Suoraa, hyvää maantietä, vaihtelevia näköaloja tunturimaisemille ja tunturikoivua kasvaville ylätasangoille. Asutusta vain nimeksi.

- 0 Yläluostarin tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 4,0 takana mahtavat tunturit piirittävät taivaanrantaa. 9,2 Naamjokk, silta yli joen. (11,2 vas. tie Petsamon Nikkeli Oy:n työmaalle). 14,8 vas. Haukilampi, sen takana kohoavat Petsamon tunturien paljaat laet mahtavasti korkeuteen. 15,2
- 15,2 Haukilammen majatalo. 7,3 oik. Maajjaurin selkä, tie kulkee järven rantaa korkealla vaaran laella. 12,3 tie alkaa laskeutua alemmaksi. 15,8 Kuvernöörinkosken silta (joessa purolohia). 17,3
- 32,5 Kuvernöörinkosken majatalo. Vas. Orshoavin tuntureita. Luonto tällä tienoolla on erittäin rehevää, poiketen Petsamon muutoin jylhästä ja karusta maisemakuvasta: koivu kasvaa pituutta, tuomiakin rehevöi jokilaaksossa. 6,0 vas. jylhiä näköaloja Orshoavin paljaslakisille tuntureille. 16,6
- 44,1 Kuotsjärven tienhaara. Vas. jatkuu tie Nautsin /81,1/ kautta Ivaloon, oik. tie Kolttakönkäälle (rakenteilla, ajokunnossa lähelle köngästä).

Liinahamari—Yläluostari, 29,0 km.

Suoraa, hyvää maantietä, valtavia näköaloja Petsamon vuonolle, Petsamonjoen laaksoon ja joka puolella kohoaville jylhille tuntureille. Tien varressa historiallisia nähtävyyksiä ja varsin tiheä ja vaurastuva asutus.

0	Liinahamarin satama. 0,3 vas. tulli.	0,4
0,4	Suomen Matkailijayhdistyksen Liinahamarin hotelli. Oik. St-as. 0,1 vas. Purolampi. 2,0 hyvä näköala eteen- ja taaksepäin. (3,0 oik. sivutie Pata-tunturille /4,0/ ja Peuravuonolle /9,0/). 3,7 oik. tunturien ympäröimä kaunis Trifonanjärvi. 4,3 oik. järven takana Selkätunturi.	7,3
7,7	Petsamon tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Petsamon (Trifonan) kylään. Kylässä posti, puhelin, tulli, Norjan konsulaatti, myymälöitä ym.). Trifonajoen silta (joen törmässä esihistoriallisia raakunkuorikerrostumia). Tie seuraa Petsamon vuonon rantaa, oik. Trifonatunturit, 4,2 oik. pieni kreikkal.-kat. merimieskirkko.	4,6
12,3	Parkkinan kylä. Oik. St-as. Ajetaan kylän halki. (Vas. sivutie Petsamon vuonon rannalla olevalle niemelle /1,0/. Tien varrella myymälöitä, pankki, matkailijakoti, apteekki, Seuratalo, urheilukenttä ym.). 0,2 vas. kreikk.-kat. seurakunnan apostoli Andreaksen kirkko, rak. luostarin lahjavarjoilla 1912. 1,5 Näsykkäjoen silta. Joen rantamilla Näsykän kylä.	2,2
14,5	Petsamon kirkko (Alaluostari), Petsamojoen rannalla, taustalla Kaakkuritunturi. (Katso paikallislehteä). Kirkon luona vas. posti, lennätin ja valtionpuhelin, oik. Petsamon rajavartioston kasarnit. 0,3 oik. Petsamon kruununvoudin ja kirkkoherran virkatalo. 4,3 vas. Petsamon kunnallis- ja lastenkoti. Suoraa tietä edelleen uudisasumusten ohi. Vas. Petsamonjoen laakso, taustalla tuntureita.	14,0
28,5	Suomen Matkailijayhdistyksen Yläluostarin matkailumaja. Suoraa tietä.	0,5
29,0	Yläluostarin tienhaara. Oik. jatkuu tie Kuotsjärven /44,1/ kautta Ivaloon, vas. sivutie Yläluostarin /1,2/ kautta Suomen Matkailijayhdistyksen kalastusmajaan Lohilinnaan /4,2/ sekä Moskovan koltakylään /7,0/.	

Yläluostari—Liinahamari, 29,0 km.

Suoraa, hyvää maantietä, valtavia näköaloja Petsamonjoen laaksoon, Petsamon vuonolle ja joka puolella kohoaville jylhille tuntureille. Tien varressa historiallisia nähtävyyksiä ja varsin tiheä ja vaurastuva asutus.

- 0 Yläluostarin tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. Suoraa tietä. 0,5
- 0,5 Suomen Matkailijayhdistyksen *Yläluostarin matkailumaja*. Oik. Petsamonjoen laakso, taustalla tuntureita. Suoraa tietä edelleen uudisasumusten ohi. 9,7 oik. Petsamon kunnallis- ja lastenkoti. 13,7 vas. Petsamon kruunuvoudin ja kirkkoherran virkatalo. 14,0
- 14,5 Petsamon kirkko (Alaluostari), Petsamojoen rannalla, taustalla Kaakkuritunturi. (Katso paikallislehteä). Kirkon luona oik. posti, lennätin ja valtionpuhelin, vas. Petsamon rajavartioston kasarmit. 0,7 Näsykkäjoen silta. Joen rannoilla Näsykän kylä. 2,0 oik. kreikk.-kat. seurakunnan Apostoli Andreaksen kirkko, rak. luostarin lahjavaroilla 1912. 2,2
- 16,7 Parkkinan kylä. Vas. St.-as. (Oik. sivutie Petsamon vuonon rannalla olevalle niemelle /1,0/. Tien varrella myymälöitä, pankki, matkailijakoti, apteekki, Seuratalo, urheilukenttä y.m.). Jatketaan kylän halki. 0,4 vas. pieni kreikk.-kat. merimieskirkko. Tie seuraa vuonon rantaa, vas. Trifonatunturit. 4,6
- Trifonajoen silta (joen törmässä esihistoriallisia raakunkuorikerrostumia) ja 4,6
- 21,3 Petsamon tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Petsamon (Trifonan) kylään. Kylässä posti, puhelin, tulli, Norjan konsulaatti, myymälöitä y.m.). 1,6 vas. tunturien ympäröimä kaunis Trifonajärvi. 3,0 vas. järven takana Selkätunturi. (4,3 vas. sivutie Patatunturille /4,0/ ja Peuravuonolle /9,0/). 5,3 hyvä näköala eteen ja taaksepäin. 6,0 oik. Purolampi. 7,3
- 28,6 Suomen Matkailijayhdistyksen *Liinahamarin hotelli*. Vas. St.-as. Komea näköala Petsamon vuonolle. 0,1 oik. tulli. 0,4
- 29,0 Liinahamarin satama. Jäämerentie päättyy. Edessä Petsamon Kalastus Oy:n tehdasrakennukset.

Ivalo—Inari, 40,3 km.

Hyvää, mutta kapeaa, mutkittelevaa ja mäkiä maantietä. Erittäin kauniita järvi- ja vaaramaisemia, Lapin erämaaluontoa. Tien varrella ainoastaan muutamia taloja.

- 0 Ivalo. Ajetaan P suuntaan. 0,1 Ivalon lossi (140 m). (0,3 oik. tie Ivalon Kyrön kylään /3,0/). 0,4 vas. rukoushuone. 1,1 oik. Ivalon nuorison kisakenttä. 1,4 vas. hyppyrämäki. Oik. vaaranäköaloja. 3,5 oik. Jäkäläjärvi. 5,2 oik. Vjejärvi. 7,6 oik. kaunis Sovintovaara. Ajetaan kuivaa petäjäkangasta, vaaramaisemia oik. ja vas. 10,8 oik. Ukonjärven kaunis selkä. Ajetaan järvenrantaa, kauniita näköaloja erämaajärvelle. Oik. järven rannalla Sovintovaara. Todellista erämaatunnelmaa. 13,0 oik. järven takana Paljankkavaara. 14,0 oik. paljaslakinen Akku (327 m). 17,2 Kirakkajoen Kirakkakosken silta. 20,1
- 20,1 Ukonjärven majoitustalo. Juhlallisia salomaisemia. 2,5 vas. Myösäjärven selkä jylhäkauniine rantoineen. 3,5 vas. järven takana Aiviaispään tunturi. 3,6 oik. Karhunpesäkivi (200 m. tiestä, kumollaan oleva, sisältä rapautunut vierinkivi, jonka sisälle mahtuu useita henkilöitä. »Pesässä» olevaan vieraskirjaan voivat matkailijat kirjoittaa nimensä). 6,3 oik. Talvitupajärvi. 13,3 oik. Inarinjärven selkä siintää puitten lomitse. 17,2 Nukkumajoen silta. 18,1 oik. Inarinjärven Ukonsele. 19,7 oik. Inarin kirkko, rak. 1888. 19,9 vas. Sh-as. 20,0 vas. sairaala. 20,2
- 40,3 Inarin kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Kaamaseen, vas. tie Suomen Matkailijayhdistyksen matkailumajalle.

Inari—Ivalo, 40,3 km.

Hyvää, mutta kapeaa, mutkittelevaa ja mäkistä maantietä. erittäin kauniita järvi- ja vaaramaisemia, Lapin erämaaluontoa. Tien varrella ainoastaan muutamia taloja.

- 0 Inarin kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan. 0,2 oik. sairaala. 0,3 oik. Sh-as. 0,5 vas. Inarin kirkko, rak. 1888. 2,4 vas. Inarinjärven Ukonselkä. 3,3 Nukumajoen silta. 13,8 vas. Talvitupajärvi. 16,2 oik. Myösäjärven selkä jylhänkauniine rantoineen. 16,7 vas. Karhunpesäkiivi (200 m. tiestä, kumollaan oleva, sisältä rapautunut vierinkivi, jonka sisälle mahtuu useita henkilöitä. »Pesässä». olevaan vieraskirjaan voivat matkailijat kirjoittaa nimensä). 17,0 oik. järven takana Aiviaispään tunturi. Juhlallisia salomaita. 20,2
- 20,2 Ukonjärven majatalo. Edessä Ukonjärven kaunis selkä. Ajetaan järvenrantaa, kauniita näköaloja erämaajärville. Todellista erämaatunnelmaa. 2,9 Kirakkajoen Kirakkakosken silta, vas. paljaslakinen Akku (327 m). 7,5 vas. järven takana Paljakka-vaara. 12,9 vas. kaunis Sovintovaara. 18,6 oik. hyp-primäki. 18,9 vas. Ivalon nuorison kisakenttä. 19,7 oik. rukoushuone. (19,8 vas. tie Ivalon Kyrön kylään /3,0/). 19,9 Ivalon lossi (140 m). 20,1
- 40,3 Ivalo. Suoraan jatkuu tie Vuotson /73,9/ kautta Rovaniemelle, vas. tie Nautsin /83,5/ kautta Petsamoon. — Tienhaarassa St-huolto ja Sh-as.

Meltaus—Sodankylä, 103,6 km.

Tie alkutaipaleella uutta ja hyvää, Riipin kylästä lähtien korjauksen alaisena. Laajoja näköaloja yli erämaiden ja suurten järvien. Uutisasutusta ja suurehkoja kyliä.

- 0 Meltauksen tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 0,6 Ounasjoki, Meltauksen lossi (165 m). 10,1 oik. Särkijärvi. 13,4 Liivajoen silta. Tie jatkuu halki metsien ja yli suomaiden. 19,1
- 19,1 Osmankylä. Vas. Osmajärvi. Suoraa tietä yli vaarojen. 10,4 oik. Takavaara, sen vieressä vähän korkeampi Mitkasvaara. 12,3 vas. St-as. 13,0 Luusuan kylä, oik. näköala kauniille Unarinselälle. 13,6
- 32,7 Luusuan lossi. Oik. Unarijärvi. Moulasjoki yhdistää Mitkasjärven (vas.) Unarijärveen. 3,7 oik. Unarijärven selkä. Jylhää erämaaluontoa. Komeita metsiä. 13,6
- 46,3 Unarin kylä. (Vas. tie Kieringin kylään /8,7/). 1,1 oik. suuren Unarijärven lahdelma. (2,3 oik. tie Uimaniemen kylään /3,3/). Ajetaan halki suurten korpimetsien. 6,4 vas. poroaitaus, jossa porojen erotaminen ja merkitseminen suoritetaan. 7,3 oik. Unarijärven vesiä. 10,7
- 57,0 Sassalin kylä. Oik. Sassalinjärvi. Tie jatkuu yli suuren suomaan. 5,8
- 62,8 Syväjärven kylä. Oik. Syväjärven kaunis selkä. 6,7 ajetaan Riipinjoen rantaniittyjen poikki. Tie jatkuu yli suuripiirteisen suo- ja rämemaan. 12,0
- 74,8 Riipin kylä. Oik. ja takana iso Riipijärvi mataline rantoineen. 5,5 kauniita vaaramaisemia. 10,4 vas. viehättävä näköala Vaalajärvelle. 12,8
- 87,6 Vaalajärven kylä. (Vas. tie Vaalajärven taloihin). 2,2 vas. siintää Vaalajärven kaunis selkä. 4,7 vas. Katajajärvi. 6,7 oik. Ahvenvaara. Kaunistaa saloseutua. 16,0
- 103,6 Sodankylän tienhaara. Oik. tie Vikajärven /102,8/ kautta Rovaniemelle, vas. tie Vuotson /91,3/ kautta Petsamoon.

Sodankylä—Meltaus, 103,6 km.

Tie alkutaipaleella korjauksen alaisena, Riipin kylästä lähtien uutta ja hyvää. Laajoja näköaloja yli erämaiden ja suurten järvien. Uutisasutusta ja suurehkoja kyliä.

0	Sodankylän tienhaara. Ajetaan L suuntaan. Kaunista saloseutua. 9,3 vas. Ahvenvaara. 11,3 oik. Katajajärvi. 13,8 edessä siintää Vaalajärven kaunis selkä.	16,0
16,0	Vaalajärven kylä. (Oik. tie Vaalajärven taloihin). 2,4 oik. viehättävä näköala Vaalajärvelle. 7,3 kauniita vaaramaisemia edessä. 12,1 suuri lakeus leviää tien molemmin puolin.	12,8
28,8	Riipin kylä. Vas. ja edessä iso Riipijärvi mataline rantoineen. Tie jatkuu yli suuripiirteisen suojärämemaan. 5,3 ajetaan Riipinjoen rantaniittyjen poikki.	12,0
40,8	Syväjärven kylä. Vas. Syväjärven kaunis selkä. Tie jatkuu jälleen yli suuren suomaan.	5,8
46,6	Sassalin kylä. Vas. Sassalinjärvi. 3,4 vas. Unarijärven vedet siintävät. 4,3 oik. poroaitaus, jossa porojen erottaminen ja merkitseminen suoritetaan. Ajetaan halki suurten korpimetsien. (8,4 vas. tie Uimaniemen kylään /3,3/). 9,6 vas. suuren Unarijärven lahdelma.	10,7
57,3	Unarin kylä. (Oik. tie Kieringin kylään /8,7/). Komeita salometsiä. 9,9 vas. Unarijärven selkä. Jylhää erämaaluontoa.	13,6
70,9	Luusuan lossi, vas. Unarijärvi. Moulasjoki yhdistää Mitkasjärven (oik.) Unarijärveen. 0,6 Luusuan kylä, vas. näköala kauniille Unarinselälle. 1,3 oik. St-as. 3,2 vas. Takavaara, sen vieressä vähän korkeampi Mitkasvaara. Suoraa tietä yli vaarojen.	13,6
84,5	Osmankylä. Oik. Osmajärvi. Tie jatkuu halki metsien ja yli suomaiden. 5,7 Liivajoen silta. 9,0 vas. Särkijärvi. 18,3 Ounasjoki, Meltauksen lossi (165 m).	19,1
103,6	Meltauksen tienhaara. Vas. tie Rovaniemelle /59,6/, oik. tie Kittilään /99,3/.	

Meltaus—Rovaniemi, 59,6 km.

Hyvää, enimmäkseen suoraa valtatieta, viehättäviä näköaloja Ounasjoelle ja vaaramaisemille. Asutus tiheää, talot verrattain vauraita.

- 0 Meltauksen tienhaara. Ajetaan IE suuntaan Meltauksen kylän halki. (3,3 oik. tie Marrasjärven kylään /11,0/). 3,3 vas. Meltausjoki laskee Ounasjokeen, etuvas. Petäjäiskosken alkupää. 5,5 vas. kauniita vaaramaisemia, hyvä näköala Ounasjoen viljeltyyn laaksoon. 8,6 vas. Patakoski Ounasjoessa. 8,8 vas. St-as. 8,9
- 8,9 Patokosken majatalo. Patokosken kylä. 0,2 oik. Sh-as. 8,1 oik. Iisinkivaara. 10,3 vas. Ounasjoen Marraskoski. 11,1 Marrasjoen silta. 17,5
- 26,4 Tapon kylä. 3,6 oik. St-as. Vaurasta kyläasu-
tusta. Edessä Luonuavaara, vas. Lautavaara. (4,6
oik. tie Tuhnajärvälle /7,0/). 6,6 Luonuanjoen
silta. 7,7 vas. kaunis Lautavaara. 11,6
- 38,0 Sinetän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik.
tie Raanujärven /35,2/ kautta Aavasaksalle /99,4/ —
juhannusyön aurinko — ja Pelloon). Sinetän kylää.
0,4 Sinettäjoen silta. 0,5 oik. St-as. 5,4 oik. Kauro-
vaara, jonka rinnettä tie kulkee. 7,4 viehättävä nä-
köala Ounasjoelle, edessä Luusuvaara. Pitkä taival
aivan suoraa tietä. 17,0 vas. kaunis näköala Ounas-
joen laaksoon, taustalla Ounasvaara. 18,2 Rovanie-
men kauppalan raja. 20,5 oik. Lapin rajavartioston
kasarmit. 20,8 rautatien ylikäytävä. 21,0 oik. rauta-
tieasema, vas. St-as. 21,6
- 59,6 ROVANIEMEN kauppa. (Katso paikallisleh-
teä). Kauppalaan tullaan Kittilän tietä.

Rovaniemi—Meltaus, 59,6 km.

Hyvää, enimmäkseen suoraa valtatieta, viehättäviä näköaloja Ounasjoelle ja vaaramaisemille. Asutus tiheää, talot verrattain vauraita.

- 0 ROVANIEMEN kauppalaa. Ajetaan LP suuntaan. 0,6 vas. rautatieasema, oik. St-as. 0,8 rautatien ylikäytävä. 1,1 vas. Lapin rajavartioston kasarmit. 3,4 Rovaniemen pitäjänraja. 4,6 oik. kaunis näköala Ounasjoen laaksoon. Pitkä taival aivan suoraa tietä. 14,2 viehättävä näköala Ounasjoelle, takana Luusuvaara. 16,2 vas. Kaurovaara, jonka rinnettä tie kulkee. 21,1 vas. St-as. 21,2 Sinettäjoen silta. Sinetän kylää. 21,6
- 21,6 Sinetän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Raanujärven /35,2/ kautta Aavasaksalle /99,4/ — juhannusyön aurinko — ja Pelloon). 3,9 oik. kaunis Lautavaara. 5,0 Luonuanjoen silta. (7,0 vas. tie Tuhnajärvälle /7,0/). 8,0 vas. St-as. Vaurasta kyläasutusta. 11,6
- 33,2 Tapionkylä. 6,4 Marrasjoen silta. 7,2 oik. Ounasjoen Marraskoski. 9,4 vas. Iisinkivaara. 17,3 vas. Sh-as. 17,5
- 50,7 Patokosken majatalo. Patokosken kylä. 0,1 oik. St-as. 0,3 oik. Patokoski Ounasjoessa. 3,4 oik. kauniita vaaramaisemia, hyvä näköala Ounasjoen viljeltyyn laaksoon. 5,6 oik. Meltausjoki laskee Ounasjokeen, Petäjäiskosken alkupää. (5,6 vas. tie Marrasjärven kylään /11,0/). 8,9
- 59,6 Meltauksen tienhaara. Oik. tie Sodankylään /103,6/, vas. tie Kittilään /99,3/.

Rovaniemi—Koivu, 51,8 km.

Melko suoraa, tyydyttävää maantietä, joka seuraa mahtavan Kemijoen uomaa. Kauniita joki- ja kyläkuvia. Asutus joen rannalla verrattain tiheätä, maat hyvin viljeltyjä, talot vauraita.

- 0 ROVANIEMEN kauppalaa. Ajetaan E suuntaan. Rautatien alikäytävä. (0,1 oik. tie rautatieasemalle). 0,1 oik. hautausmaa. 0,2 vas. Rovaniemen kirkko (katso paikallislehteä). Tie seuraa Kemijoen rantaa. 0,9 vas. Ounasvaara. 1,5 vas. Pöyliövaara ja sen rin- teellä Rovaniemen suuri hyppyrämäki. 4,0 Kemijoen hyvin viljeltyjä rantoja, taustalla vaaramaisemia. 7,9 Kuolajoen silta. 13,0
- 13,0 Hirvaan kylä. Edessä Kemijoki. (5,8 oik. tie Hirvaan pysäälle /0,3/). 6,4 vas. Hirvaan metsäkoulu. Tie seuraa rautatietä. 9,6 Ternujoen silta. Muurolan kylän taloja. 10,3 oik. Muurolan tuberkuloosiparan- tola, vas. joen takana Hanhivaara. 12,2
- 25,2 Muurolan pysäkki (oik.). Oik. Sh-as. (0,3 oik. tie parantolaan). 8,3 vas. joen takana Petäjä- vaara. 8,5 vas. joessa Petäjäkoski. Ajetaan ohi ko- meiden talojen ja halki hyvien viljelmien. 14,9
- 40,1 Jaatilan pysäkki (oik.). Oik. Sh-as. Jatke- taan Jaatilan kylän halki. 2,4 Leivejoen silta. 3,9 Tervolan pitäjänraja, vas. joen takana Vammavaara (224 m). 8,3 vas. joessa Narkauskoski (korkeus 5,8 m; katsomisen arvoinen). 10,2 Koivukylän taloja. ... 11,6
- 51,7 Koivun asema (oik.) Sh-as. Asemalla tarjoillaan matkailijoille kahvia ja Pohjanmaan makeata juustoa. 0,1
- 51,8 Koivun tienhaara. Oik. tie Kemijoen länsiran- taa Lautiosaaren tienhaaraan (rakenteilla), vas. tie Tervolan kirkon kautta Kemiin /65,0/.

Koivu—Rovaniemi, 51,8 km.

Melko suoraa, tyydyttävää maantietä, joka seuraa mahtavan Kemijoen uomaa. Kauniita joki- ja kyläkuvia. Asutus joen rannalla verrattain tiheätä, maat hyvin viljeltyjä, talot vauraita.

0	Koivun tienhaara. Ajetaan P suuntaan.	0,1
0,1	Koivun asema (vas.). Sh-as. Asemalla tarjotaan matkailijoille kahvia ja Pohjanmaan makeata juustoa. 3,3 oik. joessa Narkauskoski (korkeus 5,8 m., katsomisen arvoinen). 7,7 Rovaniemen pitäjänraja, oik. joen takana Vammavaara (224 m). 9,2 Leivejoen silta. Ajetaan Jaatilan kylän halki.	11,6
11,7	Jaatilan pysäkki (vas.). Vas. Sh-as. Ajetaan ohi komeiden talojen ja halki hyvien viljelmien. 6,4 oik. joessa Petäjäkoski. 6,6 oik. joen takana Petäjävaara. (14,6 vas. tie Muurolan tuberkuloosiparantolaan).	14,9
26,6	Muurolan pysäkki (vas.). Vas. Sh-as. 1,9 vas. parantola, oik. joen takana Hanhivaara. Muurolan kylän taloja. 2,6 Ternujoen silta. Tie seuraa rautatietä. 5,8 oik. Hirvaan metsäkoulu. (6,4 vas. tie Hirvaan pys:lle /0,3/).	12,2
38,8	Hirvaan kylä. 5,1 Kuolajoen silta. 9,0 Kemi-joen hyvin viljeltyjä rantoja, taustalla vaaramaisemia. 11,5 oik. Pöyliövaara ja sen rinteellä Rovaniemen suuri hyppyrämäki. 12,1 oik. Ounasvaara. 12,8 oik. Rovaniemen kirkko (katso paikallislehteä). 12,9 vas. hautausmaa. (12,9 vas. tie rautatieasemalle). Rautatien alikäytävä.	13,0
51,8	ROVANIEMEN kauppa. (Katso paikallislehteä).	

Koivu—Kemi, 65,0 km.

Osittain suoraa ja hyvää, osittain mutkaista ja huonompaa maantietä. Valtavia virta- ja virranrantamaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Koivun tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,8 Kähkösen lossi yli Kemijoen (310 m.). Muhkeita näköaloja yli virran. Jatketaan edelleen jyrkän törmän jälkeen kaunistä petäjäkangasta. 4,5 oik. joessa Osauskoski. 6,9 oik. muhkeaa näköala yli leveän virranuoman. 9,6
- 9,6 Runkauskylä. Runkausjoen silta. 5,7 tiheää asutusta viljellyillä rantalakeuksilla. 13,1 oik. virran takana Törmävaara. 14,2 oik. Sh-as. 14,4 oik. St-as. 15,3 oik. hautausmaa. 15,4
- 25,0 Tervolan kirkko. (Kirkko on rak. 1864—65 lääninarkkitehti L. Lundqvistin piirustusten mukaan. 2-osainen alttaritaulu: »Jeesus Getsemanessa» ja »Jeesus ristillä» J. G. Hedman'in maalaama. Kirkon vieressä vanha kirkko, rak. 1689, kaunis pieni puukirkko. Hautausmaalla vapaussodassa kaatuneiden tervolaisten muistomerkki kirjoituksineen: »Maa vapaa Herraa palvo, oi, ja sankareitas kunnioi, jatk' eestäs kaatui kerran.») (0,1 oik. Tervolan lossi yli Kemijoen). 2,1 Lehmijoen silta. 4,9 mahtava näköala Kemijoelle, vaurasta joenvarsiasutusta. 12,4 Ylipaakkolan kylä. 15,6 Kemin pitäjänraja. 18,2
- 43,2 Alapaakkolan kylä. Oik. Taivalkoski Kemijoessa, korkeus 7,1 m. 0,5 oik. hyvä näköala matkavalle koskelle. Tie seuraa jatkuvasti jokivartta, vauraita talonpoikaistaloja. 11,5
- 54,7 Ilmolan kylä. Oik. Kauppilan karjanhoitokoulu. 5,1 oik. joen takana Kemin maalaiskunnan kirkko. 8,0 Akkunusjoen silta. (8,4 vas. tie Akkunusjoen asutusalueelle.) 9,3 Hirmulan kylän taloja. 9,6 oik. muhkeaa näköala Kemijoen yhdistetylle rautatie- ja maantiesillalle. 9,8 Kemin kaupunginraja. 10,3
- 65,0 Kemi, Lautiosaaren tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kemin kaupunkiin /6,0/ ja Ouluun, oik. tie Tornioon /26,6/.

Kemi—Koivu, 65,0 km.

Osittain suoraa ja hyvää, osittain mutkaista ja huonompaa maantietä. Valtavia virta- ja virranrantamaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Kemi, Lautiosaaren tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,5 Kemin pitäjänraja. 0,7 vas. muhkea näköala Kemijoen yhdistetylle rautatie- ja maantiesillalle. 1,0 Hirmulan kylän taloja. (1,9 oik. tie Akkunusjoen asutusalueelle). 2,3 Akkunusjoen silta. 5,2 vas. joen takana Kemin maalaiskunnan kirkko. 10,3
- 10,3 Ilmolan kylä. Vas. Kauppilan karjanhoitokoulu. Tie seuraa jatkuvasti jokivartta, vauraita talonpoikaistaloja. 11,0 vas. hyvä näköala mahtavalle Taivalkoskelle Kemijoessa, korkeus 7,1 m. 11,5
- 21,8 Alapaakkolan kylä. 2,6 Tervolan pitäjänraja. 5,8 Ylipaakkolan kylä. 13,3 mahtava näköala Kemijoelle, vaurasta joenvarsiasutusta. 16,1 Lehmijoen silta. (18,1 vas. Tervolan lossi yli Kemijoen). 18,2
- 40,0 Tervolan kirkko.

(Kirkko on rak. 1864—65 lääninarkkitehti L. Lundqvistin piirustusten mukaan. 2-osainen alttaritaulu: »Jeesus Getsemanessa» ja »Jeesus ristillä» J. G. Hedman'in maalaama. Kirkon vieressä vanha kirkko, rak. 1689, kaunis pieni puukirkko. Hautausmaalla vapaussodassa kaatuneiden tervolaisten muistomerkki kirjoituksineen: »Maa vapaa Herraa palvo, oi, ja sankareitas kunnioi, jotk' eestäs kaatui kerran.»)

- 0,1 vas. hautausmaa. 1,0 vas. St-as. 1,2 vas. Sh-as. 2,3 vas. virran takana Törmävaara. 9,7 tiheää asutusta viljellyillä rantalakeuksilla. 15,4
- 55,4 Runkauskylä. Runkausjoen silta. 2,7 vas. muhkea näköala yli leveään virranuoman. 5,1 vas. joessa Ossauskoski. Jatketaan edelleen kaunista petäjäkangasta, muhkeita näköaloja yli virran. 8,8 Kähkösen lossi yli Kemijoen (310 m.). 9,6
- 65,0 Koivun tienhaara. Suoraan jatkuu tie Rovaniemelle /51,8/, vas. tie joen L-rantaa Lautiosaaren tienhaaraan (rakenteilla).

Kemi—Simo, 39,2 km.

Vanhaa, hyvin mutkikasta maantietä. Maisemat kaupungin seuduilla vaihtelevia, muuten yksitoikkoisia. Tiheään asuttuja kyliä, mutta talot ja viljelykset yleensä vaatimattomia.

- 0 Kemi, Lautiosaaren tienhaara. Ajetaan E suuntaan. Rautatien tasoylikäytävä. Oik. Kemi-joen suuret sillat, etuok. Perämeren selkä. 2,5 Karihaaran kaupunginosa, tiheätä esikaupunkimaista asutusta. 3,3 oik. Kemi Osakeyhtiön suuret teollisuuslaitokset (saha, sulfaatti- ja sulfaattisellulosatehtaat, sähkölaitos). 4,2 vas. Kemi-yhtiön työläisasuntoja, oik. urheilukenttä. 4,7 rautatien tasoylikäytävä, vas. Sh-as. 6,3 rautatien tasoylikäytävä. 6,7 oik. St- ja vas. Sh-huolto. Ajetaan Maantiekatua. 7,1
- 7,1 KEMI. (Kts. paikallislehteä.) Vas. rautatieasema. 0,6 oik. Kemin satama. 0,9 rautatien tasoylikäytävä. Oik. Laitakarin saha. 1,1 oik. hautausmaa. Käännyttään vas. 1,2, 5,1 ja 6,2 rautatien tasoylikäytävät. 7,5
- 14,6 Veitsiluodon tienhaara. Jatketaan päätietä. (Oik. tie Veitsiluodon tehtaille ja esikaupunkiin /4,0/). 2,9 Simon pitäjänraja. 6,1 Maksniemen kylä, vas. pysäkki. Ajetaan hyvin mutkaista tietä. 13,9 Viantiejoen silta. (14,0 vas. tie Viantien taloihin). 14,2
- 28,8 Viantien pysäkki, (vas.). (0,4 oik. tie Simon kirkolle /2,3/).
- (Meren rannalla Simonniemen kylässä sijaitseva kirkko on rak. arkkit. E. Lohrman'in piirustusten mukaan puusta 1846. Alttaritaulun »Kristus ristillä» on maalannut Esaias Svanberg. Kellotapuli on rak. 1773. Hautausmaalla vapaussodassa kaatuneiden muistomerkki kirjoituksin: »Eestä isänmaan ja vapauden»).
- (3,3 oik. tie Simon kirkolle /3,5/). 7,3 Simonkylä (oik. tie kylän taloihin.) 10,3 vas. majatalo ja Sh-as. 10,4
- 39,2 Simon asema. Oik. tie Iin /59,0/ kautta Ouluun, suoraan tie Ranualle /107,8/.

Simo—Kemi, 39,2 km.

Vanhaa, hyvin mutkikasta maantietä. Maisemat kaupungin seuduilla vaihtelevia, muuten yksitoikkoisia. Tiheään asuttuja kyliä, mutta talot ja viljelykset yleensä vaatimattomia.

0 Simon asema. Ajetaan E suuntaan. 0,1 oik. majatalo ja Sh-as. 3,1 Simonkylä (vas. tie kylän taloihin). (7,1 vas. tie *Simon kirkolle* /3,5/).

(Meren rannalla Simonniemen kylässä sijaitseva kirkko on rak. arkk. E. Lohrman'in piirustusten mukaan puusta 1846. Altaritaulun »Kristus ristillä» on maalannut Esaias Svanberg. Kellotapuli on rak. 1773. Hautausmaalla vapaussodassa kaatuneiden muistomerkki kirjoituksin: »Eestä isänmaan ja vapauden»).

(10,0 vas. tie Simon kirkolle /2,3/). 10,4

10,4 Viantien pysäkki (oik.). (0,2 oik. tie Viantien taloihin). 0,3 Viantiejoen silta. Ajetaan hyvin mutkaista tietä. 8,1 Maksniemen kylä, oik. pysäkki. 11,3 Kemin pitäjänraja. 14,2

24,6 Veitsiluodon tienhaara. Jatketään suoraan. (Vas tie Veitsiluodon tehtaille /4,0/). 1,3, 2,4 ja 6,3 rautatien tasoylikäytävät. 6,4 vas. hautausmaa. 66 rautatien tasoylikäytävä. Vas. Laitakarin saha. 6,9 vas. Kemin satama 7,5

32,1 KEMI. (Kts. paikallisleht.) Oik. rautatieasema. Jatketään edelleen Maantiekatua. 0,4 vas. St- ja oik. Sh-huolto. 0,8 rautatien tasoylikäytävä. 2,4 rautatien tasoylikäytävä, oik. Sh-as. 2,9 oik. Kemi-yhtiön työläisasuntoja, vas. urheilukenttä. 3,8 vas. Kemi Osakeyhtiön suuret teollisuuslaitokset (saha, sulfaatti- ja sulfiittiselluloosatehtaat, sähkölaitos). 4,6 Karihaaran kaupunginosa, tiheätä esikaupunkimaista asutusta. 6,8 vas. Perämeren selkä ja Kemijoen suuret sillat. Rautatien tasoylikäytävä. 7,1

39,2 Kemi, Lautiosaaren tienhaara. Suoraan jatkuu tie Koivun /65,0/ kautta Rovaniemelle, vas. tie Tornioon /26,6/.

Simo—Ii, 59,0 km.

Vanhaa, hyvin mutkittelevaa maantietä, yksitoikkoista luontoa, jolle Pohjanlahden ulappa tarjoaa vaihtelua. Asutus keskittynyt muutamiin suuriin kyläkuntiin, muutoin harvaa, viljeltykset vähäisiä.

- 0 Simon asema. Ajetaan I suuntaan. 0,4 Simonjoen komea yhdistetty maantie- ja rautatiesilta. 5,4 oik. Pohjanlahden selkä siintää. 10,2 Kuivaniemen pitäjänraja. Komeaa petäjäikkömetsää. (12,7 oik. tie Kuivaniemen Pohjoisrantaan). 13,1 rautatien tasoylikäytävä. 13,8 Kuivajoen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta. 14,1
- 14,1 Kuivaniemen kylä. Käännyttään oik. Vas. majatalo, rautatieasema. Oik. St-as. (Vas. tie Tannilan kylään Siuruanjoen varrella /59,0/). 1,3 oik. Kuivajoki. 3,1
- 17,2 Kuivaniemen kirkko. (Oik. tie kirkolle /0,6/).
(Kirkko rak. E. Lohrman'in piirustusten mukaan puusta 1874. Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneen jääkäriluutn. Ellilän hauta).
Yksitoikkoisia metsämaisemia. 5,9
- 23,1 Myllykankaan tienhaara. Jatketaan päätieta. (Vas. tie pysäkillä /1,4/). 0,8 oik. Pohjanlahden aavaa ulappaa. 1,7 oik. mahtavia näköaloja Pohjanlahdelle, tilaisuus uintiin. 5,4 Iin pitäjänraja. (12,1 vas. tie Olhavanjoen taloihin). 12,3 Olhavanjoen silta. 12,6
- 35,7 Olhavan kylä. (Vas. Olhavan asema /0,3/). 0,1 oik. Sh-as. 0,2 vas. St-as. Tie seuraa Olhavanjokea. 1,9 Vuornosjoen silta. 10,3 Muhojoen silta. 17,3 Pohjois-Iin taloja. 19,1 oik. Iijoen laajaa suistoa. 21,3 oik. leveä Iijoen suupuoli. 23,3
- 59,0 Iin rautasilta. Sillan yli jatkuu tie Haukiputaan /24,8/ kautta Ouluun, vas. tie Yli-Iin kirkon /22,0/ kautta Pudasjärvelle ja Ranualle.

Ii—Simo, 59,0 km.

Vanhaa, hyvin mutkittelevaa maantietä, yksitoikkoista luontoa, jolle Pohjanlahden ulappa tarjoaa vaihtelua. Asutus keskittynyt muutamiin suuriin kyläkuntiin, muutoin harvaa, viljeltyt vähäisiä.

0	Iin rautasilta. Ajetaan L suuntaan. 2,0 vas. leveä Iijoen suupuoli. 4,2 vas. Iijoen laajaa suistoja. 6,0 Pohjois-Iin taloja. 13,0 Muhojoen silta. 21,4 Vuornosjoen silta. 23,1 oik. St-as. 23,2 vas. Sh-as.	23,3
23,3	Olhavan kylä. (Oik. Olhavan asema /0,3/). 0,3 Olhavanjoen silta. (0,5 oik. tie Olhavanjoen taloihin). 7,2 Kuivaniemen pitäjänraja. 10,9 vas. mahdollisia näköaloja Pohjanlahdelle, tilaisuus uintiin. 11,8 vas. Pohjanlahden aavaa ulappaa.	12,6
35,9	Myllykankaan tienhaara. Jatketaan päätieta. (Oik. tie pysäkillä /1,4/). Yksitoikkoisia metsämaisemia.	5,9
41,8	Kuivaniemen kirkko. (Vas. tie kirkolle /0,6/).
(Kirkko rak. E. Lohrman'in piirustusten mukaan puusta 1874. Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneen jääkäriluutn. Ellilän hauta).	
	1,8 vas. Kuivajoki.	3,1
44,9	Kuivaniemen kylä. Käännyttään vas. Oik. majatalo, rautatieasema, vas. St-as. (Oik. tie Tanilan kylään Siuruanjoen varrella /59,0/). 0,3 Kuivajoen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta. 1,0 rautatien tasoylikäytävä. (1,4 vas. tie Kuivaniemen Pohjoisrantaan). 3,9 Simon pitäjänraja. Komeaa petäjikkömetsää. 8,7 vas. Pohjanlahden selkä siintää. 13,7 Simonjoen komea yhdistetty maantie- ja rautatiesilta.	14,1
59,0	Simon asema. Oik. tie Ranualle /107,7/, vas. tie Kemiin /32,1/.	

Ii—Haukipudas, 24,8 km.

Mäkistä ja mutkaista vanhaa maantietä, metsämaita ja viljelyksiä. Teollisuuslaitoksia, suuria kyliä, vauraanpuoleista asutusta.

- 0 Iin rautasilta. Ajetaan E suuntaan. Yhdistetyltä rautatie- ja maantiesillalta mukkea näköala Iijoelle. (0,1 vas. tie Pirttitörmän kylään). (0,2 vas. tie Iin rautatieasemalle /0,3/). Oik. kahvila. 1,9 vas. Iin suojeluskuntatalo. 2,9
- 2,9 Iin kirkonkylä. Käännytään vas. (Oik. tie Iin kirkolle ja »Haminaan», /5,0/).
(*Iin kirkonkylä* on keskiaikaisen kaupungin tyyliin tiheästi rakennettu, joten se on kapeine kujineen meillä ainutlaatuinen nähtävyys. — *Kirkko* Iijoen etelärannalla on rak.-mestari J. Annalan johdolla puusta rak. 1694, korj. 1807 ja myöhemmin useaan otteeseen. Tapuli rak. 1754. Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden iilaisten kaunis muistomerkki.)
- 2,6 Liedesojan silta. 4,8 Etelä-Iin kylän taloja. 8,0 oik. Pohjanlahden ulappaa. 9,1 Haukiputaan pitäjänraja. (10,5 oik. tie Halosenniemen sahalle). 12,6 Vareputaanojan silta. (Oja lieenee Kiiminkijoen vanha suuhaara). (15,3 oik. tie Raahe Oy:n omistamille Martinniemen suurelle sahalle ja Laitakarin saarella olevalle puumassatehtaalle /2,0/; laajat puutavaran varastoimisalueet, samoin tehtaiden työläisasunnot ansaitsevat huomiota). (18,9 oik. tie Haukiputaan kirkolle, vain jalkamiehille pääsy veneellä yli joen). 21,2 oik. majatalo. 21,4 oik. Kiiminkijoki. 21,5 vas. St-as. 21,6 oik. Sh-as. 21,7
- 24,6 Haukiputaan rautatieasema. (Vas.) Jatketaan oik. Kiiminkijoen yhdistetyn rautatie- ja maantiesillan yli. (Suoraan tie Onkamon kylään /15,0/). 0,2
- 24,8 Haukiputaan tienhaara. Oik. tie Ouluun /25,7/, vas. tie Kiimingin kirkolle /21,0/.

Haukipudas—Ii, 24,8 km.

Mäkistä ja mutkaista vanhaa maantietä, metsämaita ja viljelyksiä. Teollisuuslaitoksia, suuria kyliä, vauraanpuoleista asutusta.

- 0 Haukiputaan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan Kiiminkijoen yhdistetyn rautatie- ja maantiesil-
lan yli. 0,2
- 0,2 Haukiputaan rautatieasema. Jatketaan
vas. (Oik. tie Onkamon kylään /15,0/). 0,1 vas.
Sh-as. 0,2 oik. St-as. 0,5 vas. majatalo. (2,8 vas.
tie Haukiputaan kirkolle, vain jalkamiehille pääsy
veneellä yli joen). (6,4 vas. tie Raahe Oy:n omista-
mille Martinniemen suurelle sahalle ja Laitakarin
saarella olevalle puumassatehtaalle /2,0/; laajat puu-
tavaran varastoimisalueet, samoin tehtaiden työläis-
asunnot ansaitsevat huomiota). 9,1 Vareputaanonjan
silta. (Oja lienee Kiiminkijoen vanha suuhaara).
(11,2 vas. tie Halosenniemen sahalle). 12,6 Iin pitäjän-
raja. 13,7 vas. Pohjanlahden ulappaa. 16,9 Etelä-
Iin kylän taloja. 19,1 Liedesojan silta. 21,7
- 21,9 Iin kirkonkylä. Käännyttään oik. (Vas tie Iin
kirkolle ja »Haminaan», /5,0/).
(*Iin kirkonkylä* on keskiaikaisen kaupungin tyyliin
tiheästi rakennettu, joten se on kapeine kujineen
meillä ainutlaatuinen nähtävyys. — *Kirkko* Iijoen
etelärannalla on rak.-mestari J. Annalan johdolla
puusta rak. 1694, korj. 1807 ja myöhemmin useaan
otteeseen. Tapuli rak. 1754. Kirkon vieressä
vapaussodassa kaatuneiden iiläisten kaunis muisto-
merkki.)
- 1,0 oik. Iin suojeluskuntatalo. (2,7 oik. tie Iin rauta-
tieasemalle /0,3/). Vas. kahvila. 2,8 vas. Iijoki.
(Oik. tie Pirttitörmän kylään). Ajetaan joen yli ko-
meaa kaksikerroksista siltaa pitkin. 2,9
- 24,8 Iin rautasilta. Oik. tie Yli-Iin kirkolle
/38,6/, vas. tie Simon /59,0/ kautta Kemiin.

Haukipudas—Oulu, 25,7 km.

Tasaista, hyvää vanhaa maantietä, Pohjanlahden rantamaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Haukiputaan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan Kiiminkijoen rantaa. 0,9 oik. Haukiputaan suojeluskuntatalo ja urheilukenttä. 3,6
- 3,6 Haukiputaan kirkko. (Oik. /0,5/).
(Kaunis ristikirkko joen rannalla on rak. puusta 1762, korj. arkk. W. Sucksdorffin johdolla 1908. Kirkon tekevät värikkääksi kirkkomaalari Mikael Toppeliuksen maalaukset, 30 kuvaryhmää ja muutamia yksityisiä maalauksia, jotka esittävät Vanhan ja Uuden Testamentin tapahtumia. Saarnatuolin ulkoseinissä on neljän evankelistan kuvat. Maalaukset on uusittu 1908. Kellotapuli on rak. 1751. Kirkon avaimia säilytetään viereisessä talossa kirkon itäpuolella. — Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden kahdeksan haukiputalaisen muistomerkki).
(0,2 oik. tie kirkolle). 4,2 mäkimaasto loppuu, tullaan Pohjanmaan lakeuksille. 6,5 oik. Sh-as. 6,7 Kalimenjoen silta. (Joki lienee Kiiminkijoen entisiä suuhaaroja). 7,6
- 11,2 Kellon kylä. (Vas. tie Kellon as:lle /2,0/). 1,1 oik. Pohjanlahden ulappaa, etuoik. näkyvät Ouluyhtiön suuret Pateniemen tehtaat. Ajetaan halki melko tiheään kyläasutuksen. 4,3 rautatien tasoylikäytävä. 4,7
- 15,9 Pateniemi. (Oik. tie Pateniemen tehtaille). 1,9 Kuvasojan silta. 3,1 Oulujoen pitäjänraja. 4,2 oik. Pohjanlahden ulappaa. 5,1 oik. Toppilan puumassatehdas. 5,7 Oulun kaupunginraja. 7,0 rautatien tasoylikäytävä. Oik. Oulujoki. 9,8
- 25,7 OULU, Seurahuone. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Oulun siltojen yli ja sitten Oikokatua ja Kirkkokatua.

Oulu—Haukipudas, 25,7 km.

Tasaista, hyvää vanhaa maantietä, Pohjanlahden rantamaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 OULU, Seurahuone. Ajetaan P suuntaan Kirkkokatua ja Oikokatua sekä yli Oulun siltojen, sitten vas. pitkin joen rantaa. 2,8 rautatien tasoylikäytävä. 4,1 Oulujoen pitäjänraja. 4,7 vas. Toppilan puumassatehdas. 5,6 vas. Pohjanlahden ulappaa. 6,7 Haukiputaan pitäjänraja. 7,9 Kuvasojan silta. 9,8
- 9,8 Pateniemi. (Vas. tie Pateniemen tehtaille). 0,4 rautatien tasoylikäytävä. 3,6 vas. Pohjanlahden ulappaa. 4,7
- 14,5 Kellon kylä. (Oik. tie Kellon as:lle /2,0/). 0,9 Kalimenjoen silta. (Joki lienee Kiiminkijoen entisiä suuhaaroja). 1,1 vas. Sh-as. 3,4 mäkimaasto alkaa, Pohjanmaan lakeudet loppuvat. (7,4 vas. tie Haukiputaan kirkolle). 7,6
- 22,1 Haukiputaan kirkko. (Vas. /0,5/).
(Kaunis ristikirkko joen rannalla on rak. puusta 1762, korj. arkkite. W. Sucksdorffin johdolla 1908. Kirkon tekevät värikkääksi kirkkomaalari Mikael Toppeliuksen maalaukset, 30 kuvaryhmää ja muutamia yksityisiä maalauksia, jotka esittävät Vanhan ja Uuden Testamentin tapahtumia. Saarnatuolin ulkoseinissä on neljän evankelistan kuvat. Maalaukset on uusittu 1908. Kellotapuli on rak. 1751. Kirkon avaimia säilytetään viereisessä talossa kirkon itäpuolella. — Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden kahdeksan haukiputalaisen muistomerkki).
2,7 vas. Haukiputaan suojeluskuntatalo ja urheilukenttä. 3,6
- 25,7 Haukiputaan tienhaara. Oik. tie Kiimingin kirkolle /21,0/, vas. tie Iin /24,8/ kautta Kemiin.

Oulu—Liminka, 25,8 km.

Tasaista, suoraa, hyvää valtamaantietä, joka kulkee halki kuulujen Limingan niittyjen ja lakeuksien. Kylät suuria, talot vauraita.

- 0 OULLUN kaupunki. Seurahuone. Ajetaan E suuntaan Kirkkokatua, Pakkahuoneenkatua, Isoakatua, Peltokatua ja Raahen valtatieltä. 3,1 rautatien tasoylikäytävä. 4,0 oik. ravirata ja sen takana Pohjanlahden Oulunselkä. 4,5 vanha kaupunginportti. 6,7
- 6,7 Vesalan pysäkki (vas. /0,1/). Tie kulkee tasaista lakeusmaastoa. 2,8 Kempeleen pitäjänraja. 6,1
- 12,8 Kempeleen kirkko. Jatketaan vas. (Oik. tie Oulunsalon kirkolle /5,8/, jonka tornista mainio näköala Limingan niitylle, ja Varjakan sahalle /14,9/).
(*Kempeleen kirkko* on rak. 1686, korj. 1785 ja 1875. Kirkon seiniä koristavat lukuisat, hyvin säilyneet vesivärimaalaukset, jonkun tuntemattoman taiteilijan tai mahd. Mikael Toppeliuksen tekemät, valmistuneet Kustaa III:n aikana. Maalaukset esittävät Vanhan ja Uuden Testamentin tapauksia. Kellotapuli on vuodelta 1733. Kirkon edustalla vaivaisukko.)
- 1,1 oik. St-as. 1,2
- 14,0 Kempeleen asema (vas. /0,2/). 0,1 rautatien tasoylikäytävä. (0,7 vas. tie Ketolanperän kylään). 3,7 kuulut Limingan niityt alkavat. (6,0 vas. uusi tie Tyrnävän kirkolle ja oik. Tupoksen pysäkillä /0,2/). 6,8 Limingan pitäjänraja. Tasaista, suoraa tietä. 10,7 Ängeslevänjoen silta. 11,4 Tyrnävänjoen silta. 11,8
- 25,8 Liminka, Haaransillan tienhaara. Oik. tie Limingan kirkon /4,3/ kautta Raahen, vas. tie Tyrnävän kirkolle /12,6/ ja Rantsilan /38,9/ kautta Jyväskylään.
- (*Limingan kirkko* on puinen ristikirkko, rak. 1826 A. F. Granstedtin piirustusten mukaan, korj. 1901 ja 1906. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» on maalannut tait. Oskar Nylander. Kellotapuli on rak. 1733. Kirkon vieressä on vapaussodassa kaatuneiden liminkalaisten muistomerkki. Kirkolle menevän tien varressa Vanhan vihan taisteluiden uljas muistomerkki).

Liminka—Oulu, 25,8 km.

Tasaista, suoraa, hyvää valtamaantietä, joka kulkee halki kuulujen Limingan niittyjen ja lakeuksien. Kylät suuria, talot vauraita.

- 0 Liminka, Haaransillan tienhaara. Ajetaan P suuntaan, halki kuulujen Limingan niittyjen. 0,4 Tyrnävänjoen silta. 1,1 Ängeslevänjoen silta. Tasaista, suoraa tietä. 5,0 Kempeleen pitäjänraja. (5,8 oik. uusi tie Tyrnävän kirkolle ja vas. Tupoksen pysäkille /0,2/). 8,1 Limingan niityt loppuvat, (11,1 oik. tie Ketolanperän kylään). 11,7 rautatien tasoylikäytävä. 11,8
- 11,8 Kempeleen asema (oik. /0,2/). 0,1 vas. St-as. 1,2
- 13,0 Kempeleen kirkko. Jatketaan oik. (Vas. tie Oulunsalon kirkolle /5,8/, jonka tornista mainio näköala Limingan niitylle, ja Varjakan sahalle /14,9/). (*Kempeleen kirkko* on rak. 1686, korj. 1785 ja 1875. Kirkon seiniä koristavat lukuisat, hyvin säilyneet vesivärimaalaukset, jonkun tuntemattoman taiteilijan tai mahd. Mikael Toppeliuksen tekemät, valmistuneet Kustaa III:n aikana. Maalaukset esittävät Vanhan ja Uuden Testamentin tapauksia. Kellotapuli on vuodelta 1733. Kirkon edustalla vaivaisukko.)
- 3,3 Oulujoen pitäjänraja. Tie kulkee tasaista lakeusmaastoa. 6,1
- 19,1 Vesalan pysäkki. (oik. /0,2/). 2,2 Oulun vanha kaupunginportti, vas. Pohjanlahden Oulunselkä, 2,7 vas. ravirata. 3,6 rautatien tasoylikäytävä. 6,7
- 25,8 OULUN kaupunki. Seurahuone. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Raahen valtatieä, Peltokatua, Isoakatua, Pakkahuoneenkatua ja Kirkkokatua.

Liminka—Rantsila, 39,2 km.

Hyvää, suoraa maantietä, aluksi puuttomia lakeuksia, myöhemmin metsä- ja suomaita. Asutus keskittynyt kyliin.

- 0 Liminka, Haaränsillan tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. Oik. Temmesjoki, jonka vartta seurataan. Lakeus alkaa väistyä edettäessä rannikolta, pieniä metsikköjä näkyy siellä täällä. 7,1 oik. Sh-as. 7,2
- 7,2 Punttalan tienhaara. Jatketaan päätietä. (Vas. tie Tyrnävän kirkon /5,4/ kautta Muhokselle /22,6/). 3,9 Temmeksen pitäjänraja. Tie seuraa edelleen Temmesjoen vartta. Vähitellen maasto käy kumpuilevaksi ja samalla metsäisemmäksi. 11,7
- 18,9 Temmeksen kirkko. (Kirkko rak. puusta 1767. Kaksiosainen alttari-taulu »Jeesus ristillä» ja »Ehtoollisen asettaminen» tuntemattoman taiteilijan maalaama. Kirkon edustalla maantien varressa »vaivaisukko». Kirkko-maalla vapaussodassa kaatuneiden temmekseläisten muistomerkki). (2,4 oik. sivutie Paavolan kirkolle). 4,3 oik. majatalo. (4,9 vas. tie Koskelankylään). 5,1 Temmesjoen silta. 6,6 Limingan pitäjän takamaa-alueen raja. Talotonta erämaataivalta, jossa huonokasvuiset metsät ja laajat suomaat vaihtelevat. 13,1 Kärämänjoen silta. 13,1
- 32,0 Kärämän kylä. 0,3 Rantsilan pitäjänraja. Edelleen talotonta metsätaivalta, kaukaa häämöittää Rantsilan kirkko. 7,0 vas. majatalo. 7,2 oik. St-as. 7,2
- 39,2 Rantsilan kirkonkylä. Oik. tie Paavolan kirkolle /26,8/ sekä Haapavedelle /58,1/, suoraan jatkuu tie Vornan /24,6/ kautta Kestilään ja Pulkkilaan. Tienhaarassa Sh-as. ja kahvila.

Rantsila—Liminka, 39,2 km.

Hyvää, suoraa maantietä, aluksi puuttomia lakeuksia, myöhemmin metsä- ja suomaita. Asutus keskittynyt kyliin.

- 0 Rantsilan kirkonkylä. Ajetaan P suuntaan. Vas. St-as. 0,2 oik. majatalo. Talotonta metsätaivalta. 6,9 Limingan pitäjänraja. 7,2
- 7,2 Kärsmän kylä. Kärsmänjoen silta. Jatketaan edelleen talotonta erämaataivalta, jossa huonokasvuiset metsät ja laajat suomaat vaihtelevat. 6,5 Temmeksen pitäjänraja. 8,0 Temmesjoen silta. (8,2 oik. tie Koskelankylään). 8,8 vas. majatalo. (10,7 vas. sivutie Paavolan kirkolle). 13,1
- 20,3 Temmeksen kirkko.
(Kirkko rak. puusta 1767. Kaksiosainen alttaritaulu »Jeesus ristillä» ja »Ehtoollisen asettaminen» tuntemattoman taiteilijan maalaama. Kirkon edustalla maantien varressa »vaivaisukko». Kirkkomaalla vapaussodassa kaatuneiden temmekseläisten muistomerkki).
- Tie seuraa Temmesjoen vartaa. 7,8 Limingan pitäjänraja. 11,7
- 32,0 Punttalan tienhaara. Jatketaan päätietä. (Oik. tie Tyrnävän kirkon /5,4/ kautta Muhokselle /22,6/). 0,1 vas. Sh-as. Lakeus alkaa, ainoastaan pieniä metsikköjä näkyy vielä siellä täällä. 7,2
- 39,2 Liminka, Haaransillan tienhaara.
Oik. tie Ouluun /25,8/, vas. tie Limingan kirkon /4,3/ kautta Raaheen.
- (Limingan kirkko on puinen ristikirkko, rak. 1826 A. F. Granstedtin piirustusten mukaan, korj. 1901 ja 1906. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» on maalannut tait. Oskar Nylander. Kellotapuli on rak. 1733. Kirkon vieressä on vapaussodassa kaatuneiden liminkalaisten muistomerkki. Kirkolle menevän tien varressa Vanhan vihan taisteluiden uljas muistomerkki.)

Rantsila—Vorna, 24,6 km.

Hyvää, suoraa maantietä, jolla on maamme pisin yhtäjaksoinen suora taival. Kuljetaan Siikajoen vartta kauniiden viljelysmaaisemien ja jokivarsiasutusten halki. Tilat pienehköjä, mutta vauraita.

- 0 Rantsilan kirkonkylä. Ajetaan IE suuntaan. 0,3 oik. kahvila, vas. *Rantsilan kirkko*.

(Kirkko Toppilankankaalla, rak. puusta Simo Matinp. Jylkän eli Silvenin johdolla 1785. Kuoriseinää koristavat kirkkomaalari Mikael Toppeliuksen maalaukset v:lta 1788. Myös saarnatuoli on koristettu Mikael Toppeliuksen maalauksin. Kirkossa säilytetään Juho Hedmanin maalaamaa kaksiosaista alttaritaulua »Vapahtaja ristillä» ja »Ehtoollisen asettaminen». Saarnatuolin yläpuolella on sanakirjantekijän, Rantsilan tunnettu kappalaisen Chr. Gananderin muotokuva, luultavasti Toppeliuksen käsialaa. Kirkon vieressä on vapaussodassa kaatuneiden rantsilalaisten muistomerkki).

Tie kulkee Siikajoen vartta. Näillä tienoin piti Cronstedtin johtama Suomen sotajoukko Suomen sodan aikana 1808—09 leiriä Siikajoen kuuluisan voiton jälkeen. (0,4 vas. tie Kärsämän kylään). 0,6 oik. tie joen vartta Kerälän kylään). Ajetaan uutta suoraa tietä, Siikajoki jää oik. 4,1 alkaa pitkä yhtäjaksoinen suora taival, jota mainitaan Suomen pisimmäksi. 11,4 oik. Kerälän tie yhtyy päätiehen. 13,8 yhtäjaksoinen suora päättyy, sen pituus on 9,7 km. josta 5,8 laajaa niittylakeutta. 14,8

- 14,8 Sipolan kylä. (Vas. tie Kurranjärven kylään /9,0/). 0,1 Kurranojan silta. Tie kulkee jälleen Siikajoen rantaa kauniitten peltomaisemien halki. 9,8

- 24,6 Vornan tienhaara. Oik. tie Pulkkilan /9,4/ kautta Piippolaan ja Haapavedelle, vas. tie Kestilän kirkolle /18,8/.

Vorna—Rantsila, 24,6 km.

Hyvää, suoraa maantietä, jolla on maamme pisin yhtäjaksoinen suora taival. Kuljetaan Siikajoen vartta kauniiden viljelysmaaisemien ja jokivarsiasutusten halki. Tilat pienehköjä, mutta vauraita.

- 0 Vornan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. Tie kulkee Siikajoen rantaa kauniitten peltomaisemien halki. 9,7 Kurranjoen silta. 9,8

- 9,8 Sipolan kylä. (Oik. tie Kurranjärven kylään /9,0/). 1,0 alkaa pitkä yhtäjaksoinen suora taival, jota mainitaan Suomen pisimmäksi. (3,4 vas. tie Kerälän kylään). 10,7 yhtäjaksoinen suora päättyy, sen pituus on 9,7 km., josta 5,8 laajaa niittylakeutta. (14,2 vas. tie Kerälän kylään). (14,4 oik. tie Kärämän kylään). 14,5 vas. kahvila, oik. *Rantsilan kirkko*.

(Kirkko Toppilankankaalla, rak. puusta Simo Matinp. Jylkän eli Silvenin johdolla 1785. Kuoriseinää koristavat kirkkomaalari Mikael Toppeliuksen maalaukset v:ltä 1788. Myös saarnatuoli on koristettu Mikael Toppeliuksen maalauksin. Kirkossa säilytetään Juho Hedmanin maalaamaa kaksiosaista alttaritaulua »Vapahtaja ristillä» ja »Ehtoollisen asettaminen». Saarnatuolin yläpuolella on sanakirjantekijän, Rantsilan tunnettu kappalaisen Chr. Gananderin muotokuva, luultavasti Toppeliuksen käsialaa. Kirkon vieressä on vapaussodassa kaatuneiden rantsilalaisten muistomerkki).

Näillä tienoin piti Cronstedtin johtama Suomen sotajoukko Suomen sodan aikana 1808—09 leiriä Siikajoen kuuluisan voiton jälkeen. 14,8

- 24,6 Rantsilan kirkonkylä. Vas. tie Paavolan kirkolle /26,8/ sekä Haapavedelle /58,1/, suoraan jatkuu tie Limingan /39,2/ kautta Ouluun.

Vorna—Pulkkila, 9,4 km.

Suoraa, hyvää maantietä, metsämaita ja tasankoa. Historiallista maaperää. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 Vornan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan.
0,1 Siikajoen silta. 3,4 Uljuanojan silta. Ajetaan
pitkää suoraa, kirkko näkyy kaukana. 8,4 Viitaojan
silta. 8,9

8,9 Pulkkilan kirkko.

(Kirkko rak. 1909 arkkitehti J. Stenbäckin piirustusten mukaan puusta. Altaritaulun »Kristus ristillä» on maalannut Mikael Toppelius. Kello-tapuli G. L. Engelin piirustusten mukaan rak. 1843. Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden pulkkilalaisten veljeshauta).

- 0,2 vas. Sh-as. (Oik. tie Viitastenkylään). 0,3 kaksi
kahvilaa. 0,4 vas. majatalo. 0,5

- 9,4 Pulkkilan kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie
Piippolan /12,2/ kautta Jyväskylään, oik. tie Haapa-
veden kirkolle /32,1/.

(Tienhaarassa yksinkertainen, pyöreistä kivistä rakennettu muistomerkki sen voiton kunniaksi, jonka Sandels vuoden 1808 sodassa sai venäläisistä ja jonka seurauksena, vaikka taistelu oli itse asiassa melko vaatimaton, Pohjanmaan ja Savon rahvas tarttui innostuneena aseisiin venäläisiä vastaan. Muistomerkissä ovat kirjoitukset: »Pulkkilan taistelu 2. V. 1808» ja »Tässä Sandels suomalaisineen löi ryssät»).

Vas. matkustajakoti, kahvila sekä ravintola.

Pulkkila—Vorna, 9,4 km.

Suoraa, hyvää maantietä, metsämaita ja tasankoa. Historiallista maaperää. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

0 Pulkkilan kirkonkylä. Jatketaan IP suuntaan. 0,1 oik. majatalo. 0,2 kaksi kahvilaa. 0,3 oik. Sh-as. (Vas. tie Viitastenkylään). 0,5

0,5 Pulkkilan kirkko.

(Kirkko rak. 1909 arkkitehti J. Stenbäckin piirustusten mukaan puusta. Alttaritaulun »Kristus ristillä» on maalannut Mikael Toppelius. Kello-tapuli G. L. Engelin piirustusten mukaan rak. 1843. Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden pulkkilalaisten veljeshauta).

0,5 Viitaojan silta. Ajetaan pitkää suoraa. 5,5 Uljuanojan silta. 8,8 Siikajoen silta. 8,9

9,4 Vornan tienhaara. Oik. tie Kestilän kirkolle /18,8/, vas. tie Rantsilan /24,6/ kautta Ouluun.

Pulkkila—Piippola, 12,2 km.

Mutkittelevaa, hyvää maantietä, loivasti kumpuilevia kangasmaita ja harjanteita. Asutus keskittynyt kirkonkylään.

- 0 Pulkkilan kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan. Oik. Pulkkilan seurojentalo. 1,8 oik. uusi hautausmaa. 5,8 Piippolan pitäjänraja. 7,5 kuljetaan petäjikköä kasvavalla matalalla Piippolan harjulla, joka on osa siitä harjanteesta, mikä Joensuun seuduilta ulottuu Pohjanmaalle, Raahen tienoille. 12,2

- 12,2 Piippolan kirkko. Oik. tie Kärsämäen /40,1/ kautta Jyväskylään, vas. tie Pyhännän kirkolle /22,9/.
(*Piippolan kirkko* rak. kalajokelaisen rakennusmestarin Simo Jylkän eli Silvenin johdolla puusta 1770. Alttaritaulun »Jeesus kolkuttaa ovelle» maalannut Kaarlo Metsävainio. Kirkon vieressä on muistomerkki isänmaan ja vapauden puolesta 1918 kaatuneille).

Piippola—Pulkkila, 12,2 km.

Mutkittelevaa, hyvää maantietä, loivasti kumpuilevia kangasmaita ja harjanteita. Asutus keskittynyt kirkonkylään.

0 Piippolan kirkko. Ajetaan LP suuntaan. 4,7 kuljetaan petäjikköä kasvavalla matalalla Piippolan harjulla, joka on osa siitä harjanteesta, mikä Joensuu seuduilta ulottuu Pohjanmaalle, Raahen tienoille. 6,4 Pulkkilan pitäjänraja. 10,4 vas. uusi hautausmaa. 12,2 vas. Pulkkilan seurojentalo. 12,2

12,2 Pulkkilan kirkonkylä. Oik. tie Vornan /9,4/ kautta Ouluun, vas. tie Haapaveden kirkolle /32,1/.

(Tienhaarassa yksinkertainen, pyöreistä kivistä rakennettu muistomerkki sen voiton kunniaksi, jonka Sandels vuoden 1808 sodassa sai venäläisistä ja jonka seurauksena, vaikka taistelu itse asiassa oli melko vaatimaton, Pohjanmaan ja Savon rahvas tarttui innostuneena aseihin venäläisiä vastaan. Muistomerkissä ovat kirjoitukset: »Pulkkilan taistelu 2. V. 1808» ja »Tässä Sandels suomalaisineen löi ryssät»).

Oik. matkustajakoti, kahvila sekä ravintola.

Piippola—Kärsämäki, 40,1 km.

Vanhaa savolaisten »suolatietä» Ouluun, kapeaa ja mutkittelevaa. Ajetaan halki sydänmaiden ja yksitoikkoisten maisemien. Asutus harvaa; uutisviljelyksiä.

- 0 Piippolan kirkko. Ajetaan E suuntaan. 0,1 oik. St-as. Lemujoen silta. 0,2 vas. Sh-as. ja kahvila. (0,4 oik. kylätie Leskelän kylän kautta Pulkkilan—Haapaveden tielle). Kylästä lähdettyä alkaa pitkä metsätaival, ajetaan kiertelevää tietä huonokasvuisten, osaksi soistuneiden metsien halki. 14,8
- 14,8 Lamun kylä. (Vas. sivutie Pyhännän kirkolle /14,0/). 4,2 Kärsämäen pitäjänraja. 7,2 vas. majatalo. 7,9
- 22,7 Saviselän kylä. (Vas. tie Saviselän sydänmaalle). Jälleen autiota sydänmaata. 3,6 Vuotto-ojan silta. Asutusta alkaa näkyä tien varsilla. (10,0 vas. tie Kaketinperälle). 16,8 oik. hautausmaa. 17,0 vas. Kärsämäen kirkko.
(Kärsämäen kirkko Jäniskankaalla on G. L. Engelin piirustusten mukaan ja kirkonrakentaja Jaakko Kuorikosken johdolla puusta rakennettu 1842, ristikirkkomallia).
- 40,1 Kärsämäen kirkonkylä. Oik. tie Haapavedelle /31,6/, vas. tie Pyhäsalmen /42,3/ kautta Jyväskylä. Tienhaarassa matkustajakoti.

Kärsämäki—Piippola, 40,1 km.

Vanhaa savolaisten »suolatietä» Ouluun, kapeaa ja mutkittelevaa. Ajetaan halki sydänmaiden ja yksitoikkoisten maisemien. Asutus harvaa; uutisviljelyksiä.

- 0 Kärsämäen kirkonkylä. Ajetaan IP suuntaan. 0,1 oik. St-as., majatalo. 0,4 oik. Kärsämäen kirkko.
(Kärsämäen kirkko Jäniskankaalla on G. L. Engelin piirustusten mukaan ja kirkonrakentaja Jaakko Kuorikosken johdolla puusta rakennettu 1842, ristikirkkomallia).
- 0,6 vas. hautausmaa. (7,4 oik. tie Kaketinperälle). Asutus alkaa loppua tien varsilta. 13,8 Vuotto-ojan silta. Autiota sydänmaata. 17,4
- 17,4 Saviselän kylä. (Oik. tie Saviselän sydänmaalle). 0,7 oik. majatalo. 3,7 Piippolan pitäjänraja. .. 7,9
- 25,3 Lamun kylä. (Oik. sivutie Pyhännän kirkolle /14,0/). Kylästä lähdetyä alkaa pitkä metsätaival, ajetaan kiertelevää tietä huonokasvuisten, osaksi soistuneiden metsien halki. (14,4 vas. kylätie Leskelän kylän kautta Pulkkilan—Haapaveden tielle). 14,6 oik. Sh-as. ja kahvila. 14,7 St-as., Lamujoen silta. .. 14,8
- 40,1 Piippolan kirkko. Oik. tie Pyhännän kirkolle /22,9/, vas. tie Pulkkilan /12,2/ kautta Ouluun. *(Piippolan kirkko rak. kalajokelaisen rakennusmestarin Simo Jylkän eli Silvenin johdolla puusta 1770. Alttaritaulun »Jeesus kolkuttaa ovelle» maalannut Kaarlo Metsävainio. Kirkon vieressä on muistomerkki isänmaan ja vapauden puolesta 1918 kaatuneille).*

Kärsämäki—Pyhäsalmi, 42,3 km.

Vanhaa, kapeaa ja mutkittelevaa maantietä, Pyhäjoen vaihtelevia rantamaisemia ja yksitoikkoisia metsämaita. Muutamia laajoja viljelysaukeita, joitakin suuria taloja, muutoin keskin-kertaista asutusta.

- 0 Kärsämäen kirkon kylä. Ajetaan E suuntaan. 1,7
- 1,7 Kolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Haapajärvelle /34,2/). 0,3 oik. Pyhäjoki, jonka vartta tie seuraa. Joessa Kattilakoski. 2,7 Kärsämäjoen silta. (5,6 vas. tie Kopsenperälle). (6,9 vas. tie Haudanjoen taloihin). 7,6 Haudanjoen silta. 9,3 maasto käymäkisemmäksi ja vaihtelevammaksi. 10,5
- 12,2 Venetpalon kylä. Mäeltä laaja näköala kylän viljelysmaisemiin. Alhaalla laaksossa Pyhäjoki koskineen. Tie seuraa jatkuvasti Pyhäjoen vartta. (3,6 oik. tie Nurmesjärvelle). 7,5 Pyhäjärven pitäjänraja. 10,5
- 22,7 Ruhkaperän kylä. Vas. majatalo. Vaihtelevia kylämaisemia, joiden halki Pyhäjoki kiertelee muodostaen pieniä koskia. 6,3 Jokikylän taloja, oik. Pyhäjoen Vesikoski. 7,3
- 30,0 Vesikosken tienhaara. Jatketaan päätietä. (Vas. tie Pyhäjärven itäpuolitse Kiuruveden tielle /13,5/). 0,1 Pyhäjoen silta. Maisema käy yksitoikkoisemmaksi, suoniittyjä ja metsätaipaleita. 5,7
- 35,7 Parkkiman tienhaara. Jatketaan päätietä. (Oik. tie Haapajärven kirkolle /31,7/). 3,6 vas. Pyhäjärven pohjoiseen pistävä lahti. 3,9 Parkkimajoen silta. 4,3 vas. kaunis näköala Pyhäjärvelle. 5,8 vas. Vesämäki. 6,2 rautatien ylikäytävä. 6,3 vas. kahvila. 6,5 vas. St-as. 6,6
- 42,3 Pyhäsalmi. Suoraan jatkuu tie Pihtiputaan /51,0/ kautta Jyväskylään, vas. tie Pyhäsalmen aseman /0,3/ kautta Kiuruvedelle /38,8/.

Pyhäsalmi—Kärsämäki, 42,3 km.

Vanhaa, kapeaa ja mutkittelevaa maantietä, yksitoikkoisia metsämaita ja Pyhäjoen vaihtelevia rantamaisemia. Muutamia laajoja viljelysaukeita, joitakin suuria taloja, muutoin keskin-kertaista asutusta.

0	Pyhäsalmi. Ajetaan P suuntaan. 0,1 oik. St-as. 0,3 oik. kahvila. 0,4 rautatien ylikäytävä. 0,8 oik. Vesämäki. 2,3 oik. kaunis näköala Pyhäjärvelle. 2,7 Parkkimajoen silta.	6,6
6,6	Parkkiman tienhaara. Jatketaan päätietä. (Vas. tie Haapajärven kirkolle /31,7/). Maisema yksitoikkoista, suoniittyjä ja metsätaipaleita. 5,6 Pyhäjoen silta.	5,7
12,3	Vesikosken tienhaara. Jatketaan päätietä. (Oik. tie Pyhäjärven itäpuolitse Kiuruveden tielle /13,5/). 1,0 Jokikylän taloja, vas. Pyhäjoen Vesikoski. Vaihtelevia kylämaisemia. Tie seuraa Pyhäjoen vartta.	7,3
19,6	Ruhkaperän kylä. Oik. majatalo. 3,0 Kärsämäen pitäjänraja. (6,9 vas. tie Nurmesjärvelle). ..	10,5
30,1	Venetpalon kylä. Mäeltä laaja näköala kylän viljelysmaisemiin. Alhaalla laaksossa Pyhäjoki koski-neen. 2,9 Haudanjoen silta. (3,6 oik. tie Haudanjoen taloihin). (4,9 oik. tie Koposenperälle). 7,8 Kärsämäjoen silta. 10,2 vas. joessa Kattilakoski.	10,5
40,6	Kolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Haapajärvelle /34,2/).	1,7
42,3	Kärsämäen kirkonkylä. Oik. tie Piippolan /40,1/ kautta Ouluun, vas. tie Haapaveden kirkolle /31,6/. Tienhaarassa matkustajakoti.	

Pyhäsalmi—Pihtipudas, 51,0 km.

Vanhaa, kapeaa, mutkaista ja mäkistä maantietä. Vaihtelevia näköaloja harju- ja järvimaisemineen. Asutus kyläpaikkoja lukuunottamatta hyvin harvaa, viljelykset vähäisiä.

- 0 Pyhäsalmen tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,1 vas. St-as., oik. Sh-as. 1,1 vas. Pyhäjärven kaunis selkä, jonka rantaa tie seurailee. 3,7
- 3,7 Pyhäjärven kirkonkylä. Käännyttään oik. (Vas. tie Pyhäjärven kirkolle /1,0/).
(*Kirkko* arkkitehti Seb. Gripenbergin piirustusten mukaan ja Juho Karjalahden johdolla rakennettu puusta ristikirkoksi 1897. Alttaritaulun paikalla maalattu risti. Kirkkomaalla on vapaussodassa kaatuneiden pyhäjärveläisten muistomerkki).
(0,6 vas. tie Emoniemelle, josta näköaloja Pyhäjärvelle). 4,3 vas. juhlallinen näköala yli Pyhäjärven kauniin selän, hiekkarantoja. (7,8 vas. tie Tuornimeen). 11,0 vas. Pyhäjärven lahti. 19,6
- 23,3 Hiisniemen kylä. (Oik. tie Pitkäkankaan harjulle, jota pitkin ikivanha polku kulkee Haapajärvelle. Harjulta mahtavia näköaloja yli sydänmaiden). 0,2 oik. majatalo. Kuljetaan hyvin mäkisessä harjumaastossa. 6,2 Oulun ja Vaasan läänien raja. Pihtiputaan pitäjä alkaa. Ajetaan pitkää suoraa taivalta halki salometsien. 10,5 vas. Elämäjärvi. 11,5
- 34,8 Elämäjärven kylä. Vas. kaunis näköala järvelle, jonka rantaa tie seuraa. 1,9 Saanijoen silta. Edelleen kauniita metsäseutuja. 4,0 vas. majatalo. 8,7 oik. Saanijärvi, viehättäviä rantamaisemia, sitten komeita metsämaita. 12,3 oik. Saanijärvi siintää puitten lomitse. 14,3 oik. Saanijärven selkää. 15,2
- 50,0 Putikon tienhaara. Käännyttään oik. (Vas. tie Lötjänmäen /34,4/ kautta Keiteleen kirkolle sekä Pielaveden kirkolle). 1,0
- 51,0 Pihtipudas, Ruukin tienhaara. Oik. tie Reisjärven kirkolle /48,0/ ja Haapajärvelle /64,1/, vas. tie Pihtiputaan kirkolle /1,8/ sekä Taimoniemen /34,0/ kautta Jyväskylään.

Pihtipudas—Pyhäsalmi, 51,0 km.

Vanhaa, kapeaa, mutkaista ja mäkistä maantietä. Vaihtelevia näköaloja ja harju- ja järvimaisemia. Asutus kyläpaikkoja lukuunottamatta harvaa, viljelykset vähäisiä.

0	Pihtipudas, Ruukin tienhaara. Ajetaan IE suuntaan.	1,0
1,0	Putikon tienhaara. Käännyttään vas. (Oik. tie Lötkänmäen /34,4/ kautta Keiteleen kirkolle sekä Pielaveden kirkolle). 0,9 vas. Saanijärven selkää. 2,9 vas. Saanijärvi siintää puitten lomitse. Kauniita metsäseutuja. 13,3 Saanijoen silta.	15,2
16,2	Elämäjärven kylä. Oik. kaunis näköala Elämäjärvelle, jonka rantaa tie seuraa. 1,0 ajetaan pitkää suoraa taivalta halki salometsien. 5,3 Vaasan ja Oulun läänien raja. Pyhäsalmen pitäjä alkaa. Kuljetaan hyvin mäkisessä harjumaastossa. 11,3 vas. majatalo.	11,5
27,7	Hiisniemen kylä. (Vas. tie Pitkäkankaan harjulle, jota pitkin ikivanha polku kulkee Haapajärvelle. Harjulta mahtavia näköaloja yli sydänmaiden). 8,6 oik. Pyhäjärven lahti. (11,8 oik. tie Tuorniemeen). 15,3 oik. juhllallinen näköala yli Pyhäjärven kauniin selän, hiekkarantoja. (19,0 oik. tie Emoniemelle, josta näköaloja Pyhäjärvelle).	19,6
47,3	Pyhäjärven kirkonkylä. Käännyttään vas. (Oik. tie Pyhäjärven kirkolle /1,0/).
(<i>Kirkko</i> arkkitehti Seb. Gripenbergin piirustusten mukaan ja Juho Karjalahden johdolla rakennettu puusta ristikirkoksi 1897. Alttaritaulun paikalla maalattu risti. Kirkkomaalla on vapaussodassa kaatuneiden pyhäjärveläisten muistomerkki).
Oik. Pyhäjärven kaunis selkä, jonka rantaa tie seurailee. 3,6 oik. St-as., vas. Sh-as.	3,7
51,0	Pyhäsalmen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kärämäen /42,3/ kautta Ouluun, oik. tie Pyhäsalmen aseman /0,3/ kautta Kiuruvedelle /38,8/.	

Pihtipudas—Taimoniemi, 34,0 km.

Vanhaa, kapeaa ja mäkistä, mutta hyvää maantietä, Keski-Suomen luonnonihania seutuja, Viitasaaren reitin vesiä, vaihtelevaa maastoa. Asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

0 Pihtipudas, Ruukin tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. Oik. Saanijoki. 1,0 oik. kaunis näköala Pihtiputaan kirkolle. 1,5 Putaanjoen komea kivilta. Kahvila sillankorvassa. 1,6 vas. St-as. 1,7

1,7 Pihtiputaan kirkko. Käännyttään vas. (Oik. tie kirkolle /0,2/).

(Kirkko on puusta rak. 1783. Alttaritaulun »Vapahtaja vastaanottamassa työtätekeviä ja raskautettuja» on maalannut Martta Helminen. Kirkon vieressä on yhdentoista vapaussodassa kuolleen pihtiputaalaisen hautamerkki kirjoituksineen: »Uhrasivat henkensä Suomen vapaustaistelussa v. 1918. Kunnia Jumalalle, voiton antajalle»).

Oik. Sh-as. ja matkustajakoti sekä kahviloita. 0,1 vas. majatalo. 0,8 vas. Kolimajärven pohjoiseen työntävä lahdelmä. 1,3 oik. Ns.-talo, vas. kaunista Kolimajärveä. 2,0 kauneudesta kuulu Pihtiputaan Niemenharju, oik. siintää puitten lomitse viljelysmaisia, vas. Kolimajärven saaririkasta selkää. 3,5 oik. Lylylampi, maantie tuskin mahtuu harjukannakselle. 5,7

7,4 Pasalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Saarenkylään Kivijärven Kinnulan tielle /29,4/). 4,6 Ilosjoen silta, oik. Ilosjärvi, vas. Koliman kaunista selkää. Ajetaan keskisuomalaista mäkimaastoa halki viljelysmaisemien ja metsäseutujen. 10,5

17,9 Löytänän tienhaara. Jatketaan päätietä. (Oik. tie Löytänäjärvelle ja Keitelepuhjan kylään /8,6/). Viitasaaren pitäjänraja. 0,4 oik. viehättävä näköala Löytänäjärvelle, jonka rantaa tie sitten seuraa. 5,0 ajetaan halki juhlallisten metsäseutujen. (10,2 oik. kylätie Keitelepuhjaan). 16,1

34,0 Taimoniemen tienhaara. Oik. tie Viitasaaren /14,5/ kautta Jyväskylään, vas. tie Keiteleen kirkolle /31,8/.

Taimoniemi—Pihtipudas, 34,0 km.

Vanhaa, kapeaa ja mäkistä, mutta hyvää maantietä, Keski-Suomen luonnonihania seutuja, Viitasaaren reitin vesiä, vaihtelevaa maastoa. Asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

- 0 Taimoniemen tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. (5,9 vas. kylätie Keitelephajaan). 11,1 ajetaan halki juhllallisten metsäseutujen. 15,7 vas. viehättävä näköala Löytänäjärvelle, jonka rantaa tie sitten seura. 16,1
- 16,1 Löytänä tienhaara. Jatketaan päätietä. (Vas. tie Löytänäjärvelle ja Keitelephajan kylään /8,6/). Pihtiputaan pitäjänraja. Ajetaan keskisuomalaista mäkimaastoa halki viljelysmaisemien ja metsäseutujen. 5,9 Ilosjoen silta, vas. Ilosjärvi, oik. Koliman kaunista selkää. 10,5
- 26,6 Pasalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Saarenkylään Kivijärven Kinnulan tielle /29,4/). 1,5 kauneudesta kuulu Pihtiputaan niemenharju, vas. siintää puitten lomitse viljelysmaisemia, oik. Kolimajärven saaririkasta selkää. 2,2 vas. Lylylampi, maantie tuskin mahtuu harjukannakselle. 4,4 vas. Ns-talo, oik. kaunista Kolimajärveä. 4,9 oik. Kolimajärven pohjoiseen työntyvä lahdella. 5,6 oik. majatalo. 5,7
- 32,3 Pihtiputaan kirkko. Käännyttään oik. (Vas. tie kirkolle /0,2/). Vas. Sh-as. ja matkustajakoti sekä kahviloita.
(Kirkko on puusta rak. 1783. Alttaritaulun »Vapahtaja vastaanottamassa työätekeviä ja raskautettuja» on maalannut Martta Helminen. Kirkon vieressä on yhdentoista vapaussodassa kuolleen pihtiputaalaisen hautamerkki kirjoituksineen: »Uhrasivat henkensä Suomen vapaustaistelussa v. 1918. Kunnia Jumalalle, voiton antajalle»).
- 0,1 oik. Stas. 0,2 Putaanjoen komea kivisilta. Kahvila sillankorvassa. 0,7 vas. kaunis näköala Pihtiputaan kirkolle. 1,6 vas. Saanijoki. 1,7
- 34,0 Pihtipudas, Ruukintienhaara. Vas. tie Reisjärven kirkolle /48,0/ ja Haapajärvelle /64,1/, oik. tie Pyhäsalmen /51,0/ kautta Kärämäelle.

Taimoniemi—Viitasaari, 14,5 km.

Hyvää, mutta mäkistä vanhaa maantietä, Keski-Suomen luonnonihania seutuja järvimaisemineen. Ajetaan halki Viitasaaren vauraan kirkonkylän.

- 0 Taimoniemen tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. 3,7 vas. Keiteleen Muikunlahti. 4,1 oik. Keiteleeseen vesiä. 5,0 tie nousee Taimonmäelle (138 m). 6,3 oik. Savivuori, jonka näkötorista on suurenmoinen näköala yli metsien, Keiteleeseen vesien ja kirkonkylän. (7,3 oik. tie Savivuoren näkötorille). 8,0 oik. viehättävä näköala yli Keiteleeseen vesien ja vastarannalla olevalle kirkolle. 8,7 vas. St-as. ja matkailijakoti. 9,0 oik. kahvila. 9,1 oik. lottien kahvila. 9,8 Keiteleeseen Kirkkosalmen silta. Saavutaan Viitasaaren Kirkkosaareen. 9,9
- 9,9 Viitasaaren kirkko. (Oik. korkealla mäellä). (Kirkko on rak. puusta 1878 lääninarkkitehti Th. Granstedtin piirustusten mukaan ja rakennusmestari Mikko Karjalahden johdolla. Alttaritaulun »Kristus ristillä» on maalannut hovimaalari R. W. Ekman. Kirkon vieressä on vapaussodassa kaatuneiden kahdenkymmenen viitasaarelaisen kaunis muistomerkki kirjoituksineen: »Uskollisina isänmaan laeille henkenne annoitte. Rakkaan synnyinmaanne vapauden alttarille kalleimmat uhrinne kannoite» sekä »Puolusta totuutta kuolemaan asti. Jumala, Sinun hallussasi on sekä elämä että kuolema»).
- 0,1 vas. St-as., Sh-as. ja kahviloita. 0,2 vas. matkailijakoti. 0,5 Keiteleeseen Miekkasalmen silta. 0,6 Sh-as. Ajetaan yli Jurvansalon saaren. 4,2 Keiteleeseen Hännilänsalmen lossi, nopea ja hyvä lossi, salmen leveys 170 m. Molemmiin puolin juhlallisia näköaloja isolle Keiteleelle. 4,6
- 14,5 Viitasaari, Hännilänsalmen tienhaara. Oik. tie Saarijärvelle /58,4/, vas. tie Konginkankaan /31,8/ kautta Jyväskylään.

Viitasaari—Taimoniemi, 14,5 km.

Hyvää, mutta mäkiä vanhaa maantietä, Keski-Suomen luonnonihania seutuja järvimaisemineen. Ajetaan halki Viitasaaren vauraan kirkonkylän.

0 Viitasaari. Hännilänsalmen tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 0,2 Keiteleen Hännilänsalmen lossi, nopea ja hyvä lossi, salmen leveys 170 m. Molemmiin puolin juhlallisia näköaloja isolle Keiteleelle. Ajetaan yli Jurvansalon saaren. 4,0 Sh-as. 4,1 Keiteleen Miekkasalmen silta. 4,4 oik. matkailijakoti. 4,5 oik. St-as., Sh-as. ja kahviloita. 4,6

4,6 Viitasaaren kirkko. (Vas. korkealla mäellä).

(Kirkko on rak. puusta 1878 lääninarkkitehti Th. Granstedtin piirustusten mukaan ja rakennusmestari Mikko Karjalahden johdolla. Alttaritaulun »Kristus ristillä» on maalannut hovimaalari R. W. Ekman. Kirkon vieressä on vapaussodassa kaatuneiden kahdenkymmenen viitasaarelaisen kaunis muistomerkki kirjoituksineen: »Uskollisina isänmaan laeille henkenne annoitte. Rakkaan synnyinmaanne vapauden alttarille kalleimmat uhrinne kannoite» sekä »Puolusta totuutta kuolemaan asti. Jumala, Sinun hallussasi on sekä elämä että kuolema»).

0,1 Keiteleen Kirkkosalmen silta. 0,8 vas. lottien kahvila. 0,9 vas. kahvila. 1,2 oik. St-as. ja matkailijakoti. 1,9 vas. viehättävä näköala yli Keiteleen vesien ja vastarannalla olevalle kirkolle. (2,6 vas. tie Savivuoren näkötornille, josta on suurenmoinen näköala yli metsien, Keiteleen vasien ja kirkonkylän). 4,9 Taimonmäki (138 m). 5,8 vas. Keiteleen vesiä. 6,2 oik. Keiteleen Muikunlahti. 9,9

14,5 Taimoniemen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Pihtiputaan /34,0/ kautta Pyhäsalmeen, oik. tie Keiteleen kirkolle /31,8/.

Viitasaari—Konginkangas, 31,9 km.

Hyvää, mutta kapeaa ja mäkistä vanhaa maantietä, kaunista metsäseutua ja ihania näköaloja Keiteleen vesille. Asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

- 0 Viitasaari, Hännilänsalmen tienhaara. Ajetaan E suuntaan, aluksi halki suurten metsämaiden. 7,0 Ilmolahden kylän taloja. 7,4 vas. Sh-as. (12,8 vas. tie Niinilahden kylän taloihin). 13,6 vas. Keitelettä. 13,9 vas. kahvila. 14,1
- 14,1 Niinilahden kylä. Niinilahden silta, vas. Keiteleen vesiä. 3,2 Konginkankaan pitäjänraja. Ajetaan metsäisiä seutuja, missä siellä täällä on asuttuja keskuksia. 12,7 suuri harjuleikkaus. 12,8 vas. Keiteleen lahden pohja — viereisellä niemellä mainioita leiripaikkoja, muhkeita näköaloja järvenselälle. Tie seuraa aivan Keiteleen rantaa. 17,8
- 31,9 Konginkankaan kirkko. Oik. tie Laukaan /46,8/ kautta Jyväskylään, vas. tie Sumiaisten kirkon /19,0/ kautta Kärkkäälän tienhaaraan /31,7/ Laukaan Konneveden tielle. Tienhaarassa vas. St- ja Sh-as.

Konginkangas—Viitasaari, 31,9 km.

Hyvää, mutta kapeaa ja mäkistä vanhaa maantietä, kaunista metsäseutua ja ihania näköaloja Keiteleen vesille. Asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

- 0 Konginkankaan kirkko. Ajetaan P suuntaan. Tie seuraa Keiteleen rantaa. 5,0 oik. Keiteleen lahden pohja — viereisellä niemellä mainioita leiripaikkoja, muhkeita näköaloja järvenselälle. 5,1 suuri harjuleikkaus. Ajetaan metsäisiä seutuja, missä siellä täällä on asuttuja keskuksia. 14,6 Viitasaaren pitäjänraja. 17,8
- 17,8 Niinilahden kylä. Niinilahden silta, oik. Keiteleen vesiä. 0,2 oik. kahvila. 0,5 oik. Keitelettä. (1,3 oik. tie Niinilahden kylän taloihin). 6,7 oik. Sh-as. 7,1 Ilmolahden kylän taloja. Kylän jälkeen ajetaan halki suurten metsämaiden. 14,1
- 31,9 Viitasaari, Hännilänsalmen tienhaara. Oik. tie Taimoniemen /14,5/ kautta Pihtiputaalle, vas. tie Saarijärvelle /58,4/.

Laukaa—Konginkangas, 46,8 km.

Hyvää, mutta mäkiä maantietä, luonnonkauniita järvi- ja metsämaisemia. Vauraita, hyvinhoidettuja kyliä, kaksi kauppala ja useita tehtaita.

- 0 Laukaa, Nurmijärven tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. Pitkä taival halki metsämaiden. 5,6 Äänekosken pitäjänraja. 10,9 vas. Suojärvi ja sen etelärannalla Sirkkavuori, jolla näkötorni. 11,8 vas. St-as. 12,7
- 12,7 SUOLAHDEN kauppa. (Katso paikallislehteä). Jatketaan suoraan. (Oik. tie Suolahden as:lle /0,2/). 0,2 rautatien tasoylikäytävä. 0,5 oik. Oy. Suolahden Tehtaat. 1,1 oik. Oy. Riihivuoren Sahat. 4,0 tie seuraa Äänekosken kapearaiteista rautatietä (vas.), oik. Ala-Keiteleen eteläisin pohjukka. 8,5 rautatien tasoylikäytävä. 8,6 silta yli Äänekosken, jonka kautta Keiteleen vedet valuvat Kuhnamojärveen. 8,7 vas. Äänekosken tehtaat, rautatien tasoylikäytävä. 9,0
- 21,7 ÄÄNEKOSKEN kauppa. (Katso paikallislehteä). Jatketaan oik. päätietä. (Vas. tie Saarijärven kirkolle /34,1/). 1,0 oik. Äänekosken kirkko (katso paikallislehteä). 4,1
- 25,8 Mämmensalmen lossi. Vas. Kevätsaari, oik. Keiteletta, juhllaisia näköaloja yli Keiteleen metsäisille rannoille. Salmen leveys 325 m. 2,6 vas. Keiteleen vesiä. Ajetaan mäkiä tietä petäjäikkömetsien halki. 5,8 Konginkankaan pitäjänraja. 13,0 vas. Telttimäen näkötorni. 13,9 vas. Kotimäki (213 m), näköalapaikka. 14,4 oik. St-as. Mäkimaisemia ja viehättäviä näköaloja tieltä sen seurattessa Keiteleen Pyyrinlahden rantaa. 20,9 oik. Konginkankaan kirkko (puusta rak. 1866. Alttaritaulu »Kristus ristillä» on Alexandra Sältinin maalaama). 21,0
- 46,8 Konginkankaan kirkko. Oik. tie Sumiaisten kirkon /19,0/ kautta Kärkkäälän tienhaaraan /31,7/ Laukaan Konneveden tielle, vas. tie Viitasaaren /31,9/ kautta Pihtiputaalle.

Konginkangas—Laukaa, 46,8 km.

Hyvää, mutta mäkestä maantietä, luonnonkauniita järvi- ja metsämaisemia. Vauraita, hyvinhoidettuja kyliä, kaksi kauppaa ja useita tehtaita.

- 0 Konginkankaan kirkko. Ajetaan LE suuntaan. 0,1 vas. Konginkankaan kirkko.
(Kirkko on puusta rak. 1866. Alttaritaulu »Kristus ristillä» on Alexandra Ståltinin maalaama).
- 1,1 vas. Keiteleen Pyyrinlahti. 3,4 Liimattalanjoen silta. Mäkimaisemia ja viehättäviä näköaloja tieltä sen seuratessa Pyyrinlahden rantaa. 6,6 vas. St-as. 7,1 oik. Kotimäki (213 m), näköalapaikka. 8,0 oik. Telttimäen näkötorni. 15,2 Äänekosken pitäjänraja. Ajetaan mäkestä tietä petäjikkömetsien halki. 18,4 vas. Keiteleen vesiä. 20,7
- 20,7 Mämmensalmen lossi. Oik. Kevätlahti, vas. Keitelettä, juhlallisia näköaloja Keiteleen metsäisille rannoille. Salmen leveys 325 m. 3,4 vas. Äänekosken kirkko (katso paikallislehteä). 4,4
- 25,1 ÄÄNEKOSKEN kauppa. (Katso paikallislehteä). Jatketaan vas. päätietä. (Oik. tie Saarijärven kirkolle /34,1/). 0,3 oik. Äänekosken tehtaat, rautatien tasoylikäytävä. 0,4 silta yli Äänekosken, jonka kautta Keiteleen vedet valuvat Kuhnamojärveen. 0,5 rautatien tasoylikäytävä. 5,0 tie seuraa Äänekosken kapearaiteista rautatietä (oik.), vas. Ala-Keiteleen eteläisin pohjukka. 7,9 vas. Oy. Riihivuoren Sahat. 8,5 vas. Oy. Suolahden Tehtaat. 8,6 rautatien tasoylikäytävä. 8,8 rautatien tasoylikäytävä. 9,0
- 34,1 SUOLAHDEN kauppa. (Katso paikallislehteä). Jatketaan suoraan. (Vas tie Suolahden asille /0,2/). 0,9 oik. St-as. 1,8 oik. Suojärvi ja sen etelärannalla Sirkkavuori, jolla näkötorni. 7,1 Laukaan pitäjänraja. Pitkä taival halki metsämaiden 12,7
- 46,8 Laukaa, Nurmijärven tienhaara. Oik. tie Laukaan kirkon /14,0/ kautta Jyväskylään, vas. tie Konneveden kirkolle /26,0/.

Laukaa—Vihtalahti, 22,9 km.

Mäkistä, mutta leveää ja hyvää valtatieä, vaihtelevia mäki- ja järvimaisemia, kauniita metsäseutuja, viljelysmaita, vaurasta ja melkoisen tiheää asutusta.

- 0 Laukaa. Nurmijärven tienhaara. Ajetaan LE suuntaan halki komeiden metsien. Vaihtelevia mäkimaaisemia. 6,8 oik. Sh-as. 6,9 rautatien tasoylikäytävä, vas. Saravesi, Viitasaaren, Saarijärven ja Rautalammin reittien kokoomajärvi. 7,2 oik. Sh-as. 7,3
- 7,3 Kuusan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kuusan as:lle /0,7/). 0,1 Kuusankosken sillat, vas. voimalaitos, oik. Vatiajärvi, johon Kuhnajärven vedet laskevat Kapeekosken kautta. Kosken rantamat ovat luonnonihanuudestaan tunnetut. (4,5 oik. sivutie Paatelan kylään /23,0/ Äänekosken Saarijärven tielle sekä Tikkakoskelle /17,0/). 5,5 vas. St-as. 5,6 rautatien tasoylikäytävä (oik. tie Laukaan as:lle /0,2/). 6,6 oik. Vuojärvi. 7,3
- 14,6 Laukaan kirkonkylä. Jatketaan oik. (Vas. tie Laukaan kirkolle /0,6/).
- (Laukaan kirkko korkealla mäellä Saraveden rannalla on C. L. Engelin piirustusten mukaan puusta rak. 1834. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastaminen» on maalannut R. W. Ekman. Kellotapuli rak. 1823, luultavasti Charles Bassin piirustusten mukaan. Hautausmaalla on vapaussodassa kaatuneiden laukaalaisten veljeshauta).
- Tienhaarassa St-as. ja matkailijakoti. (0,7 vas. tie Laukaan kirkolle). Oik. sairaala. 1,4 vas. Saravesi, jonka rantaa tie kulkee. 4,8 vas. Laukkavirran Kuhakoski. 6,7 kuljetaan Laukkavirran ja Kuhajärven välisen kannaksen yli. (7,2 oik. tie Vihtavuoren tehtaalle /2,6/). 8,3
- 22,9 Vihtalahden tienhaara. Suoraan jatkuu tie Jyväskylään /17,7/, vas. tie Toivakalle /37,9/ ja Kangasniemelle /66,9/.

Vihtalahti—Laukaa, 22,9 km.

Mäkistä, mutta leveää ja hyvää valtatieta, vaihtelevia mäki- ja järvimaisemia, kauniita metsäseutuja, viljelysmaita, vaurasta ja melkoisen tiheää asutusta.

- 0 Vihtalahden tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. (1,1 vas. tie Vihtavuoren tehtaille /2,6/). 1,6 kuljetaan Laukkavirran ja Kuhajärven välisen kannaksen yli. 3,5 oik. Laukkavirran Kuhakoski. 5,5 oik. Saravesi, jonka rantaa tie kulkee. (7,6 oik. tie Laukaan kirkolle). Vas. sairaala. 8,3
- 8,3 Laukaan kirkonkylä. Jatketaan vas. (Oik. tie Laukaan kirkolle /0,6/). Tienhaarassa St-as. ja matkailijakoti.
- (Laukaan kirkko korkealla mäellä Saraveden rannalla on C. L. Engelin piirustusten mukaan puusta rak. 1834. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastaminen» on maalannut R. W. Ekman. Kellotapuli rak. 1823, luultavasti Charles Bassin piirustusten mukaan. Hautausmaalla on vapaussodassa kaatuneiden laukaalaisten veljeshauta).
- 0,7 vas. Vuojärvi. 1,7 rautatien tasoylikäytävä (vas. tie Laukaan as:lle /0,2/). 1,8 oik. St-as. (2,8 vas. sivutie Paatelan kylään /23,0/ Äänekosken Saarijärven tielle sekä Tikkakoskelle /17,0/). 7,2 Kuusankosken sillat, oik. voimalaitos, vas. Vatiajärvi, johon Kuhnajärven vedet laskevat Kapeekosken kautta. Kosken rantamat ovat luonnonihanuudestaan tunnetut. 7,3
- 15,6 Kuusan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kuusan as:lle /0,7/). 0,1 vas. Sh-as. 0,4 rautatien tasoylikäytävä, oik. Saravesi, Viitasaaren, Saarijärven ja Rautalammin reittien kokoomajärvi. 0,5 vas. Sh-as. Ajetaan halki komeiden metsien. Vaihtelevia mäkimaisemia. 7,3
- 22,9 Laukaa, Nurmijärven tienhaara. Oik. tie Konneveden kirkolle /26,0/, vas. tie Konginkankaan /46,8/ kautta Viitasaarelle.

Vihtalahti—Jyväskylä, 17,7 km.

Mäkistä, mutta leveää ja hyvää valtatieä, vaihtelevia mäki- ja järvimaisemia, viljelysmaita, vaurasta, melkoisen tiheää asutusta.

- 0 Vihtalahden tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 1,6 vas. Leppävesi. (4,6 oik. tie Leppäveden as:lle /0,7/). Vas. St-as. 7,3 Jyväskylän—Suolahden rautatien tasoylikäytävä. 9,5 Jyväskylän pitäjänraja. 14,2 ja 14,4 rautatien tasoylikäytävät. 16,2
- 16,2 Lohikosken tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Vaajakoskelle /7,5/ ja Leivonmäelle /55,6/). 0,1 Tourujoen silta. 0,4 vas. *Jyväskylän maalaisk. kirkko*.
(*Kirkko rak. tiilestä Elsi Borgin piirustusten mukaan 1929. Alttaritaulu »Vapahtaja nostaa veteen vajoavaa Pietaria» E. Järnefeltin maalaama.*)
Kirkon vieressä 0,5
- 16,7 Taulumäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Uuraisten /34,2/ kautta Kokkolaan). 0,1 Jyväskylän kaupungin raja. 1,0
- 17,7 JYVÄSKYLÄ. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Puistokatua ja Kauppakatua.

Jyväskylä—Vihtalahti, 17,7 km.

Mäkistä, mutta leveää ja hyvää valtatieta, vaihtelevia mäki- ja järvimaisemia, viljelysmaita, vaurasta, melkoisen tiheää asutusta.

- 0 JYVÄSKYLÄ. Ajetaan IP suuntaan Kauppatua ja Puistokatua. 0,9 Jyväskylän pitäjän raja. 1,0
- 1,0 Taulumäen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Uuraisten /34,2/ kautta Kokkolaan). 0,1 oik. *Jyväskylän maalaisk. kirkko.*
(*Kirkko rak. tiilestä Elsi Borgin piirustusten mukaan 1929. Alttaritaulu »Vapahtaja nostaa veteen vajoavaa Pietaria» E. Järnefeltin maalaama.*)
- 0,4 Tourujoen silta. 0,5
- 1,5 Lohikosken tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Vaajakoskelle /7,5/ ja Leivonmäelle /55,6/). 1,8 ja 2,0 Jyväskylän—Suolahden rautatien tasoylikäytävät. (11,6 vas. tie Leppäveden as:lle /0,7/). Oik. St-as. 14,6 oik. Leppävesi. 16,2
- 17,7 Vihtalahden tienhaara. Oik. tie Toivakalle /37,9/ ja Kangasniemelle /66,9/, vas. tie Laukaan /22,9/ kautta Konginkankaalle.

Jyväskylä—Korpilahti, 27,8 km.

Hyvää ja leveää, osin mäkiä ja mutkaista maantietä, vaihtelevia, kauniita metsä- ja järvimaisemia. Kylät vauraita, viljelykset oivallisia.

- 0 JYVÄSKYLÄ. Ajetaan LE suuntaan Kauppakatua ja Seminaarinkatua. 1,0 Jyväskylän pitäjänraja. Seuraataan Haapamäelle menevää rautatietä. 1,3 rautatien alikäytävä. 1,4 vas. Jyväsjärven lahti. 2,5 vas. Päijänteen pohjoinen lahdenpohja. (3,9 oik. tie Keljon valimolle). 4,3 oik. rotkomainen, syvä joenuoma, Joppakannoro. 6,4
- 6,4 Säynätsalon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Keski-Suomen parantolaan /4,5/ ja Säynätsalon saareen /5,6/). 1,8 Vaasan ja Hämeen läänien raja, Muuramen pitäjä alkaa. 6,5 hyvä näköala Muuramen kirkonkylän kauniille maisemille, vas. Päijänteen Haapalahti. 7,3 oik. St-as. 7,4 vas. kahvila. 7,7 vas. Muuramen huonekalutehdas. 7,9 Muuratjoen silta, oik. Muuratjärvi. 8,0
- 14,4 Muuramen kirkko. (Oik. tie kirkolle /0,4/). Oik. St- ja Sh-as.
- (Muuramen kirkko korkealla metsäisellä harjulla, rak. 1929 tiilestä arkkitehti Alvar Aallon piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Pietari ja Johannes parantavat ramman» maalannut V. Lönnberg).
- (0,6 oik. tie Muuramen kirkolle). Ajetaan halki juhlaisten metsämaiden. 8,1 Korpilahden pitäjänraja. 11,5 vas. Päijänteen Korpilahti. 13,4
- 27,8 Korpilahti, Markkulan tienhaara. Oik. tie Jämsän /30,4/ kautta Tampereelle, vas. tie Kärkisten salmen yli Luhangan kirkolle /35,7/ ja Joutsan kirkolle /50,9/.

Korpilahti—Jyväskylä, 27,8 km.

Hyvää ja leveää, osin mäkiästä ja mutkaista maantietä, vaihtelevia, kauniita metsä- ja järvimaisemia. Kylät vauraita, viljelykset oivallisia.

- 0 Korpilahti, Markkulan tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 1,9 oik. Päijänteen Korpilahti. 5,3 Muuramen pitäjänraja. Ajetaan halki juhlaisten metsämaiden. (12,8 vas. tie Muuramen kirkolle). 13,4
- 13,4 Muuramen kirkko. (Vas. tie kirkolle /0,4/). Vas. St- ja Sh-as.

(Muuramen kirkko korkealla metsäisellä harjulla, rak. 1929 tiilestä arkkitehti Alvar Aallon piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Pietari ja Johannes parantavat ramman» maalannut V. Lönnberg).

- 0,1 Muuratjoen silta, vas. Muuratjärvi. 0,3 oik. Muuramen huonekalutehdas. 0,6 oik. kahvila. 0,7 vas. St-as. 1,5 taakse hyvä näköala Muuramen kirkonkylän kauniille maisemille, oik. Päijänteen Haapalahti. 6,2 Hämeen ja Vaasan läänien raja, Jyväskylän pitäjää alkaa. 8,0
- 21,4 Säynätsalon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Keski-Suomen parantolaan /4,5/ ja Säynätsalon saareen /5,6/). 2,1 vas. rotkomainen, syvä joenuoma, Joppakannoro. (2,5 vas. tie Keljon valimolle). 3,9 oik. Päijänteen pohjoinen lahdenpohja. 5,0 oik. Jyväsjärven lahti. 5,1 rautatien alikäytävä. 5,4 Jyväskylän kaupungin raja. 6,4
- 27,8 JYVÄSKYLÄ. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Seminaarinkatua ja Kauppakatua.

Korpilahti—Jämsä, 30,4 km.

Uusittua ja hyvää, vaikka mäkistä maantietä, kauniita metsä- ja viljelysmaisia. Asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

- 0 Korpilahti, Markkulan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 1,2
- 1,2 Pohjolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Petäjäveden kirkolle /43,8/). Hyvin viljelty notkelma. 1,0 oik. kahvila. 1,1 oik. St- ja vas. Sh-as. 1,2
- 2,4 Korpilahden kirkko.
(*Kirkko* on rakennusmestari Herman Nybergin johdolla puusta rakennettu 1826. Alttaritaulun »Tulkaa minun tyköni» on maalannut Vilho Sjöström).
- Vas. kahvila. 0,1 oik. majatalo, vas. Nurmisen saha Päijänteiden rannalla. 0,8 takavas. suurenmoisen juh- lallisia näköaloja Päijänteiden Kärkistensalmelle. 5,8 komeita mäkimaisia metsäisine mäenrinteinen, viljeltyine notkelmineen. (6,1 oik. sivutie Kos- kenpään kirkolle /22,0/). 6,6 vas. Painajanjärvi. 13,3 Jämsän pitäjänraja. 15,6
- 18,0 Juokslahden kylä. Vas. Päijänteiden Juoks- lahti. Matkustajakoti ja kahvila. 0,1 oik. Juoksjärvi. 0,4 vas. Sh-as. (0,8 vas. tie Patajoensuuhun). 11,2 oik. Jämsän kirkko. 12,1 Jämsän tori. (Oik. tie Jämsänkosken /7,5/ kautta Koskenpään /26,1/ ja Petäjävedelle /44,5/). 12,2 Jämsänjoen silta 12,4
- 30,4 Jämsä, Seppolan tienristeys. Suoraan jatkuu tie Länkipohjan /36,8/ kautta Tampereelle, oik. tie Vilppulaan /45,8/ ja vas. tie Kuhmoisten /41,0/ kautta Lahteen.

(*Jämsän jokivarsi* muodostaa taajaväkisen yhdys- kunnan, jossa on n. 1000 asukasta. — *Jämsän kirkko* on rak. 1929 K. S. Kallion piirustusten mu- kaan tiilestä. Vanhan puukirkon palosta pelastu- nut kaksiosainen alttaritaulu »Kristuksen kirkas- taminen» ja »Pyhä ehtoollinen» A. B. Godenhjel- min maalaama).

Jämsä—Korpilahti, 30,4 km.

Uusittua ja hyvää, vaikka mäkistä maantietä, kauniita metsä- ja viljelysmaisia. Asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

- 0 Jämsä, Seppolan tienristeys. Ajetaan IP suuntaan. 0,2 Jämsänjoen silta. 0,3 Jämsän tori. (Vas. tie Jämsänkosken /7,5/ kautta Koskenpään /26,1/ ja Petäjävedelle /44,5/).

(Jämsän jokivarsi muodostaa taajaväkisen yhdyskunnan, jossa on n. 1000 asukasta. — Jämsän kirkko on rak. 1929 K. S. Kallion piirustusten mukaan tiilestä. Vanhan puukirkon palosta pelastunut kaksiosainen alttaritaulu »Kristuksen kirkastaminen» ja »Pyhä ehtoollinen» A. B. Godenhjelmän maalaama).

1,2 vas. Jämsän kirkko. (11,6 oik. tie Patajoensuuhun). 12,0 oik. Sh-as. 12,3 vas. Juoksjärvi. 12,4

- 12,4 Juokslahden kylä. Oik. Päijänteen Juokslahti. Matkustajakoti ja kahvila. 2,3 Korpilahden pitäjänraja. 9,0 oik. Painajanjärvi. (9,5 vas. sivutie Koskenpään kirkolle /22,0/). 9,8 komeita mäkimäisiä metsäisine mäenrinteineen, viljeltyine notkelmineen. 14,8 etuoik. suurenmoisen juhlallisia näköaloja Päijänteen Kärkistensalmelle. 15,5 vas. majatalo, oik. Nurmisen saha Päijänteen rannalla. 15,6

- 28,0 Korpilahden kirkko.

(Kirkko on rakennusmestari Herman Nybergin johdolla puusta rakennettu 1826. Alttaritaulun »Tulkaa minun tyköni» on maalannut Vilho Sjöström).

Oik. kahvila. 0,1 vas. St- ja oik. Sh-as. 0,2 vas. kahvila. 1,2

- 29,2 Pohjolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Petäjäveden kirkolle /43,8/). 1,2

- 30,4 Korpilahti, Markkulan tienhaara. Oik. tie Kärkisten salmen yli Luhangan kirkolle /35,7/ ja Joutsan kirkolle /50,9/, vas. tie Jyväskylään /27,8/.

Jämsä—Länkipohja, 36,8 km.

Hyvää, leveätä, mutta paikotellen mäkistä ja mutkaista maantietä, suuria metsiä, muutama Längelmäveden reitin järvimaisema. Asutus harvaa.

- 0 Jämsä, Seppolan tienhaara. Ajetaan L suuntaan. Heti lähdettäessä aukenevat eteen Jämsän kirkonkylän laajat viljelykset. (4,2 vas. tekeillä oleva oikotie Valkeajärven tienhaaraan). 5,1 ajetaan halki komean metsän. 14,9 Kuoreveden pitäjänraja. 19,2 oik. Sh-as. Muhkea näköala eteenpäin kaukauna siintäville metsäisille mäille. 20,5
- 20,5 Hallinpenkin tienhaara, Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kuoreveden kirkolle /12,9/ ja Runttimäelle Jämsän—Vilppulan maantielle /19,9/). 1,5 oik. Kolhinselkä, tie seuraa läheltä järveä. Kauniita näköaloja järvelle. 4,5 Längelmäen pitäjänraja. Tie kulkee jatkuvasti suurten salometsien halki. 9,0
- 29,5 Valkeajärven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. yhtyy Jämsästä tuleva uusi tie päätiehen). Tie seuraa Valkeajärven rantaa, viehättäviä näköaloja järvelle. 7,3
- 36,8 Länkipohjan tienhaara. Oik. tie Oriveden /30,2/ kautta Tampereelle, vas. tie Längelmäen kirkolle /10,7/ sekä edelleen Längelmäveden itäpuolelle. (Tienhaarassa kaunis kivipatsas vapaussodan taistelujen muistoksi kirjoituksineen: »Lapuan lumi-aura, isä ja poika Matti ja Ilmari Laurila kaatuvat voittajina Länkipohjan taistelussa 16/3 1918»).

Länkipohja—Jämsä, 36,8 km.

Hyvää, leveätä, mutta paikatellen mäkistä ja mutkaista maantietä, suuria metsiä, muutama Längelmäveden reitin järvimaisema. Asutus harvaa.

- 0 Länkipohjan tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 4,8 tie seuraa Valkeajärven rantaa, viehättäviä näköaloja järvelle. 7,3
- 7,3 Valkeajärven tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. rakenteilla oleva oikotie Jämsään). Tie kulkee suurten salometsien halki. 4,5 Kuoreveden pitäjänraja. 7,0 vas. Kolhinselkä, tie seuraa läheltä järveä. Kauniita näköaloja järvelle. 9,0
- 16,3 Hallinpenkin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kuoreveden kirkolle /12,9/ ja Runttimäelle Jämsän—Vilppulan maantielle /19,9/). 1,3 vas. Shas. 5,6 Jämsän pitäjänraja. (16,3 oik. oikotie Valkeajärven tienhaaraan). 20,5
- 36,8 Jämsä, Seppolan tienristeys. Suoraan jatkuu tie Korpilahden /30,4/ kautta Jyväskylään, vas. tie Vilppulaan /45,8/ ja oik. tie Kuhmoisten /41,0/ kautta Lahteen.

Länkipohja—Orivesi, 30,2 km.

Vanhaa ja hyvää, mutta mäkiä ja mutkaista maantietä, Keski-Suomen mäkimaaastoa, kauniita viljelyksiä ja järvimaisemia. Asutus harvahkoa, mutta talot vauraita ja hyvin hoidettuja.

- 0 Länkipohjan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. 0,2 vas. Sh-as. 0,3 oik. Sh-as. 0,7 vas. kaunis Säkkiänselkä, jonka rantaa tie kiertää. 7,1 vas. Lopenselän lahdelta Harolahti. 8,1 Talviaisten joki. 8,4
- 8,4 Talviaisten kylä. Oik. St-as. 1,4 vas. viehättäviä näköaloja Lopenselälle kauniine rantoineen. 3,3 vas. Eräslahti. 5,1 kauniita viljelysmaisia tien molemmin puolin. 7,2 oik. Eräsjärvi. 8,9 Oriveden pitäjänraja. 11,9 laajoja kauniita viljelysmaita mäkien rinteillä. 13,7 Leppähampaanjoen silta, ajetaan joen rantaa. 14,7
- 23,1 Kokkolantienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Juupajoen kirkolle /10,6/). 3,0 vas. Sänkijärvi. Ajetaan edelleen halki kauniiden viljeltyjen rinnemaiden. 4,6 Nihuanjoen silta, oik. Nihujärvi, vas. Saunalampi ja sen takana Laavusjärvi. 5,6 vas. Oriveden selkää. 5,8 rautatien tasoylikäytävä. (Oik. tie Oripohjan as:lle /0,2/). 6,6 vas. Oriveden kansanopisto. 7,1
- 30,2 Orivesi. Suoraan jatkuu tie Kangasalan /34,9/ kautta Tampereelle, oik. tie Ruoveden /48,5/ kautta Vaasaan. Tienhaarassa St-as. ja ruokala.

Orivesi—Länkipohja, 30,2 km.

Vanhaa ja hyvää, mutta mäkistä ja mutkaista maantietä, Keski-Suomen mäkimaastoa, kauniita viljelyksiä ja järvimaisemia. Asutus harvahkoa, mutta talot vauraita ja hyvin hoidettuja.

- 0 Orivesi. Ajetaan I suuntaan. 0,5 oik. Oriveden kansanopisto. (1,3 vas. tie Oripohjan as:lle /0,2/). Rautatien tasoylikäytävä. 2,5 Nihuanjoen silta, vas. Nihuaajärvi, oik. Saunalampi ja sen takana Laavusjärvi. Ajetaan halki kauniiden viljeltyjen rinnemaiden. 4,1 oik. Sänkijärvi. 7,1
- 7,1 Kokkolan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Juupajoen kirkolle /10,6/). 1,0 Leppähampaanjoen silta. 2,8 laajoja kauniita viljelysmaita mäkien rinneillä. 5,8 Längelmäen pitäjänraja. 7,5 vas. Eräsjärvi. 9,6 kauniita viljelysmaisemia tien molemmin puolin. 11,4 oik. Eräslahti. 13,3 oik. viehättäviä näköaloja Lopenselälle kauniine rantoineen. 14,7
- 21,8 Talviaisten kylä. Vas. St-as. 0,3 Talviaistenjoki. 1,3 oik. Lopenselän lahdella Harolahti. 7,7 oik. kaunis Säkkiänselkä. 8,1 vas. Sh-as. 8,2 oik. Sh-as. 8,4
- 30,2 Länkipohjan tienhaara. Oik. tie Längelmäen kirkolle /10,7/ sekä edelleen Längelmäveden itäpuolelle, vas. tie Jämsän /36,8/ kautta Jyväskylään.

(Tienhaarassa kaunis kivipatsas vapaussodan taistelujen muistoksi kirjoituksineen: »Lapuan lumi-aura, isä ja poika Matti ja Ilmari Laurila kaatuvat voittajina Länkipohjan taistelussa 16/3 1918»).

Orivesi—Kangasala, 35,0 km.

Hyvää ja leveää, mutta paikatellen mäkistä ja mutkittelevaa maantietä, luonnonihania näköaloja Längelmävedelle ja Vesijärvelle. Asutus verrattain tiheää, viljelykset hyvinhoidettuja.

- 0 Orivesi. Ajetaan E suuntaan. 0,1 oik. Sh- ja St-as.
0,5 oik. Sh-as. 0,7 vas. *Oriveden kirkko*.
(Kirkko, neljäs järjestyksessä, rak. puusta 1781, alttaritaulu »Kristus ilmestyy Maria Magdalenalle» Alexandra Sältinin maalaama. — Oriveden seu-
duilla käytiin 1918 ankaria taisteluja).
1,0 vas. Oriveden Kirkkolahti. Kauniita viljelysmai-
semia. 1,8
- 1,8 Kiiikanmäen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas.
tie Länkipohjaan /42,7/ ja Kuhmoisiin /53,2/). 0,4
oik. Suomen ainoa leprasairaala. 1,4 edessä juhlalli-
nen näköala Längelmäveden Pappilanselälle. (2,0 vas.
tie Oriveden as:lle /0,7/). 3,7 rautatien tasoylikäy-
tävä. 4,0 vas. Säynäjoen kartano (1700-luvulta).
(4,3 oik. sivutie Viitapohjan seisakkeen /0,2/ kautta
Näsijärven Paarlahdelle /17,0/). 8,4
- 10,2 Naappilan kylä. (Oik. tie Siitaman pys:lle
/6,5/ ja vas. Suomaseman kylään /8,0/). Vas. Sh-as.
1,9 oik. vilahtaa kaukaa näkyviin Vesijärvi. 3,2 Kan-
gasalan pitäjänraja. 4,6 oik. Vesijärven selkää. 6,4
viljelysmaisemia edessä, vas. Längelmävesi, oik. Vesi-
järvi. 7,7 Ponsan kylän taloja, vas. Ponsanselkä. 8,5
Neulaniemen kylän taloja. 9,8 oik. St-as., Tohkalan
kylän taloja. 15,8 oik. kaunis viljelysmaisema, vas.
Längelmäveden vesiä. 19,5 oik. kaukana näkyy Keski-
Hämeen keuhkotautiparantola Nikonlinna. 20,6 oik.
Kangasalan kirkko Vesijärven takana. 22,3 suuren-
moinen näköala Vesijärven selälle. 23,0 oik. tien si-
vussa omituinen, tasapäiseksi kasvanut kuusi. 23,5
vas. *Vääksyn kartano* (1500-luvulta, kuulunut m.m.
Kustaa Vaasalle ja Juhana Herttualle). 24,2 Sarsa-
joen silta. 24,8
- 35,0 Kangasala, Huutijärven tienhaara. Oik. tie Tam-
pereelle /21,2/, vas. tie Pälkäneen /26,7/ kautta Hä-
meenlinnaan. Tienhaarassa Sh-as.

Kangasala—Orivesi, 35,0 km.

Hyvää ja leveää, mutta paikatellen mäkistä ja mutkittelevaa maantietä, luonnonihania näköaloja Vesijärvelle ja Längelmävedelle. Asutus verrattain tiheää, viljelykset hyvinhoidettuja.

- 0 K a n g a s a l a, Huutijärven tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 0,6 Sarsajoen silta. 1,3 oik. *Vääksyn kartano* (1500-luvulta, kuulunut m.m. Kustaa Vaasalle ja Juhana Herttualle). 1,8 vas. tien sivussa omituinen tasapäiseksi kasvanut kuusi. 2,5 vas. suurenmoinen näköala Vesijärven selälle. 4,2 vas. Kangasalan kirkko Vesijärven takana. 5,3 vas. kaukana näkyy Keski-Hämeen keuhkotautiparantola Nikonlinna. 9,0 vas. kaunis viljelysmaisema, oik. Längelmäveden vesiä. 15,0 vas. St-as., Tohkalan kylän taloja. 16,3 Neulaniemen kylän taloja. 17,1 Ponsan kylän taloja, oik. Ponsanselkä. 18,4 oik. Längelmävesi, vas. Vesijärvi. 20,2 vas. Vesijärven selkää. 21,6 Oriveden pitäjänraja. 22,9 vas. vilahtaa kaukaa Vesijärvi. 24,8
- 24,8 N a a p p i l a n kylä. (Vas. tie Siitaman pys:lle /6,5/ ja oik. Suomaseman kylään /8,0/). Oik. Sh-as. (4,1 vas. sivutie Viitapohjan seisakkeen /0,2/ kautta Näsijärven Paarlahdelle /17,0/). 4,4 oik. Säynäjoen kartano (1700-luvulta). 4,7 rautatien tasoylikäytävä. (6,4 oik. tie Oriveden as:lle /0,7/). 7,0 taakse juhlaallinen näköala Längelmäveden Pappilanselälle. 8,0 vas. Suomen ainoa leprasairaala. 8,4
- 33,2 K i i k a n m ä e n tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Länkipohjaan /42,7/ ja Kuhmoisiin /53,2/). 0,8 oik. Oriveden Kirkkolahti. Kauniita viljelysmaisemia. 1,1 oik. Oriveden kirkko.
(*Oriveden kirkko* on rak. puusta 1781. Alttaritaulun »Kristus ilmestyy Maria Magdalenalle» on maalannut Alexandra Sältin. — Oriveden seuduilla käytiin 1918 ankaria taisteluja).
- 1,3 vas. Sh-as. 1,7 vas. Sh- ja St-as. 1,8
- 35,0 O r i v e s i. Oik. tie Länkipohjan /30,2/ kautta Jyväskylään, vas. tie Ruoveden /48,5/ kautta Vaasaan.

Kangasala—Pälkäne, 26,7 km.

Hyvää valtatieä, joka kulkee Suomen kauneimpia harjuja pitkin ja Mallasveden, Roineen ja Längelmäveden rantamia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Kangasala, Huutijärven tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 1,9 oik. Sääkkölän järvi. (Oik. sivutie Liuksialaan /5,0/). 3,8 vas. Keisariharju. (Saanut nimensä Aleksanteri I:n käynnistä siellä 1819). 4,2 Kaivannon kanava, oik. Roine.

(Vielä v. 1600 laski Längelmävesi Roineeseen Huutijärven kohdalla Sarsanjokea, mutta raivasi 1604 itselleen uuden väylän Iharin kautta. 1830 ryhdyttiin Längelmävetä laskemaan Kaivannon kautta, mutta ennen kanavan valmistumista vesi mursi itselleen nykyisen uomansa).

- (4,6 oik. tie Vehnoniemen harjulle /1,3/, matkailumaja, näkötorni ja Sh-as. — Kerrotaan, että Z. Topelius olisi juuri Vehnoniemen näköaloista saanut aiheen lauluun »Mä oksalla ylimmällä»). 5,2 vas. Längelmävesi. 5,7 oik. portaat Vehnoniemen harjulle. . . 5,9
- 5,9 Tylkän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Iharin /5,6/ kautta Kuhmalahteen /32,4/). (0,6 oik. tie Vehnoniemen harjulle /0,8/). 2,6 oik. Roineen vesiä. 4,5 Pälkäneen pitäjänraja. (8,5 vas. tie Syrjäharjun näkötornille). 10,2 oik. kaunis näköala Mallasvedelle. (Vas. tie näkötornilta yhtyy päätiehen). Lottien kahvila. 10,4
- 16,3 Pälkäneen kirkko. Jatketaan oik. (Vas. tie Iharin /9,0/ kautta Kuhmalahden kirkolle /35,8/. Tien varressa /1,1/ Pälkäneen vanhan kirkon komeat rauniot. Kirkko rak. P. Mikaelin muistoksi harmaasta kivistä ennen v:ta 1450). Vas. kahvila.
- Pälkäneen kirkko* on Engelin piirustusten mukaan rak. tiivistä 1839. Alttaritaulu »Jeesus Getsemanessa» prof. Linnellin maalaama).
- 0,3 oik. Sh-as. 0,4 oik. St-as., vas. matkailijakoti. 0,6 oik. Sh-as. 0,7 Kostian virran silta. 0,8
- 17,1 Kostian tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Luopioisten kirkolle /25,8/). 1,0 oik. Pälkäneen hautausmaa ja sankaripatsas. 4,4 oik. Mallasvesi. 6,8 oik. Ruokolan kartano (1600-luvulta). 8,8 oik. Pinteleen järvi. 9,6
- 26,7 Pälkäne, Kyllön tienhaara. Oik. tie Hatulan /26,4/ kautta Hämeenlinnaan, vas. tie Hauhon kirkon /17,0/ kautta Lahteen.

Pälkäne—Kangasala, 26,7 km.

Hyvää valtatietä, joka kulkee Suomen kauneimpia harjuja pitkin ja Mallasveden, Roineen ja Längelmäveden rantamia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Pälkäne, Kyllön tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,8 vas. Pinteleen järvi. 2,8 vas. Ruokolan kartano (1600-luvulta). 5,2 vas. Mallasvesi. 8,6 vas. Pälkäneen hautausmaa ja sankaripatsas. 9,6
- 9,6 Kostian tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Luopioisten kirkolle /25,8/). 0,1 Kostian virran silta. 0,2 vas. Sh-as. 0,4 vas. St-as., oik. matkailijakoti. 0,5 vas. Sh-as. 0,8
- 10,4 Pälkäneen kirkko. Jatketaan vas. (Oik. tie Iharin /9,0/ kautta Kuhmalahden kirkolle /35,8/. Tien varressa /1,1/ Pälkäneen vanhan kirkon komeat rauniot. Kirkko rak. P. Mikaelin muistoksi harmaasta kivistä ennen vuotta 1450). Oik. kahvila.

Pälkäneen kirkko on Engelin piirustusten mukaan rak. tiilistä 1839. Alttaritaulu »Jeesus Getsemanessa» prof. Linnellin maalaama).

- 0,2 vas. kaunis näköala Mallasvedelle. (Oik. tie Syrjäharjun näkötornille). Lottien kahvila. (1,9 oik. tie näkötornilta yhtyy päätiehen). 5,9 Kangasalan pitäjänraja. 7,8 vas. Roineen vesiä. (9,8 vas. tie Vehoniemen harjulle /0,8/, missä matkailumaja, näkötorni ja Sh-as. — Kerrotaan, että Z. Topelius olisi juuri Vehoniemen näköaloista saanut aiheen lauluun »Mä oksalla ylimmällä...»). 10,4
- 20,8 Tylkän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Iharin /5,6/ kautta Kuhmalahteen /32,4/). 0,2 vas. portaat Vehoniemen harjulle. 0,7 oik. Längelmävesi. (1,3 vas. tie Vehoniemen harjulle /1,3/). 1,7 Kaivannon kanava, vas. Roine.

(Vielä v. 1600 laski Längelmävesi Roineeseen Huutijärven kohdalla Sarsanjokea, mutta raivasi 1604 itselleen uuden väylän Iharin kautta. 1830 ryhdyttiin Längelmäveltä laskemaan Kaivannon kautta, mutta ennen kanavan valmistumista vesi mursi itselleen nykyisen uomansa).

- 2,1 oik. Keisariharju. (Saanut nimensä Aleksanteri I:n käynnistä siellä 1819). 4,0 vas. Sääkkölän järvi. Vas. sivutie Liuksialaan /5,0/). 5,9
- 26,7 Kangasala, Huutijärven tienhaara. Oik. tie Oriveden /35,0/ kautta Jyväskylään ja Vaasaan, vas. tie Kangasalan kirkon /2,7/ kautta Tampereelle. Tienhaarassa Sh-as.

Hämeenlinna—Hattula, 10,5 km.

Hyvää valtatieä, joka kulkee vanhan kulttuuriseudun halki, ohi useiden historiallisten nähtävyyksien. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 HÄMEENLINNA, kauppatori. Ajetaan Raatihuoneenkatua L suuntaan, käännetään oik. Tampereentielle. 0,7 oik. Hämeenlinna. 1,0 oik. KTR 1:n kasarmit. 1,4 vas. valtion omistama Ojoisten kartano. 1,6 oik. kaunis kaupunginpuisto. 2,4 oik. Vanajaveden rautatie-silta. 2,6 oik. Vanajaveden takana Aulangon matkailuhotelli ja puisto. 3,7 rautatien tasoylikäytävä (verovaisuus paikallaan). 4,4 oik. järven vastarannalla Aulangon uimalaitos. 4,7 oik. Kirstulan kartano (omistaa Hämeenlinnan kaupunki). 6,0 oik. kaunis näköala Hattulan järvelle. (6,4 vas. sivutie Niemenkylään). 6,7 takana oik. Aulangon näkötorni. 7,5 oik. Her-niäisten kartano (hyvät viljelykset, suuri omenapuu-tarha). 7,8 vas. kunnan jyvämäkasiini. 7,9
- 7,9 Hattulan vanha kirkko.
(Kirkko on maamme huomattavimpia keskiaikaisia muistomerkkejä. Se on tiilestä rak. todennäköisesti jo 1200-luvulla, mainitaan ensi kerran 1324. Aikoi-naan kuuluisa pyhiinvaelluspaikka, jonne ulkomaalaisetkin sovinnonetsijät suuntasivat matkansa. Kirkossa runsaasti katto- ja seinämaalauksia 1510-luvulta. Kirkon avainta säilytetään kirkon jälkeen ensimmäisessä talossa oik.).
(0,1 vas. sivutie Parolan as:lle). 1,2 oik. Alhaisten kartano (omist. kauppaneuvos Skogster). 1,3
- 9,2 Mierolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Parolan as:n /2,2/ kautta Nihattulan tienhaaraan /5,7/ Hämeenlinnan Toijalan tielle). Tienhaarassa vas. Sh-as. ja kahvila. 0,1 Mierolan virran silta. 0,6 vas. Hattulan uusi kirkko (rak. E. Lohrmanin piirustusten mukaan 1857. Kirkossa on kolme alttaritaulua, »Kristus Getsemanessa», »Kristus ristillä» ja »Ylösnouseminen kuolleista», jotka R. V. Ekman on maalannut). 1,3
- 10,5 Hattula, Rahkoilan tienristeys. Suoraan jatkuu tie Pälkäneen /26,4/ kautta Tampereelle, oik. tie Aulangon kautta Hämeenlinnaan /12,2/, vas. tie Tyrvännön kirkolle /12,2/.

Hattula—Hämeenlinna, 10,5 km.

Hyvää valtatieä, joka kulkee vanhan kulttuuriseudun halki, ohi useiden historiallisten nähtävyyksien. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Hattula, Rahkoilan tienristeys. Ajetaan E suuntaan. 0,7 oik. *Hattulan uusi kirkko* (rak. E. Lohrmanin piirustusten mukaan 1857. Kirkossa on kolme alttaritaulua, »Kristus Getsemanessa», »Kristus ristillä» ja »Ylösouseminen kuolleista», jotka R. V. Ekman on maalannut). 1,2 Mierolan virran silta. 1,3
- 1,3 Mierolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Parolan as:n /2,2/ kautta Nihattulan tienhaaraan /5,7/ Hämeenlinnan Toijalan tielle). Tienhaarassa oik. Sh-as. ja kahvila. 0,1 vas. Alhaisten kartano (omist. kauppaneuvos Skogster). (1,2 oik. sivutie Parolan as:lle). 1,3
- 2,6 Hattulan vanha kirkko.
(Kirkko on maamme huomattavimpia keskiaikaisia muistomerkkejä. Se on tiilestä rak. todennäköisesti jo 1200-luvulla, mainitaan ensi kerran 1324. Aikoinaan kuuluisa pyhiinvaelluspaikka, jonne ulkomalaisetkin sovinnonetsijät suuntasivat matkansa. Kirkossa runsaasti katto- ja seinämaalauksia 1510-luvulta. Kirkon avainta säilytetään lähinnä ennen kirkkoa olevassa talossa vas.).
- 0,1 oik. kunnan jyvämakasiini. 0,4 vas. Herniäisten kartano (hyvät viljelykset, suuri omenapuutarha). 1,2 edessä vas. näkyy Aulangon näkötorni. (1,5 oik. sivutie Niemenkylään). 1,9 vas. kaunis näköala Hattulan järvelle. 3,2 vas. Kirstulan kartano (omistaa Hämeenlinnan kaupunki). 3,5 vas. järven vastarannalla Aulangon uimalaitos. 4,2 rautatien tasoylikäytävä (varovaisuus paikallaan). 5,3 vas. Vanajaveden takana Aulangon matkailuhotelli ja puisto. 5,5 vas. Vanajaveden rautatiesilta. 6,3 vas. Hämeenlinnan kaunis kaupunginpuisto. 6,5 oik. valtion omistama Ojoisten kartano. 6,9 vas. KTR 1:n kasarmit. 7,2 vas. Hämeenlinna. 7,9
- 10,5 HÄMEENLINNA, kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Tampereentietä ja Raatihuoneenkatua.

Hattula—Pälkäne, 26,4 km.

Hyvää valtatieä, kauniita viljelys- ja järvimaisemia. Asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

- 0 Hattula, Rahkoilan tienristeys. Ajetaan P suuntaan. 4,7 Jokivarren kylä. (10,8 vas. sivutie Lusin kylään). 13,8
- 13,8 Monittulan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Sääksmäen kirkolle /25,8/ ja Valkeakoskelle /34,7/). (1,6 oik. tie Alvettulan kylään Pälkäneen—Hauhon tielle /6,4/). (4,0 oik. kylätie Alvettulaan). 4,3 vas. Jokijärvi. 4,6 oik. Ilmoilan selkä. 9,1 Pälkäneen pitäjänraja. 11,8
- 25,6 Laitikkalan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Sääksmäen /23,5/ kautta Valkeakoskelle /32,4/). Vas. Pinteleen järvi. 0,1 oik. St-as. ja kahvila. 0,5 Kyllön joen silta. 0,8
- 26,4 Pälkäne, Kyllön tienhaara. Oik. tie Hauhon kirkon /17,0/ kautta Lahteen, vas. tie Pälkäneen kirkon /10,4/ kautta Tampereelle ja Jyväskylään.

Pälkäne—Hattula, 26,4 km.

Hyvää valtatieä, kauniita viljelys- ja järvimaisemia. Asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

0	Pälkäne, Kyllön tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 0,3 Kyllönjoen silta. 0,7 vas. St-as. ja kahvila	0,8
0,8	Laitikkalan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Sääksmäen /23,5/ kautta Valkeakoskelle /32,4/). 2,7 Hauhon pitäjänraja. Vas. Ilmoilan selkä. 7,5 oik. Jokijärvi. (7,8 vas. kylätie Alvettulaan). (10,2 vas. tie Alvettulan kylään Pälkäneen—Hauhon tielle /6,4/).	11,8
12,6	Moinittulan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Sääksmäen kirkolle /25,8/ ja Valkeakoskelle /34,7/). (3,0 oik. sivutie Lusin kylään). 9,1 Jokivarren kylä.	13,8
26,4	Hattula, Rahkoilan tienristeys. Suoraan jatkuu tie Hämeenlinnaan /10,5/, vas. tie Aulangon kautta Hämeenlinnaan /12,2/, oik. tie Tyrvännön kirkolle /12,2/.	

Hämeenlinna—Turenki, 15,0 km.

Osittain uusittua, vanhaa hyvää valtatietä, joka kulkee kүүлun Hattelmalan harjun yli, vauraiden viljelmien ja metsämaaston halki.

- 0 HÄMEENLINNA, kauppatori. Ajetaan L suuntaan Raatihuoneenkatua ja Turuntietä. 1,5
- 1,5 Punaportin tienhaara. Käännyttään vas. (Suoraan jatkuu tie Ahveniston harjuille /1,0/ ja parantolaan sekä oik. Parolankankaan /5,8/ kautta Toijalaan ja Tampereelle). 0,1 oik. sotilaskasarmeja. 0,5 vas. Aartelan suuret kasvihuoneet. 0,8 vas. auto-
korjaamo. 0,9
- 2,4 Luolajan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Rengon kirkon /13,4/ kautta Forssaan, Turkuun ja Helsinkiin). (0,8 oik. tie Hattelmalan kylään /1,0/). 1,1 Hattelmalan harjun korkein kohta. (Vas. parveke, jolta erinomainen näköala Hämeenlinnan kaupunkiin ympäristöineen (katso paikallislehteä). Oik. Hattelmalan järvi. (2,1 vas. tie Kankaantaan esikaupungin kautta Hämeenlinnaan). (2,6 vas. tie Perttulan tylsämielisten lasten kasvatuslaitokseen /0,5/. — Joutui valtiolle 1909, tilaa 100 oppilaalle).
Edelleen 7,9
- 10,3 Rastilan tienhaaraan. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Janakkalan kirkolle /5,7/).
(*Janakkalan kirkko* on rakennettu harmaasta kivistä 1500-luvun alkupuolella. Alttaritaulu »Kristuksen ristiinnaulitseminen» on Berndt Godenhjelmmin maalaama. Kirkon länsipuolella Kustaa III:n aikana rakennettu kellotapuli, jossa säilytetään kirkosta poistettuja puuveistoksia ja muita muinaismuistoja. Saarnatuoli on tehty 1668, koristettu useilla puuveistoksilla. Kirkon itäpäädyssä kolme Tott-suvun vaakunaa. — Käynti kirkolla ja paluu Nuolialan tienhaaraan päätielle lisää matkaa 4,4 km.)
- Päätiellä 4,7
- 15,0 Turenki, Nuolialan tienhaara. Oik. tie Janakkalan kirkon /3,4/ kautta Rengon kirkolle /25,5/ ja Lopen kirkolle /32,2/, vas. tie Hausjärven kirkon /27,5/ kautta Helsinkiin.

Turenki—Hämeenlinna, 15,0 km.

Osittain uusittua, vanhaa hyvää valtatieta, joka kulkee metsämaaston ja vauraiden viljelmien halki sekä kuulun Hattelmalan harjun yli.

- 0 Turenki, Nuolialan tienhaara. Ajetaan L suuntaan. (Vas. tie Janakkalan kirkolle /3,4/).

(*Janakkalan kirkko* on rakennettu harmaasta kivistä 1500-luvun alkupuolella. Alttaritaulu »Kristuksen ristiinnaulitseminen» on Berndt Godenhjelmmin maalaama. Kirkon länsipuolella Kustaa III:n aikana rakennettu kellotapuli, jossa säilytetään kirkosta poistettuja puuveistoksia ja muita muinaismuistoja. Saarnatuoli on tehty 1668, koristettu useilla puuveistoksilla. Kirkon itäpäädyssä kolme Tott-suvun vaakunaa. — Käynti kirkolla ja paluu Rastilan tienhaaraan päätielle lisää matkaa 4,4 km.)

Päätieta 4,7

- 4,7 Rastilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Janakkalan kirkolle /5,7/). (4,2 oik. tie Perttulan tylsämielisten lasten kasvatuslaitokseen /0,5/. — Joutui valtiolle 1909, tilaa 100 oppilaalle). 5,8 oik. tie Kankaantaan esikaupungin kautta Hämeenlinnaan). 6,8 Hattelmalan harjun korkein kohta. (Oik. parveke, jolta erinomainen näköala Hämeenlinnan kaupunkiin ympäristöineen (katso paikallislehteä). Vas. Hattelmalan järvi. (7,1 vas. tie Hattelmalan kylään /1,0/). Edelleen 7,9
- 12,6 Luolajan tienhaaraan. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Rengon kirkon /13,4/ kautta Forssaan, Turkuun ja Helsinkiin). 0,1 oik. autokorjaamo. 0,4 oik. Aartelan suuret kasvihuoneet. 0,7 vas. sotilaskasarmeja. 0,9
- 13,5 Punaportin tienhaara. Käännyttään oik. (Suoraan jatkuu tie Parolan kankaan /5,8/ kautta Toijalaan ja Tampereelle sekä vas. tie Ahveniston harjuille /1,0/ ja Parantolaan /1,5/). 1,5
- 15,0 HÄMEENLINNA, kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Turuntietä ja Raatihuoneenkatua.

Turenki—Hausjärvi, 27,6 km.

Osittain uusittua, hyvää ja leveää valtatieta, etupäässä kangasmaita, muutama tiheästi asuttu kylä.

0	Turenki, Nuolialan tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 0,4 silta leveän, kaunisrantaisen Hiidenjoen yli, Turengin kylä alkaa. 0,8 vas. pieni sievä lampi. 1,1 oik. autokorjaamo ja	1,3
1,3	Turengin as. (oik.), aseman tasoylikäytävä, vas. Sh-as. (Oik. tie Vanaantaan kartanon /7,0/ kautta — kartano todennäköisesti keskiajalta, sen läheisyydessä polttohautalöytöjä pakanuuden ajalta — Leppäkosken as:lle /10,0/). 0,1 oik. St-as. (0,7 vas. tie Harvialan as:lle /6,5/).	0,8
2,1	Turengin tienhaara. Käännyttään oik. (Vas. tie Lammin kirkolle /30,6/ ja Lahteen). (3,4 vas. kylätie Mallinkaisten kylään /11,5/, missä se yhtyy sekä Turkhaudan tienhaaraan että Hausjärven kirkolle meneviin kyläteihin. (5,9 oik. sivutie Leppäkosken as:lle /4,0/ ja radan vartta Turengin as:lle /6,5/). Kangasmaata edelleen	11,1
13,2	Leppäkosken tienhaaraan. Ajetaan suoraan. (Oik. tie Leppäkosken as:lle /4,8/). 3,4 silta Puuljoen yli. 5,0 oik. Turkhautajärvi ja	5,4
18,6	Turkhaudan tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Ryttylän as:n /3,0/ kautta Tervakosken tehtaille /11,5/ ja Janakkalan kirkolle /24,0/ ja vas. tie Mallinkaisten kylään /9,0/). Vas. Sh-as., oik. St-as. Sitten	3,4
22,0	Karan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Riihimäen kauppalaan /9,4/). (0,7 oik. sivutie Karhin kylän /3,4/ kautta Hikiän as:lle /6,5/). (1,7 vas. tie Puujaan kylään /6,5/).	5,6
27,6	Hausjärven kirkko. Oik. tie Hyvinkään /19,8/ kautta Helsinkiin, vas. tie Oitin as:n /6,6/ kautta Mäntsälän kirkolle /34,2/ ja Kärkölän kirkolle /27,9/ sekä Lammin kirkolle /42,9/.	

(Kirkko rakennettu puusta 1789. Alttaritaulu »Jeesuksen ylösnouseminen» hovimaalari R. V. Ekmanin maalaama, lahjoitettu kirkolle 1865. Kirkossa on sitäpaitsi kaksi vanhaa taulua, tuntemattoman taiteilijan maalaama »Vapahtaja ristillä» ja H. R. Grönlundin maalaama »Kristuksen taivaaseen astuminen»).

Hausjärvi—Turenki, 27,6 km.

Osittain uusittua, hyvää ja leveää valtatietä, etupäässä kangasmaita, muutama tiheästi asuttu kylä.

0	Hausjärven kirkko. Ajetaan LP suuntaan. (3,9 oik. tie Puujaan kylään /6,5/). (4,9 vas. tie Karhin kylän /3,4/ kautta Hikiän as:lle /6,5/).	5,6
5,6	Karan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Riihimäen kauppalaan /9,4/).	3,4
9,0	Turkhaudan tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Mallinkaisten kylään /9,0/, missä se yhtyy lähellä Turenkia päätielle tulevaan kylätiehen, vas. tie Ryttylän as:n /3,0/ kautta Tervakosken tehtaille /11,5/ ja Janakkalan kirkolle /24,0/). Tienhaarassa oik. Sh-as. ja vas. St-as. 0,4 vas. Turkhauta-järvi. 2,0 silta Puuljoen yli. Edelleen	5,4
14,4	Leppäkosken tienhaaraan. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Leppäkosken as:n /4,8/ ja Vanaantaan kartanon /7,0/ kautta — kartano todennäköisesti keskiajalta, sen läheisyydessä polttohautalöytöjä pakanuuden ajalta — Turenkin as:lle /14,8/). (5,2 vas. tie Leppäkosken as:lle /4,0/ ja radan vartta Turenkin as:lle /6,5/). (7,7 oik. Mallinkaisten kylätie yhtyy päätiehen).	11,1
25,5	Turenkin tienhaara. Käännyttään vas. (Oik. tie Lammin kirkolle /30,6/ ja Lahteen). (0,1 oik. tie Harvialan as:lle /6,5/). 0,7 vas. St-as. ja	0,8
26,3	Turenkin as. (vas.) Oik. Sh-as. (Vas. tie Leppäkosken as:lle /10,0/). Aseman tasoylikäytävä. (Vas. tie asemalle /0,2/). 0,2 vas. autokorjaamo. 0,5 oik. pieni sievä lampi. 0,9 silta leveän, kaunisrantaisten Hiidenojan yli ja	1,3
27,6	Turenki, Nuolialan tienhaara. Oik. tie Hämeenlinnaan /15,0/, vas. tie Janakkalan kirkon /3,4/ (katso lehteä 73) kautta Rengon kirkolle /25,5/ ja Lopen kirkolle /32,2/.	

Hausjärvi—Hyvinkää, 19,9 km.

Melkein kauttaaltaan uusittua, leveää ja hyvää valtatieta, etupäässä kangasmaita, muutamia kyliä.

0	Hausjärven kk. Ajetaan LE suuntaan kirkon ohi. 0,5 vas. pitäjän uusi hautausmaa. (2,2 oik. tie Karhin kylän /2,0/ kautta Riihimäen kauppalaan /10,5/).	3,2
3,2	Hikiän as. (oik.), aseman tasoylikäytävä. 0,1 vas. kahvila. Edelleen kauniin koivukujan läpi	1,3
4,5	Hikiän tienhaaraan. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Riihimäen kauppalaan /12,1/). Kaunista kangasta edelleen	1,9
6,4	Seppälän tienhaaraan. Ajetaan oik. (Vas. tie Jokelan aseman /24,5/ kautta Nukarin tienhaaraan /28,9/). (3,9 oik. tie Erkylän kartanoon ja kylään /2,0/). (6,9 oik. tie Monnin pysäkillä /3,2/). (10,9 vas. tie Ridasjärven kylään /5,5/).	13,5
19,9	HYVINKÄÄN kauppala, aseman tienhaara. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Hämeenkatua.	

Hyvinkää—Hausjärvi, 19,9 km.

Melkein kauttaaltaan uusittua, leveää ja hyvää valtatieta, etupäässä kangasmaita, muutamia kyliä.

- 0 HYVINKÄÄN kauppala, aseman tienhaara. Ajetaan IP suuntaan Hämeenkatua. (2,6 oik. tie Ridajärven kylään /5,5/). (6,6 vas. tie Monnin pysäkillä /3,2/). (9,6 vas. tie Erkylän kartanoon ja kylään /2,0/). Hyvää kangastietä edelleen 13,5
- 13,5 Seppälän tienhaaraan. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Jokelan aseman /24,5/ kautta Nukarin tienhaaraan /28,9/). Edelleen kaunista kangasta 1,9
- 15,4 Hikiän tienhaaraan. Ajetaan suoraan. (Vas. tie Riihimäen kauppalaan /12,1/). Kauniin koivukujan läpi edelleen. 1,2 oik. kahvila ja 1,3
- 16,7 Hikiän as. (vas.), aseman tasoylikäytävä. 0,1 oik. Sh-as., vas. kahvila. (1,0 vas. tie Karhin kylän /2,0/ kautta Riihimäen kauppalaan /10,5/). 2,7 oik. Hausjärven uusi hautausmaa. 3,2
- 19,9 Hausjärven kirkko. Oik. tie Oitin as:n /6,6/ kautta Mäntsälän kirkolle /34,2/ ja Kärkölän kirkolle /27,9/ sekä Lammin kirkolle /42,9/, vas. tie Turengin /27,6/ kautta Hämeenlinnaan.

(Kirkko rakennettu puusta 1789. Alttaritaulu »Jeesuksen ylösnouseminen» hovimaalari R. V. Ekmanin maalaama, lahjoitettu kirkolle 1865. Kirkossa on sitäpaitsi kaksi vanhaa taulua, tuntemattoman taiteilijan maalaama »Vapahtaja ristillä» ja H. R. Grönlundin maalaama »Kristuksen taivaaseen astuminen»).

Hyvinkää—Tuusula, 34,5 km.

Osittain uusittua, osittain hyvin mutkaista valtatieta, joka kulkee vauraiden viljelmien ja hoidettujen metsien halki.

- 0 HYVINKÄÄN kauppala, aseman tienhaara. Ajetaan LE suuntaan Hyvinkääntä. (1,2 oik. tie Kyttäjän kylään /10,0/). 1,5 oik. Hyvinkään hautausmaa. 3,8 Hyvinkään kylä, oik. Vatvuoren lepokoti. 4,8 rautatien tasoylikäytävä. 4,9 oik. Pienviljelijä-neuvojaopisto. Edelleen 7,2
- 7,2 Hyvinkään tienhaaraan. Jatketaan vas. (Oik. tie Rajamäen as:n /7,2/ kautta Nurmijärven kirkolle /17,3/). (0,5 oik. tie Nopon pys:lle). 1,3 rautatien tasoylikäytävä. 9,2 tien vieressä suuria siirtokivilohkareita. 9,7 silta Vantaan joen Nukarin kosken yli (oik. mylly ja saha). 10,2 vas. Sh-as. ja 10,3
- 17,5 Nukarin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Jokelan as:n /4,4/ kautta Hikiälle Seppälän tienhaaraan /28,9/). 1,5
- 19,0 Raalan tienhaara. Ajetaan vas. (Oik. tie Nurmijärven kirkolle /9,4/). Metsää. (12,8 oik. tie Rusutjärven kylään /2,0/). 13,8 vas. Tuusulan uusi hautausmaa. (14,2 vas. tie Tuusulan järven länsipuolitse Järvenpään as:lle /10,0/). Kylän halki 14,3
- 32,3 Koskenmäen tienhaaraan. Jatketaan suoran. (Oik. tie Nurmijärven kirkolle /16,6/). 0,3 vas. Tuusulan järvi. (0,5 vas. tie Tuusulan kirkolle /1,2/ ja matkailuhotelli Gustavelundin ohi Mäntsälän tielle /1,8/).
- (*Tuusulan kirkko on rakennettu puusta 1732. Altaritaulu »Kristus ristillä» tuntemattoman taiteilijan maalaama. Kirkossa on useita aateliskilpiä ja sitä ympäröivällä hautausmaalla kirjailija Aleksis Kiven hauta muistokivineen.*)
- 1,0 vas. Sh-as. ja 1,2
- 34,5 Tuusula, Hyrylän tienhaara, suoraan jatkuu tie Helsinkiin /28,0/, vas. tie Järvenpää as:n /10,4/ kautta Mäntsälän kirkolle /37,2/. — Tienhaarassa St- ja Sh-as.

Tuusula—Hyvinkää, 34,5 km.

Osittain uusittua, osittain hyvin mutkaista valtatietä, joka kulkee vauraiden viljelmien ja hoidettujen metsien halki.

- 0 Tuusula, Hyrylän tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,2 oik. Sh-as. (0,7 oik. tie Tuusulan kirkolle /1,2/ ja matkailuhotelli Gustavelundin ohi Mäntsälän tielle /1,8/).
- (*Tuusulan kirkko* on rakennettu puusta 1732. Altaritaulu »Kristus ristillä» tuntemattoman taitelijan maalaama. Kirkossa on useita aateliskilpiä ja sitä ympäröivällä hautausmaalla kirjailija *Aleksis Kiven* hauta muistokivineen.)
- 0,9 oik. Tuusulan järvi, sitten 1,2
- 1,2 Koskenmäen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Nurmijärven kirkolle /16,6/). (0,1 oik. tie Tuusulan järven länsipuolitse Järvenpään as:lle /10,0/). 0,5 oik. Tuusulan uusi hautausmaa. (1,5 vas. tie Rusutjärven kylään /2,0/). Edelleen metsäkan- kaan halki 14,3
- 15,5 Raalan tienhaaraan. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Nurmijärven kirkolle /9,4/). 1,5
- 17,0 Nukarin tienhaara. Ajetaan vas. (Oik. tie Jokelan as:n /4,4/ kautta Hikiälle Seppälän tienhaa- raan /28,9/). 0,1 oik. Sh-as. 0,6 silta Vantaan joen Nukarin kosken yli (vas. mylly ja saha). 1,1 tien vieressä suuria siirtokivilohkareita. (8,6 vas. tie No- pon pys:lle). 9,0 rautatien tasoylikäytävä. Edelleen 10,3
- 27,3 Hyvinkään tienhaaraan. Jatketaan suo- raan. (Vas. tie Rajamäen as:n /7,2/ kautta Nurmi- järven kirkolle /17,3/). 2,3 vas. Pienviljelijäneuvoja- opisto. 2,4 rautatien tasoylikäytävä. 3,4 Hyvinkään kylä, vas. Vatvuoren lepokoti. 5,7 vas. Hyvinkään hautausmaa. (6,0 vas. tie Kytäjän kylään /10,0/). .. 7,2
- 34,5 HYVINKÄJN kauppa, aseman tienhaara. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Hyvin- käänsatua pitkin.

Toivottavasti näiden opaslehtien mukaan tekemänne matka on ollut kaikin puolin onnistunut. — Mahdollisesti olette havainnut opaslehdissä virheitä ja puutteellisuuksia; siinä tapauksessa pyydämme Teitä hyväntahtoisesti ilmoittamaan allaolevalla lomakkeella ne korjaukset, lisäykset ja toivomukset, jotka haluaisitte esittää. Opaslehtien käyttäjien suosiollisella avulla lehdistöä voidaan edelleen kehittää ja parantaa matkailijain omaksi eduksi.

SUOMEN MATKAILIJAYHDISTYS.

*Lähetetään Suomen Matkailijayhdistykselle,
Helsinki, Aleksanterink. 7 a.*

Suomen Matkailijayhdistys,

OPASLEHDET.

Oikaisuja, lisäyksiä ja toivomuksia:

Nimi.

Osoite.

Suomen Matkailijayhdistyksen jäseneksi ilmoitetaan:

Toivottavasti näiden opaslehtien mukaan tekemäme matka on ollut kaikin puolin onnistunut. — Mahdollisesti olette havainnut opaslehtien virheitä ja puutteellisuksia; kiinnittäen näiden pyrkimäme Teitä hyönteistösi ihmisten maan alla olevalla lomakkeella ne korjaukset, joihin säilytset ja toivomukset, jotka haluaisitte esittää. Opaslehtien käyttäjien suositelluksella avulla tehtäviä voidaan edelleen kehittää ja parantaa matkailijain omaksi eduksi.

SUOMEN MATKAILUYHDISTYS

Edustuksen Suomen Matkailuyhdistys
Helsingin Aluehallintokeskus, 20.

Suomen Matkailuyhdistys
OPASLEHDET.
Käytännöllisiä ja toivomuksia.

Alue

Osasto

Suomen Matkailuyhdistyksen jäseneksi ilmoittautuminen

Suomen Matkailijayhdistys

tarjoaa jäsenilleen mm. seuraavat edut.

10 %:n alennuksen yhdistyksen matkailumajoissa, hotelleissa ja ravintoloissa, Oulujoen koski-venematalla, tärkeimmillä laivareiteillä sisävesillä ja rannikkosaaristossa sekä useilla autolinjoilla.

10 %:n alennuksen yhdistyksen omien julkaisujen hinnoista ostettaessa niitä yhdistyksen toimistosta tai asiamiehiltä;

runsaasti kuvitetun, syväpainossa painetun aikakauslehden „**Suomen Matkailun**“;

12 kotimaista vapaamatkaa arvonnalla perusteella

S u o m e n

M a t k a i l i j a y h d i s t y k s e n

tarkoituksena on edistää matkailua Suomessa sekä siten laajentaa maan luonnon ja kansan tuntemista.

Tämän saavuttamiseksi yhdistys

1) julkaisee matkailuohjeita sekä kuvauksia maamme nähtävyyksistä;

2) avustaa matkailijoita neuvoin ja tiedonannoin;

3) koettaa saada aikaan matkailun kannalta tarpeellisia parannuksia liikenneoloihin;

4) toimii majapaikkojen hankkimiseksi matkailijoille;

5) edistää muutenkin kaikkea, mikä tekee matkailun ja retkeilyn Suomessa helpoksi, miellyttäväksi ja kehittäväksi.